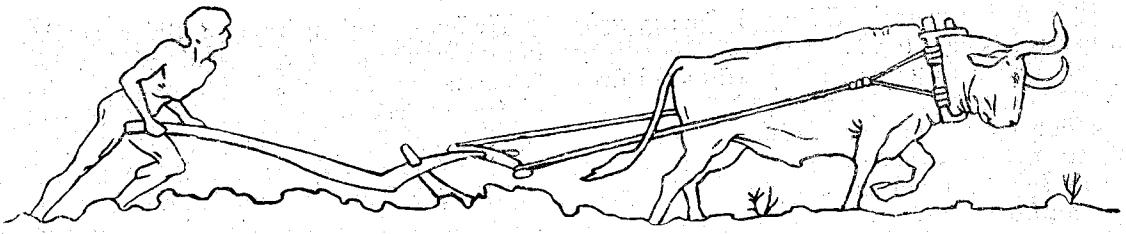

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ
ΕΚΠΙΤΕΩ Π. ΡΟΥΜΠΟΥ

ΠΑΝΔΩΗΝΔΙΔ

ΕΤΟΣ Ι^ο 15-31
ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1910

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΡΙΣΙ

Αφιερωμένο στὸν Μάρκο Μαρτινέγγο

Ville auguste, cerveau du monde, orgueil de l'homme,
Ruche immortelle des esprits,
Phare allumé dans l'ombre où sont Athènes et Rome,
Astre des nations, Paris !

LECONTE DE LISLE

Ο ταν σταθῇ τὸ τραινό καὶ κατέβῃ ὁ ξένος εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμόν, δύο αἰσθήματα πλημμυρίζουν τὴν ψυχήν του. Μέσα εἰς τὸν θόρυβον καὶ τὴν κίνησιν, δουν κανεὶς δὲν τὸν γνωρίζει καὶ κανεὶς δὲν τὸν λογαριάζει, συλλογίζεται τὴν μακρινήν πατρόδα, καὶ φαντάζεται τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ τόπου ποὺ ἐπισκέπτεται πρώτην φοράν. Εἶναι δύο αἰσθήματα ποὺ μοιάζουν καὶ διαφέρουν. Εἶναι κάτι σὰν θλῖψις καὶ σὰν εὐχαρίστησις εἰς τὴν αὐτήν στιγμήν.

Ἐτοι τὰ μέρη καὶ τὰ πράγματα τὰ πλέον ἀπομακρυσμένα συναντῶνται σὲ μία παράξενην ἀναλογία. Στὸ μέρος δουν εὑρίσκεσαι τώρα, ἀναπολεῖς τὴν χαρὰν ἐνὸς τόπου δουν εὑρέθης ἄλλοτε.

Εἰς τὴν σύντομην χαρὰ ποὺ μᾶς ἐμπνέει τὸ παρόν, βλασταίνει πάντα ὁ σπόρος τῆς ἀναμνήσεως καὶ γεννιέται τὸ αἰσθήμα μᾶς χαρᾶς περασμένης ποὺ μᾶς φαίνεται γλυκύτερη ἀπὸ τὴν τωρινή.

Άλλα ὁ ξένος ποὺ φθάνει εἰς τὸ Παρίσιον ζοχεται μὲ τὸ ὅνειρον ἐνὸς τόπου ποὺ τὸν ἐφαντάσθη μὲ τὲς ὡμορρίες τοῦ πόθου καὶ μὲ τὰ μάγια τῆς ἥδονῆς.

Εἰς τὸ Παρίσιον ζοχονται, δπως ἐπήγαιναν εἰς τὴν ἀρχαίαν Κόρινθον, διὰ νὰ γνωρίσουν δλους τοὺς πυρετοὺς τῶν αἰσθήσεων, διὰ νὰ χορτάσουν δλιν τὴν δίψαν τοῦ πνεύματος, διὰ νὰ αἰσθανθοῦν δλην τὴν φλόγα τῆς ἥδονῆς.

Ἐτοι ἔνα φυινοπωρινὸ πρωὶ ἔφθανα εἰς τὸ Παρίσιον ποὺ ἔξυπνονσε κουρασμένο ἀπὸ τὴν ἥδονή καὶ τὴ διασκέδασι, ἀπὸ τὴν ἐργασία καὶ τὴν ἀθλιότητα.

Ο ἥλιος ἐπορέθαινε ἀνάμεσα ἀπὸ τὴν διμήλη καὶ ἐσκόρπιζε παντοῦ τὸν σπινθῆρα τῆς ζωῆς.

Καὶ καθὼς ἔτρεχε τὸ ἀμάξι, ἀπὸ τὸν σιδηροδρομικὸ σταθμὸ πρὸς τὴν λατινικὴν συνοικίαν, ἐσύλλογιζόμην δτὶ δὲν εἶχεν ἄδικον ὁ Φραγκίσκος ὁ Α' ὅταν ἔλεγε:

«Paris n'est pas une ville, c'est un monde».

ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΣΥΝΟΙΚΙΑ

Ἄν τὸ Παρίσιον θεωρήται ὡς τὸ πνευματικὸν κέντρον τοῦ κόσμου, τὸ Quartier latin εἶναι τὸ πνευματικὸν κέντρον, δ ἐγκέφαλος τοῦ Παρισιού.

Ἡ ἀρχαία αὐτὴ συνοικία εἶναι γεμάτη ἀπὸ ιστορίαν καὶ ἀναμνήσεις διὰ τὸν ρόλον ὃπου ἔπαιξεν εἰς τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν δχι μόνον τῆς Γαλλίας, ἀλλὰ δλου τοῦ κόσμου. Ὄλοι δσοι διεκρίθησαν καὶ ἔδρασαν ὕστερα εἰς τὴν πατρίδα των, εἰχαν περάσει ἔνα μικρὸν μέρος τῆς νεότητός των εἰς αὐτήν τὴν συνοικίαν. Ὄλοι ἔχονται νὰ βαπτισθοῦν εἰς τὴν κοινοπολιτικὴν αὐτήν κοιλυμβήθον τοῦ Σιλωάμ, κατὰ τὴν στιγμὴν ποὺ ἡ νεανικὴ μας σκέψις ωτάσει τὸν ἔαυτόν μας ποὺ νὰ στραφῇ καὶ μὲ τὶ τρόπο ν' ἀντιμετωπίσῃ τῆς ζωῆς τὸν ἀγῶνα.

Εἰς αὐτήν τὴν συνοικίαν συναντᾶς κανεὶς δτὶ ζχουν εἰς πνεῦμα, εἰς τέχνην, εἰς θέλησιν οἱ νέοι τῶν ἀλλων ἐθνῶν. Ἐρχονται ἐδῶ ἀπὸ κάθε γωνίαν τοῦ κόσμου, δπως οἱ ἔμποροι διὰ νὰ προμηθευθοῦν τὰ εἰδή τοῦ καταστήματος των, αὐτοὶ διὰ νὰ πλουτίσουν τὸ διανοητικὸν των.

Ἐγώ, διὰ νὰ προμηθευθοῦν τὰ πνευματικὰ ἔκεινα ἐφόδια τὰ δποῖα τοὺς ὑπόσχονται τὴν ἐπιτυχίαν εἰς τὸ ἐμπόριον αὐτῆς τῆς ζωῆς.

Ἐνδογημένη συνοικία! Τὰ πανεπιστήμια, αὶ σχολαὶ σου, αἱ βιβλιοθήκαι, τὰ σπίτια τῆς ἥδονῆς, τὰ καφενεῖα καὶ οἱ δρόμοι σου ἐγγνώρισαν τοὺς ἐκλεκτοὺς δλου τοῦ κόσμου. Καὶ ἐδῶ ἡ

σκέψις στρέφεται πρὸς ἄλλους δοῖζοντας, πρὸς ὅλους τὸν δοῖζοντας...

Ἐδῶ εἶναι τὸ μέρος ὃπου γεννᾶται καὶ ἀναπτύσσεται ἡ ψυχὴ τῆς αὐριον, τὸ θερμοκήπιον τῶν διανοητικῶν δυνάμεων δόλου τοῦ κόσμου.

Εἶναι ἐδῶ ἡ συνοικία τῆς φλογερᾶς νεότητος ὃποιοῦ ἔργαζεται καὶ διασκεδάζει, ὃποιοῦ ἔγκολποῦται δόλας τὰς νέας ἰδέας, ὃποιοῦ ἔμπνεεται ἀπὸ τὸ πνευματικὸν φῶς.

Ἄπο τὴν ἀνήσυχην αὐτὴν νεότητα θὰ προβάλουν, ὑστεραὶ ἀπὸ καιρόν, οἱ ἀνθρώποι ποὺ θὰ τιμῆσουν τὴν πατρίδα των, οἱ σοφοὶ ἱατροί, οἱ βαθεῖς νομολόγοι, οἱ μεγάλοι ποιηταί.

Άλλα ἀπὸ τὸ Quartier latin δὲν περνᾶ μόνον ἡ αἰώνια νεότης. Ἐδῶ ζοῦν καὶ οἱ γέροι ποὺ ἡ ζωὴ των δλόκηρη ἐπέρασε μὲ τὴν μελέτην καὶ τὴν ἔρευναν διὰ νὰ προετοιμάσουν τὴν ἐπιστημονικὴν πρόδοδον, ὃποιοὶ οἱ σημειοῦνται μαθηταὶ τῶν, οἱ αὐριονὶ διάδοχοι των, θὰ προσθέσουν εἰς τὴν διαρκῶς αὔξανομένην, ἄλλα πάντοτε ἀτελῆ συλλογὴν τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως.

Τοὺς θαυμάζω καὶ τοὺς βλέπω πάντα μὲ σεβασμὸν αὐτὸὺς τοὺς γέροντας σοφοὺς ποὺ ἔζησαν, χωρὶς ἥδονή, μία παρθενικὴ ζωὴν, ὁραία σὰν ὄνειρο, μὲ τὴν ἀγάπη τοῦ πνεύματος κυττάζοντας πάντα τὸ μέλλον.

Τὴν ἀγαπῶ αὐτὴν τὴν συνοικία μὲ τοὺς παλαιοὺς δρομίσκους, μὲ τοὺς πράσινους κήπους, μὲ τὰ χάλκινα ἀγάλματα.

Μοῦ ἀρέσει νὰ συναντῶ εἰς τές βιβλιοθήκες τοὺς νέους μὲ τὰ ἀχνὰ μέτωπα καὶ μὲ τὰ φωτισμένα μάτια, τοὺς νέους ποὺ δὲν πηγαίνουν στὸ καφενεῖο, ἄλλα περνοῦν τὰ βράδια τους σκυμμένοι ἐπάνω σ' ἔνα βιβλίο, μ' ἔνα πόθο γιὰ τὴν κατάκτησιν ἐνδὸς μαρωνοῦ ἴδανικοῦ.

Ἄγατῶ δύμως καὶ τοὺς νέους ὃπον περιφρονοῦν καὶ τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν φιλολογίαν, καὶ καταγίνονται μόνον εἰς τὴν ἀπόλαυσιν. Αὐτοὶ ἵσως νὰ ἔχουν περισσότερον δίκαιον ἀπὸ τοὺς ἄλλους καὶ ἵσως νὰ εἶναι εὐτυχισμένοι.

Ο ΚΗΠΟΣ ΤΟΥ ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟΥ

Μέσα εἰς τὴν παρισινὴν ταραχὴν ἔνα ὀραῖον εἰρηνικὸ μέρος εἶναι ὁ κῆπος τοῦ Λουξεμβούργου, μὲ τὸ ἀνάκτορον ὃπου εἶναι σήμερα ἡ Γερουσία.

Ο κῆπος αὐτὸς ἔχει μίαν ἔχειωστήν φυσιognomίαν, εὐθύκεται εἰς τὸ διανοητικὸν κέντρον τοῦ Παρισιοῦ, εἰς τὴν λατινικὴν συνοικίαν, ὃπου ὑπάρχουν τὰ Λύκεια, αἱ Μεγάλαι Σχολαὶ, τὸ Πανεπιστήμιον.

Εἰς τοὺς ἕσυχους δρομίσκους τοῦ κήπου τοῦ Λουξεμβούργου πηγαίνουν οἱ γέροι διὰ νὰ σκεφθοῦν καὶ νὰ ὀνειροπολήσουν, καὶ τὰ πάντα διὰ νὰ παῖξουν, οἱ ἔρωτευμένοι καὶ οἱ καλλιτέχναι.

Τές τίδες συνηθισμένες ὁρες βλέπει κανεὶς εἰς αὐτὸ τὸν κῆπο κόρες, παιδιά, γέροντες, νέοντες. Όσοι κατοικοῦν εἰς τοὺς γειτονικοὺς δρόμους εὗρισκον ἔκει τὸ συμπαθητικὸ μυστήριο καὶ τὴν ἔλξη ποὺ ἔχουν τὰ οἰκογενειακὰ μέρη.

Ἐκεὶ ἐπέρασαν ὁραῖες στιγμὲς τῆς ζωῆς των.

Ἐπαιδαν δταν ήσαν μικρὰ παιδιά, ἐπεριπατησαν δταν ήσαν σπουδασταὶ εἰς τὰ χρόνια τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀμέριμνης χαρᾶς, ὑστεραὶ ἥλιθαν σκεπτικοὶ οἰκογενειάρχαι, γεμάτοι φροντίδες, νὰ ὀδηγήσουν τὰ παιδιά τους, καὶ τέλος, ἀντὶ ζήσουν, σύρουν τὰ γεροντικὰ κορμά τους γιὰ νὰ τὰ ζεστάνουν στὸ θάλπος τοῦ ἥλιου, μὲς τὴν πρασινάδα τῆς φύσεως ποὺ δὲν ἔγερασεν αὐτῇ.

Ἐτοι ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, τὰ φυλλώματα τῶν παλαιῶν δένδρων ἐσκεπάσαν πάντα τὰ ἴδια παιγνίδια, τοὺς ἴδιους ἀνθρώπους, τὰ ἴδια ποάγματα. Καὶ τὰ δένδρα ποὺ ἀνθίζουν ἀπὸ αἰῶνα εἰς αἰῶνα, κρατοῦν μέσα τους κάτι ἀπὸ δόλας τὰς ἀνοίξεις τοῦ μέλλοντος.

Ἐκεὶ μὲς τὰ πρόσινα δένδρα τοῦ κήπου τοῦ Λουξεμβούργου, κτυποῦν στὰ μάτια μας πλιόδυνατὰ οἱ γελοῖες εἰκόνες τῆς ζωῆς, ἐνῷ ἡ ψυχὴ τῆς φύσεως μᾶς φανερώνεται ἀπὸ κάθε μέρος καὶ μὲ χίλιες μορφὲς διάφορες. Ο ἀνθρώπος, ὑποταγμένος σ' ἔναν ἀγνωστὸ νόμο, αἰλεῖ μὲς τὸ ἔγώ του κάποια κρυφὰ συναισθήματα, δυνάμεις ποὺ συγκινωνῶν μὲ τὴν ἥμερα, μὲ τὴν νύχτα, μὲ τὴν τρικυμία, κάτι ποὺ μοιάζει σὰν μία ἀπόκρυφη συμμαχία τῆς ψυχῆς μας μὲ τὴν φύσι ποὺ μᾶς περιβάλλει. Διὰ τοῦτο εἶναι στιγμὲς ποὺ ἀναζητοῦμε τὰ πλέον μοναχικὰ μέρη διὰ νὰ μὴ συναντήσουμε ἀλλον ἀνθρωπον ἔνας ἀνθρωπος ἀσχημῆς πάντα ἔνα ὀφραῖον τοπίον.

Μ' αὐτὰ τὰ αἰσθήματα μοῦ ἀφεσε, τὰ καλοκαιρινὰ δειλινά, νὰ πλανιέμαι ὀνειρευτὴς διαβάτης κάτω ἀπὸ τὰ πυκνὰ φυλλώματα τῶν καστανῶν καὶ τῶν πλατάνων, τὴν ὄρα ποὺ αἱ τελευταῖς ἀχτίδες ἔσβεναν κοκκινόχρους επάνω στὰ ψηλὰ κλαδιά, ἐνῷ ἀντηχοῦσε τὸ μελαγχολικὸ τραγοῦδι τοῦ ἀηδονιοῦ μὲς τὴν σιγὴ τοῦ κήπου.

Αἱ μαρμαρένιες βασιλίσσες, ὀνειρεύονταν κάτω ἀπὸ τὴ σκὰ τῶν μεγάλων δένδρων, ἐνῷ στὰ πόδια τους ἀνθίζαν αἱ δροδοδάφνες. Ἐστέρκονταν μὲ τὴν μεγαλόπετην ὀμινησία τῶν ἀγαλμάτων, σὰν νὰ ἔκυπταζαν μὲ περιφρόνησι καὶ μὲ λύπη τὴν σημειοῦντα ζωὴν.

Στὸν κῆπο τοῦ Λουξεμβούργου θαυμάζει κανεὶς τὴν ὀραία καὶ γόνυμη φύσι, τὴν μητέραν αὐτὴ τῆς ζωῆς, ποὺ μᾶς συμβουλεύει τὴν ἥδονικὴ δημιουργία καὶ τὴν ἀγάπη.

Ἡ φύσις δὲν ἔχει τὴν στρεβλωμένην ἥθικὴ τοῦ ἀνθρώπου. Τὰ ἀνθη περιμένουν τὴν μυστικὴν ἀγάπη τῆς πεταλούδας, καὶ οἱ κάλυκες ἀνατριχίζουν στὴν ἥδονικὴ στιγμὴ τῆς δημιουργίας. Ἡ ψυχὴ τοῦ ξένου ἀθελα σὲ τέτοιες στιγμὲς

πλημμυρίζει ἀπὸ τὴν ἀνάμνησι τῆς μακρινῆς πατρίδας καὶ κάθε πεθαμένης ἀγάπης.

Καὶ, δὲν ἡξεύρω διατί, γνοῖσον εἰς τὴν σκέψη μοὺ ἐπίμονοι αὐτοὶ οἱ στόχοι ποὺ ἔχω διαβάσει κάποτε :

Et je songe que c'est un grand enfantillage de désirer ainsi l'amour et le voyage.

ΣΤΟ ΚΑΦΕΝΕΙΟ

Ο ξένος φοιτητής, πηγαίνει νὰ ζητήσῃ τὴν ἀγάπην εἰς τὰ καφενεῖα τῶν σπουδαστῶν τῆς Λατινικῆς συνοικίας.

Τριγύρω στὰ τραπέζια φοιτηταὶ καὶ γοιζέτες συζητοῦν γιὰ κάθε πρᾶγμα, de omni re scibili, et quibusdam aliis, καὶ νομίζει κανεὶς ἐδῶ ὅτι η ἥδονή ἀντὶ τῆς ζωῆς τὸ πνεῦμα ἀπεναντίας τὸ κεντρό.

Ἐνας χλωμὸς καὶ ἀδύνατος φοιτητής, ἀπέναντι μου, καπνίζει καὶ προσπαθεῖ νὰ ψάλλῃ μὲ τὴν βραχή του φωνή :

Je n'aime que les courtisanes doctes ès-sciences charnelles.

Μία γοιζέτα, μέσα σ' ἔνα δμιοτό νέων, ψάλει σιγά :

Ma vie est très régulièrē :

Je rentre dans la nuit,

je dors jusqu'à midi

avec mon Paul ou mon Pierre.

Ο φύλος της τὴν κυττάει σιωπηλός, σὰν νὰ δονερεύεται τὴν ἀποθέωσιν τῆς παρισινῆς σαρκός, δταν θὰ ξεποιβάλῃ ἡ κόρη γυμνὴ ἀπὸ τὸν δανιελλένιον ἀφρόδιτον, τῶν ουρών της, ἀπαράλλακτα δώσεις ἡ Ἀφροδίτη ἀπὸ τὸ κῦμα.

Ἡ ὀραία γυναῖκα, τὸ κομψό, τὸ χαριτωμένον ἥδονικό κτῆνος, ποὺ μᾶς ἔπινει τὴ μεγάλη τρέλλα καὶ τὴ μεγάλη ντροπή, ἐπλάσθη μόνον διὰ τὴν ἀγάπη ποὺ εἶναι δύναμις καὶ ἀδυναμία τῆς ζωῆς. Τὸ κρανίο της εἶναι ἀδειανὸν ἀπὸ ἐγκέφαλο, ἡ ψυχὴ τῆς χωρὶς αἰσθήματα καὶ μόνον εἰς τὸ κορμό της κωκλοφορεῖ, σὰν ἔνα ρεῦμα ἡλεκτροίσμου, ἡ ἥδονή.

Μέσα εἰς τὰ ζεστὰ νυχτερινὰ ἔκεινα καφενεῖα, σὰν σὲ θερμοκήπια, βλασταίνουν τῆς ἀμαρτίας καὶ τῆς διαφθορᾶς καὶ καθὼς περνῶνται σὲ τὴν μνήμην τὸ παλαιὸν Παρίσιο, τοὺς χρόνους τῶν escholiers καὶ τῶν rivauds.

Πρὸς τὸ Quai Saint Michel, στὸ τέλος τῆς δδοῦ τοῦ Ἀγίου Ἰακώβου καταλήγουν κάποιοι μικροὶ παράξενοι δρομίσκοι ποὺ διαγάφουν ἀκανόνιστες γοαμές σὰν ρυάκια, δρόμοι στενοὶ καὶ σκοτεινοί, παλαιοί καὶ ἀκάθατοι, ποὺ ἀποτελένεται καὶ τὸ έμας.

— Chien de temps.

Κυττάζω τὸν βασανισμένους αὐτὸὺς σκλαβούς τῆς ζωῆς, καὶ καθὼς περνῶνται σὲ τὴν μνήμην τὸν καθέτην, καὶ τοὺς παραξένα σχήματα στὸν δέρα καὶ ἐπάνω στὸ λασπωμένο δρόμο.

— Tί ἀσχημή ποὺ εἶναι η ζωή.

SAINT JULIEN. LE PAUVRE

Πρὸς τὸ Quai Saint Michel, στὸ τέλος τῆς δδοῦ τοῦ Ἀγίου Ἰακώβου καταλήγουν κάποιοι μικροὶ παράξενοι δρομίσκοι ποὺ διαγάφουν ἀκανόνιστες γοαμές σὰν ρυάκια, δρόμοι στενοὶ καὶ σκοτεινοί, παλαιοί καὶ ἀκάθατοι, ποὺ ἀποτελένεται καὶ τὸ έμας.

Ἐστηκαθήκαμε οἱ λίγοι φύλοι καὶ εὐγήκαμε τέλεως.

Δὲν εἶναι πλέον νύχτα καὶ δὲν ἥλθεν ἀκόμη η χαρογή. Μία λεπτή ἀραιά βροχή, ποὺ μοιάζει σὰν πάχνη, κάμνει τοὺς ξενύπτηδες ποὺ περνοῦν νὰ φρίνωνται σὰν περιεργα τέρατα, σὰν παραξένες μορφές. Καὶ καμιά ἀμάξα ποὺ περγᾶ μὲ ἀναμμένα φανάρια, μοιάζει σὰν φαντασικὸ κτῆνος ποὺ κινεῖται μὲ τὸ σκοτάδι.

Ἐπιπρὸς ἀπὸ τὰς παλαιὰς αὐτὰς ἀναμνήσεις εἶναι περάση ἀδιάφορος.

Πρὸς τὸν μικρὸ δρόμο τοῦ Hôtel Colbert, στὸ βάθος μιᾶς αὐλῆς, σώζεται ἀκόμη μὲ τοὺς δωρικοὺς στύλους καὶ μὲ τὰς λατινικὰς ἐπιγραφάς, τὸ ἀμφιθέατρον τῆς Ιατρικῆς σχολῆς τῶν Παρισίων κατὰ τὸν 15 αἰῶνα.

Λύγια βήματα παραπέρα, εἰς τὸ βάθος μιᾶς ἀλλής αὐλῆς, ὑπάρχει ἔνας μικρὸς περιεργος ναΐσκος.

Είναι Ἡ Αγιος Ἰουλιανὸς ὁ Πτωχός. Εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο ὑπῆρχε τόπος καθιερωμένος εἰς τὴν προσευχὴν κατὰ τὸν πρώτον ἀκόμη χρόνους τοῦ Χριστιανισμοῦ. Τὸ σημερινὸν οἰκοδόμημα τοῦ ναοῦ ἐκτίσθη κατὰ τὸ 1170, ἀλλὰ γάδες ὑπῆρχεν ἀπὸ τοῦ ἔτους 580. Ὁ Ἡ Αγιος Ἰουλιανὸς ἐθεωρεῖτο προστάτης τῶν ἑνών, τῶν προσκυνητῶν καὶ τῶν πτωχῶν.

Saint Julien
qui héberges les chrestiens,
καθὼς λέγει κάποιο παρισινὸ μεσαιωνικὸ τραγοῦδι.

Κατὰ τὸ τέλος τοῦ 12 αἰῶνος ἀνοικοδομήθη ὁ ναὸς αὐτός, ὁ δποῖος εἶναι ἔνα μνημεῖον καθαροῦ γονθικοῦ ρυθμοῦ.

Ἄπο τοῦ 12 αἰῶνος εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἡ Αγίου Ἰουλιανοῦ συνεδρίαζαν οἱ σπουδασταὶ καὶ οἱ διδάσκαλοι τοῦ Πανεπιστημίου, οἱ δποῖοι εἶχον πολλὰ προνόμια καὶ ἀπετέλουν ἰδιαίτερον σῶμα, διαιρούμενοι εἰς ἔθνικότητας. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 13 αἰῶνος ἐκεῖ πλησίον ὑπῆρχεν ἡ λεγομένη σχολὴ τῆς Κωνσταντινούπολεως ἥ ἐλληνικὴ σχολὴ.

Ἐκεῖ ἐπήγαιναν ν ἀκροασθοῦν μαθήματα σπουδασταὶ ἀπὸ κάθε μέρος τῆς γῆς.

Εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἡ Αγίου Ἰουλιανοῦ, κατὰ διετίαν, ὁ δῆμαρχος Παρισίων ὠρκίζετο νὰ σεβασθῇ τὰ προνόμια τοῦ Πανεπιστημίου, καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν σχολῶν ἔξελεγον τὸν κοσμήτορα. Τὸ ἔθιμον τοῦτο κατηργήθη ὑπὸ τῆς Βουλῆς κατὰ τὸ 1534 διότι εἰς μίαν συνεδρίασιν συνεπλάκησαν σπουδασταὶ καὶ καθηγηταὶ καὶ κατέστρεψαν πολλὰ πράγματα τῆς ἐκκλησίας.

Ο ἀρχαιότερος συγγραφεὺς ποὺ ἀναφέρει τὸν ναὸν τοῦ Ἡ Αγίου Ἰουλιανοῦ, εἶναι ὁ Ἀγιος Γρηγόριος de Tours ὁ δποῖος κατὰ τὸ 587 ταξειδεύων εἰς τὸ Παρίσιο διενυκτέρευσεν εἰς τὸν ναὸν τοῦτον καὶ περιγράφει τὴν νυκτερινὴν ἀκολουθίαν ὃποὺ ἔγαλε κατὰ τὸ μεσονύκιον μὲ τὸν ιερέα καὶ πέντε αἰλοχικούς.

Ἄπο ἔνα δίπλωμα τοῦ βασιλέως Ἐρρίκου τοῦ I προκύπτει ὅτι ὁ ναὸς ἐπυρπολήθη κατὰ τὸ 1050 ὑπὸ τῶν Νορμανδῶν.

Ο ὀρχαιότατος αὐτὸς ναὸς ἐχρησιμοποιήθη, κατὰ τὴν ἀπίμον ἐποχὴν τοῦ 1792-1805, ὡς ἀλαταποθήκη, καὶ τέλος ἀπὸ τοῦ 1889 ἀφιερώθη εἰς τὴν ἐλληνοκαθολικὴν λατρείαν, καὶ τελείται ἡ ἵερουσοργία δπως πρὸ τὸν σχίσματος.

Τὸν ναὸν αὐτὸν τοῦ Ἡ Αγίου Ἰουλιανοῦ ἡθέλησα νὰ ἐπισκεφθῶ μίαν ἡμέραν. Καὶ ἐνῷ ἐβάδιζα πρὸς τὰ ἐκεῖ, εἰς τὸν στενὸν δρόμον de la Boucherie, ἐσυλλογίζομην τὸν αἰῶνας ποὺ ἐπέρασαν, γεμάτοι φρονκείαν καὶ κατάνυξιν, κάτω ἀπὸ τὸν θόλον του.

Ἐπέρασα τὴν ταπεινὴν αὐλήν, καὶ ἐμπῆκα εἰς τὸν χαμηλὸν ναὸν μὲ τὸν τρεῖς ἀψιδωτὸν θόλους, μὲ τὰς ὁραίας εἰκόνας καὶ τὰ ἀγάλματα.

Ἡταν ἡ μελαγχολικὴ ὄρα ἑνὸς φθινοπωρινοῦ δειλινοῦ, καὶ ἀπὸ τὰ ὑαλόφραγχα παραθύρα ἐστάλας χλωμὸν λίγο ἥλιακὸ φῶς. Μία ἀχτίδα, σὸν χαϊμένη ψυχὴ μὲς τὸ ἥμιφως τῆς ἐκκλησίας, ἔπαιξεν ἐπάνω εἰς τὸ πήλινον ἄγαλμα τοῦ Καρόλου τοῦ Μεγάλου, καὶ ἐπάνω ἀπὸ μία μαρμάρινη Παναγία, ποὺ ἔμοιαζε σὰν πετρωμένη Νιόβη, ἐπλανάτο τὸ πνεῦμα τοῦ πόνου.

Ἀναζούσε μὲς τὴν σκέψη μου δὴ ἡ ἴστορία αὐτοῦ τοῦ ναοῦ, τόσους αἰῶνες ὅπισω. Καὶ εἰς τὴν ὄραν ἐκείνην τῆς ἐσπερινῆς προσευχῆς ἔξυπνουσεν ἀμέλεα στὴν ψυχὴ μου κάποιος βαθὺς πόθος σὰν ἀνάμνηση τῆς μακρινῆς πατρίδας ἡ σὰν νοσταλγία μιᾶς θρησκείας.

Κάτω ἀπὸ τὸν ιερὸν θόλο οἱ πρῶτες σκιές ἀρχισαν ν ἀπλώνωνται.

Ἡ μυρωδὰ τοῦ λιβανιοῦ ἔαναφέρονται στὴ μνήμη χλιες περασμένες ἀναμνήσεις, πρόσωπα ἀγαπητὰ ποὺ ἐπέθαναν, μορφὲς συμπαθητικὲς ποὺ εἶδα μόνον μὶα φορὰ σὲ κάποιαν ἐκκλησία καὶ δωματίῳ τὰς τες θυμοῦμαι πάντα.

Κάτω ἀπὸ τὸ μαρμάρινον ἄγαλμα τῆς θλιβερᾶς Παναγίας στέκει μὶα γυναικα γονατισμένη, ἔχει χαμηλωμένα τὰ μάτια, καὶ ἀργοκινεῖ τὰ κείλη στὴν προσευχή. Μὲς τὸ ἥμιφως φαίνεται σὰν βυθισμένη σ ἔνα θεῖκὸν δράμα ποὺ πλημμυρίζει τὴν ψυχὴ μὲ φρονκευτικὸ μυστικισμό.

Λίγα κειρὰ τρεμοσθένουν ἐμπρόδεις στὲς εἰκόνες, καὶ δ ἐπιστάτης τοῦ ναοῦ μὲ μία μονότονη φωνὴ εἶδοποιεὶ πῶς θὰ κλείσῃ τὴ θύρα.

Ἡ γυναικα ποὺ προσεύχεται στηράνεται. Σὰν φάντασμα σιγά, ἀργά, θλιβερὰ προχωρεῖ καὶ κάνεται πίσω ἀπὸ τὴ θύρα.

Βγαίνων ἔξω καὶ συλλογίζομαι:

— Υπάρχουν ἀκόμη στὸ Παρίσιο ἀνθρώποι ποὺ μποροῦν νὰ προσευχθῶν; ψυχὲς ποὺ ἔρχονται κάθε ἐσπερινὸ στὸν ναὸν γιὰ νὰ δεηθῶν;

ΑΝΘΟΠΩΛΙΔΕΣ

Ἡ γοητὰ ποὺ πουλεῖ ἄνθη. Τὸ μικρὸ κειροκύνητο καροτσάκι τῆς εἶναι σὰν ἑνας ἀνθισμένος βωμὸς δποὺ κυλάει μὲς τὸν λασπωμένους δρόμους τοῦ Παρισιοῦ, καὶ σκορπίζει τὴν ἀπαλήγη εὐθαδία τοῦ μὲς τὴν καπνία τῶν τραίνων καὶ τῶν αὐτοκινήτων. Σὰν μιὰ μοσκοβίλισμένη συμφωνία χρωμάτων, σὰν ἔνα μικρὸ δράμα τῆς Ἄνοιξεως κάτω ἀπὸ τὸν συγνεφιασμένον οὐρανόν.

Τὸ ἀνθός, ποὺ μόνον εἰς τὴν μέλισσα δίνει τὸ μέλι του, τὸ χαριτωμένον αὐτὸν δημιούργημα ποὺ συνδυάζει τὸ χρῶμα καὶ τὴν εὐθαδίαν, εἶναι ἔνα μικρὸν ἐμπρόδιον. Δὲν πεθαίνει κανεὶς ἀπὸ τὴν πενίαν ὅταν κρατεῖ ἄνθη στὰ χέρια. Οἱ διαβάτες θὰ τὸ ἀγοράσουν. Τὰ ωραία λουλούδια εἶναι ἔνας πόρος ζωῆς διὰ τὰ γηράτεια τῶν γυναικῶν στὸ Παρίσιο.

Γυναικες μὲ ἀσπρα μαλλιά, ποὺ δὲν ὀνειρεύονται πλέον τὴν ἀγάπην καὶ δὲν προσπαθοῦν νὰ σαγηνεύσουν, πουλοῦν ἄνθη στὸ δρόμο.

Ἴσως ἦσαν ἔμορφες μιὰ φορά. Εἶναι παλγὰ ίστορια καὶ τὴν ἔχουν λησμονήσει. Ἐστάθησαν ἄνθη τῆς ἡδονῆς ἀλλὰ τὲς ἔμάρανεν ὁ χρόνος ποὺ μαραίνει πατρίδας τάνθη καὶ τὲς ὁμορφιές.

Τώρα πλέον τί ἡμιπορεῖ νὰ ὀνειρευθῇ καὶ νὰ ποθῇ ἡ γηραιότα.

Μ' ἔνα γλυκὸ χαμόγελο στὸ ζαρωμένο πρόσωπο της, βλέπει τοὺς ἔρωτευμένους νὰ περνοῦν καὶ τοὺς προσφέρει τὸ ἄνθη ποὺ εὐθωδιάζουν καὶ ζοῦν δοσο καὶ ἡ ἀγάπη.

Καὶ συλλογίζεται τὴ ζωὴ της, πικρὴ καὶ βασινισμένη ζωὴ.

— Ὁ ἄνδρας της; Ἐξησε χωρὶς δουλειά, ἔδερνε τὴ γυναικα του καὶ τὰ παιδιά του, ἔμεθοῦσε μὲ ὀψέντι καὶ ἐπέθανε στὸ νοσοκομεῖο.

— Ἡ κόρη της; Ἐμπορεύεται τὸ κορμί της.

— Ὁ γυιός της; Πρόσεξε μὴ τὸν ἀπαντήσῃς ὑστερα ἀπὸ τὰ μεσάνυχτα σὲ ἀπόκεντρο δρόμο...

Καὶ τώρα ἐκείνη σπρώχνει τὸ καροτσάκι της καὶ πουλεῖ ἄνθη.

— Fleurissez -vous, Messieurs et dames.

— Η κόρη, ποὺ προσφέρει τάνθη μ' ἔνα χαμόγελο καὶ μὲ μία γλυκειὰ ματιά, πλανᾶται δποὺ ὑπάρχει ἡ διασκέδασις καὶ ἡ ἡδονή. Πηγάνει εἰς τὸν δημοσίους χοροὺς καὶ εἰς τὰ νυκτερινὰ καφενεῖα. Τοποθετεῖται εἰς τές γωνίες τῶν βουλευτῶν, μὲ τὴν ὀχλοβοή τῶν δρόμων.

Προσφέρει τὸ ἄνθη της πάντα μ' ἔνα χαριτωμένο χαμόγελο, μ' ἔνα γλυκὸ βλέμμα, μ' ἔνα διφορούμενο μορφασμό, μ' ἔνα λογάκι εἴκηπτο:

— Επιτρέπει ὁ κύριος νὰ τὸν κάμω Τπότη τῆς Ἄνοιξεως;

Μ' ἔνα βλέμμα προσκαλεῖ τὸν διαβάτη. Μαζὶ μὲ τὸ ἄνθη προσφέρει καὶ τὴν ἐφήμερην ὁμοφυΐα της.

Εἰς τὸ Παρίσιο, εἰς αὐτὴ τὴν μεγάλην ἀγορά, δποὺ πωλοῦνται καὶ ἀγοράζονται δλα τὰ κάμνει θέον, ἡ ἔδια δρομὴ δποὺ σύρει εἰς ἀγρίας ἔνωσεις τὰ θηρία μέσα εἰς τὰ δάση, τὰ πουλάκια εἰς τές φωλιές τους, καὶ τὰ φυτὰ εἰς ἔνα γόνιμον φίλημα εἰς τὴν πνοήν τοῦ ἀνέμου.

Ἐδῶ ἔρχονται νὰ ζητήσουν τὴν ἡδονὴν οἱ ἀνήγειροι νέοι ποὺ εἶχαν ὀνειρευθῆ μίαν ἀγάπην μὲ ροδοστόλιστα μαλλιά καὶ γλυκοφίλητα χεῖλη.

Ἐδῶ ἔρχονται γέροι σακάτηδες καὶ ἀνίκανοι, θλιβερά λείψανα μιᾶς ἀμαρτωλῆς ζωῆς, καὶ σύρονται ξεφρενιασμένοι, μὲ ἀχόταστη δίψα, πίσω ἀπὸ τὸ λάγνον δράμα τῆς ἡδονῆς.

“Ολος ὁ κόσμος ἀγαπᾷ, ἡ ἀγάπη εἶναι ὁ αἰώνιος νόμος, ἡ μόνη ὑποχρέωσις τοῦ ἀτόμου.

Η χάρις τῆς γυναικὸς ἔδω ἀνθίζει σὰν κάποια ἔξωτικὰ λουλούδια τῶν τροπικῶν.

Η μοδίστα καὶ ἡ κοκότα, ἡ φοιτήτρια καὶ ἡ κόρη του λαοῦ, ἡ ὑπηρέτρια καὶ ἡ δειπι - πονδαίνε ἔχουν μίαν μαγευτικὴν ἐλαφρότητα εἰς τὰς σκεψέις, εἰς τὰς πράξεις, εἰς τὴν διμιλαν. Η γυναικα ἔδω εἶναι τὸ ἡδονικὸν φίλτρον τῆς λήθης, εἶναι παρηγορία καὶ διασκέδασις.

“Αργά, ὑστερα ἀπὸ τὰ μεσάνυχτα, πίσω ἀπὸ ἔνα κιόσκι του δρόμου ξεπροβάλλει ἔνα λιγνὸ κορμί, ἔνα ἀχνοδόδινο πρόσωπο στεφανωμένο μὲ πολλὰ καστανὰ μαλλιά.

Μιὰ κόρη ποὺ πωλεῖ ἄνθη.

Προχωρεῖ καὶ μ' ἔνα χαριτωμένο κίνημα σοῦ προσφέρει τὴν ἀνθοδέσμη.

Δὲν σου λέγει τίποτε. Στὸ σόμα της ἀνθίζει ἔνα γλυκὸ χαμόγελο, σὰν νὰ σὲ προσκαλῇ, σὰν νὰ σὲ εἰρωνεύεται, σὰν νὰ σὲ παρακαλῇ . . .

Καὶ τὸ βλέμμα της σὲ μαγνητίζει.

Τὰ μάτια της ποὺ εἶδαν δλα τὰ πράγματα, τὰ μάτια της ποὺ γνωρίζουν δλα τὰ πράγματα, τὰ μάτια της ποὺ γνωρίζουν δλα τὰ πράγματα, ξεύρουν πῶς τὸ Παρίσιο δὲν χρειάνει ποτὲ ἀπὸ ἡδονὴ καὶ ἀπὸ ἄνθη . . .

ΣΤΗ ΜΟΝΜΑΡΤΗ

Κάθε ξένος ποὺ φτάνει στὸ Παρίσιο ἀπὸ τὰ πέρατα τῆς γῆς διφασμένος δλα τὰ μάθησιν ἡ διὰ τὴν ἡδονή, ἡ καὶ διὰ τὴν ἡδονή, ἡ καὶ διὰ τὴν γνωρίζει τὴν Μονμάρτη. Ἐδῶ δὲν ὑπάρχει ησυχία, ἡ σιγὴ εἶναι ἀγνωστή.

Ἄντο τὸ μέρος τὸ πλημμυρίζουν οἱ πλούσιοι, οἱ ἔρωτευμένοι καὶ οἱ ἀνέστιοι, ἀκόμη καὶ ὅταν μέρει τὴν μάρτυραν τὴν γαλήνη της εἰς τές ὅλες συνοικίες.

Περνοῦν νέοι τοῦ συρμοῦ καὶ ζητιάνοι, πλούσιοι καὶ ἐργατικοί, γρίζεταις μὲ προκλητικὸ χαμόγελο καὶ μὲ δυό μάτια ποὺ ἔχουν μαῦρα ἡμικύκλια γύρω. Χρυσάφι καὶ λάσπη, κουρέλια καὶ πορφύρες, πρόσωπα κουρασμένα ἀπὸ τὴν ἀθλιότητα.

Η Ἀφροδίτη ἔδω εἶναι κυρίαρχος, χωρὶς συνθήκας καὶ χωρὶς προλήψεις. Ἐξυπνᾶ ἡ δρομή ποὺ σὲ κάμνει πτήνος καὶ σὲ κάμνει θέον, ἡ ἔδια δρομὴ δποὺ σύρει εἰς ἀγρίας ἔνωσεις τὰ θηρία μέσα εἰς τὰ δάση, τὰ πουλάκια εἰς τές φωλιές τους, καὶ τὰ φυτὰ εἰς τὸν ἀνέμον τοῦ πονδαίνε.

Ἐδῶ ἔρχονται γέροι σακάτηδες καὶ ἀνίκανοι, θλιβερά λείψανα μιᾶς ἀμαρτωλῆς ζωῆς, καὶ σύρονται ξεφρενιασμένοι, μὲ ἀχόταστη δίψα, πίσω ἀπὸ τὸ λάγνον δράμα τῆς ἡδονῆς.

“Ολος ὁ κόσμος ἀγαπᾷ, ἡ ἀγάπη εἶναι ὁ αἰών

Από την πλατείαν τῆς Βαστίλλης ως τὸ δάσος τῆς Βουλώνης ἡ αἰωνία γυναικα παρουσιάζεται μὲ χλιες μορφές, μὲ δλην τὴν ποικιλίαν τῶν τύπων, μὲ δλας τὰς ἀποχρώσεις τῆς σαγηνευτικῆς ὁμορφιᾶς.

Εἰς τὰ βουλεβάρτα, δπως καὶ στὸν ἀπόκεντρο δρόμο, τὰ ἴδια σατανικὰ μάτια σὲ σκανδαλίζουν. Καὶ τὴν ἴδια φρικιαστικὴν ἀγάπην ἔρουν νὰ δώσουν εἰς τὸν ξένον ἡ φανταχτεῷ κοκότα ποὺ φτερουγίζει στὰ φωτολουσμένα πεζοδρόμια τῶν βουλεβάρτων μὲ τὴ διερθμαρμένη κόρη ποὺ περιμένει σὲ μιὰ σκοτεινή γέφυρα τοῦ Σηκουάνα.

Εἰς τὰ κεντρικὰ πεζοδρόμια τῶν μεγάλων βουλεβάρτων καὶ εἰς τοὺς ἔρημους δρόμους περιοῦν αἱ κόρες τῆς ἡδονῆς σὰν νυχτερινὰ πουλιὰ ποὺ χτυποῦν ἡδονικὰ τὰ φτερά καὶ τὰ ἄρμφη τους ἐμπρὸς σὲ κάθε διαβάτη.

Ἐτοιμες διὰ τὴν μάχη ὥρχονται στὸν ἔρωτικὸν ἀγδνα καὶ ὀνειρεύονται τὴν χρυσῆν νίκην, ἵνα δεῖπνο, μία θέσι στὸ θέατρο καὶ μίαν ἀφαιμάξι στὸ πορτοφόλι.

Καὶ προσφέρουν τὴν ἡδονὴ μὲ ὑπερτίμησιν εἰς τοὺς μεγάλους δρόμους καὶ μὲ ἔκπτωσιν εἰς τὲς ἀπόκεντρες συνοικίες.

Ἐνα βράδι εἰς τὸν πολυτάραχο δρόμο τῆς Μονμάρτης μὲ ἐβεβαίωνεν ἔνας φύλος μου ὅτι κάποιος ἀρχαῖος παρισινὸς χρονογράφος ἀναφέρει πὼς εἰς τὰ 944 μία φοβερὰ θύελλα ἐξεσπασεν ἐπάνω εἰς τὴν Μονμάρτην καὶ ἐγκρέμισε στίτια, ἐξερῆσε δένδρα. Βεβαιώνει δὲ ὁ ἀξιόπιστος ἐκεῖνος χρονογράφος ὅτι οἱ κάτοικοι εἶδαν εἰς τὸν ἀέρα νὰ πετοῦν πολλὰ δαιμόνια ἐπάνω σὲ ἀλογα, νὰ συνταράζουν τοὺς τοίχους τῆς ἐκκλησίας καὶ νὰ ἔριζωνται τὸ ἀμπέλια τοῦ λόφου.

Δὲν ἡξέρω ἄν, τώρα, ποὺ εἶναι τόσο πυκνὰ κατοικημένα αὐτὰ τὰ μέρη, ἐξακολούθουν νὰ τὰ ἐνοχλοῦν οἱ δαίμονες, ὑποδέτω δικαὶος δὲν θὰ δυνηθοῦν ποτὲ νὰ κάμουν περισσότερον θόρυβον ἀπὸ δσον κάμινον τὰ τραῖνα, τὸ ὅμαξια καὶ τὸ αὐτοκίνητα.

Εἰς τὴν Μονμάρτη κατοικεῖ ἔνας πληθυσμὸς πολύμορφος καὶ πολυσύνθετος. Κολλιτέχναι, ζωγράφοι, γελοιογράφοι, ποιηταί, δοιδοί, ἀνθρωποι τῶν γραμμάτων καὶ τῆς ἀργίας, τῶν διατεκδάσεων καὶ τῆς στερήσεως. Παραγγωρισμένες μεγαλοφυῖες, ἀνδρῶποι μὲ μαριὰ μαλλιὰ καὶ μὲ μεγάλα καπέλλα, μὲ περιέργη ρούχα καὶ μὲ παράδοξες ἴδεες. Ἡ φιλοδοξία τους δὲν ἀναγνωρίζει κανένα ἔξω ἀπὸ τὸν ἑαυτόν τους, καὶ ἔχουν ὡς ἀρχήν:

Nul n'aure de l'esprit hors nous et nos amis.

Περιφρονοῦν τοὺς ἀστοὺς τῆς ζωῆς καὶ τοὺς ἀστοὺς τῆς σκέψεως, καὶ καλλιεργοῦν τὸ χιοῦμορ, αὐτὴν τὴν τέχνην τοῦ νὰ λέγουν μὲ σοβαρότητα πράγματα ἀστεῖα καὶ εὐχάριστα. Εἶναι οἱ ποιηταὶ τῆς μπύρας καὶ τοῦ κρασιοῦ. Τοὺς ἐμπινέει

τὸ ἀλκοόλ καὶ ἡ ζωή, καὶ περνοῦν τὴν ζωή τους εἰς τὰ ζυθοπωλεῖα καὶ εἰς τὰ καφὲ-κοντσέρτα.

Εἰς τὰ νυκτερινὰ κέντρα βλέπει κανεὶς δλον αὐτὸ τὸν πολύσυνθετο κόσμο. Ὅσοι κυνηγοῦν τὴν ἡδονήν, ἢ δσοι εἶναι πνιγμένοι ἀπὸ τὸν κόρο, πηγαίνουν ἔκει. Παρισινοί, ἐπαρχιῶτες, ξένοι, γέροι, νέοι.

Ἡ ἀτμοσφαῖρα γεμάτη καπνὸ καὶ σκόνη σκεπάζει τὴν δσιὴ τοῦ μόσκου ποὺ σκορπίζουν τὰ γυναικεῖα σώματα.

Ἐνα φουστάνι, φρού - φρού, τρίβεται στὸ πανωφόρι σου.

Μία κόρη τῆς ἡδονῆς σου λέγει:

— M'empêches-tu chez moi, chéri?

Τῆς ἀρνεῖσαι μὲ τὸν εὐγενικότερο τρόπο.

— Comme-moi prendre une chartreuse, au bar?

Τῆς ἀρνεῖσαι καὶ πάλι.

— Alors offre-moi un bock, je crève de soif.

Δὲν ἡμπορεῖς πλέον ν' ἀρνηθῆς. Εἶναι μία ωραία κόρη, καὶ στέκει μπροστά σου γελαστή.

Παρουσιάζεται διὰ νὰ σὲ κάμῃ νὰ λησμονήσῃς μιὰ στιγμὴ τὸ νοσταλγικὸν δράμα τῆς μακρινῆς σου πατρίδας. Ἐχει ὠραία κινήματα, γλυκὰ μάτια καὶ ἔρει νὰ κερνᾷ στὸ πότηρι τῆς ἡδονῆς τὸ κρασί τῆς λήθης.

Ἐχει ἔνο ἔξυπνο τάπτ, καὶ ἔρει τὸ λόγο πρέπει νὰ πῆ στὸν καθένα. Τοὺς ἀνθρώπους πρὸ τοὺς γνωρίσῃ τοὺς διαισθάνεται, καὶ τὰ πράγματα τὰ μαντεύει.

Εἶναι πολλὲς αἱ γυναικεῖς αὐτοῦ τοῦ εἰδούς εἰς τὸ Παρίσι. Ἐχουν ἔνα πνεῦμα ὅξει καὶ χαριτωμένον, λέγουν πράγματα ποὺ δὲν γράφονται. Ομιλοῦν μὲ μίαν ὀμοτητὰ διεγερτικὴν καὶ αἰσθάνονται τὴν ἀκατανίκητην ἀνάγκην τοῦ ἐρημισμοῦ τῆς ψυχῆς ὅπως καὶ τῆς σαρκός.

Αἱ ἀγρυπνίαι τῆς ἡδονῆς, ἡ κούρασις τῆς διασκεδάσεως τοὺς δίνουν μία βραχήν φωνή, εἶναι παρδένειο χρῶμα, μία ἐχεωριστήν. ἔκφρασι.

Εἰς τὸ πρόσωπο τοὺς ζωγραφίζονται αἱ φρικιάσεις τῆς σαρκός, αἱ ἀπολαύσεις τῆς στιγμῆς, ποὺ περιοῦν καὶ δὲν ἀφίνουν τίποτε ἀλλο παρὸ τὴν σωματικὴ ἀδυναμία καὶ τὴν ψυχικὴ κατάπτωσι.

Αἱ περισσότερες εἶναι μικροκαμωμένες καὶ λιγνές, λεπτοφυεῖς καὶ εὐλύγιστες σὰν γάτες. Ἐχουν τὰ μάτια καὶ τὴν ψυχὴ τῆς γάτας, εἶναι ἐφτάψυχες καὶ ἀκαρδεῖς.

Δὲν γνωρίζουν τί θὰ πῆ ὑποταγή, καὶ δὲν ἀναγνωρίζουν κανένα, σὰν τὸ πουλὶ ποὺ ἐπέταξεν ἔξω ἀπὸ τὸ κλουβί του. Παραπλανημένες ἀπὸ τὸν πόθο τῆς ἡδονῆς καὶ τὸν χρήματος ἀφησαν τὰ ἐργαστήρια των ἢ τὸν συγγενεῖς των καὶ ἔφυγαν, σὰν πεταλοῦδες ποὺ τὲς σύρει τὸ φῶς τῆς λάμπας.

Τὲς κυττάζω ἔνω ἀρχίζει μὲ τοὺς ἔχουν τῆς

δργήστρας δ τετράχορος. Τὰ πόδια κινοῦνται εἰς τὸν ἀέρα δσο πυροδούν πλέον ψηλά. Τὰ φρουστάνια ἀνασηκώνονται ως ποὺ νὰ σκεπάσουν τὸ πρόσωπο, καὶ τὸ χέρι εἶναι πάντα ἔτοιμο νὰ κρατήσῃ τές ἀσπρες δαντέλες ποὺ κυματίζουν σὰν ἀφροί.

Οσοι δὲν χρεύουν, μιλοῦν μὲ τὲς κουρασμένες χρεύτριες. Ἀκούει κανεὶς ἀνάλατα χριτολογήματα, ἀνοστους ἀστείσμονύ, ἡλιμιότητες ποὺ εὑφραίνουν τὸν δχλον τὸν πνεύματος ὅπως καὶ τὸν δχλον τὸν γένους.

Ἐνας πέπλος ψεύτικης ἡδονῆς σκεπάζει τὴν ἡθικὴ τῆς λάσπης, τὰ αἰσθήματα τῆς πόρνης ποὺ ἐναρμονίζονται μὲ τὴν ἀρωστημένη ψυχὴ τῶν θεατῶν.

Καὶ αἰσθάνεται κανεὶς μίαν ἀπέχθεια, μία βαθεὶα περιφρόνησι διὰ αὐτὴν τὴ ζωή.

Ἐνῷ τὰ πόδια κροτοῦν ἀρμονικὰ τὸν ὕμνον τῆς Τεοψιχόρης, ἔγω βγαίνων ἔξω.

Ἡ νύχτα εἶναι παγερή, χωρὶς ἀστέρια.

Καθὼς φεύγω γλήγορα, ἔνα σχῆμα γυναικὸς ἀργοπερνᾶ ἀπὸ κοντά μου. Ἀκούμπα στὸν τοῖχο καὶ μοιάζει σὰν νὰ σέρνεται, δχι σὰν νὰ περιπατῇ. Τὸ πρόσωπό της εἶναι ἀχνὸ καὶ ζαφωμένο. Λίγα μαλλιά, ἀσπρά καὶ λερωμένα σκεπάζουν τὸ μέτωπο της. Μία μορφὴ πόνου καὶ δυστυχίας.

Ἐστάθη ν' ἀκούσῃ τοὺς ἔχουν τῆς μουσικῆς. Ισως εἰς τὰ νεανικὰ τῆς χρόνια νὰ ἦτο μία ἀπὸ τὲς δραῖες κόρες ποὺ ἔχόρευαν ἔκει μέσα, καὶ τώρα ποὺ ἀκούει τὴν μουσικὴ μπορεῖ νὰ βλέπῃ μὲ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς της αὐτὸ τὸ δνειρό.

Μόνο μία στιγμὴ τὴν ἀντίκρυσα, ἀλλὰ στὸ πρόσωπο της ἐμπόρεσα νὰ διασκρίνω δλη τὴν ἀγωνία, τὰ βάσανα, τὴν ἀπελπισία τῆς ἀδιλίτητος.

Ἐκεῖ ἐπάνω ἡ δργήστρα σκορπίζει ἀρμονικὰ κύματα.

Ἡ Φρύνη χρεύει.

Ἡ Δυστυχία περνᾷ σκυρδωπή.

Καὶ ἔγω φεύγω μακριὰ καὶ ἀπὸ τὲς δύο μὲ γλήγορα βήματα.

***

Εἶναι βράδι καὶ περνῶ ἀπὸ τὰ ἔξωτερα τὰ βουλεβάρτα. Τὰ σύγνεφα πυκνὰ σκεπάζουν ἔνα μολύβδινον οὐρανό. Ἐνας ψυχρὸς ἀέρας σκορπίζει ἀνατριχίλες μέσα εἰς τὰ γυμνὰ κλαδιά τῶν δένδρων. Κάποιες στιγμὲς ἔνα σύγγεφο παραμερίζει καὶ φαίνεται τὸ φεγγάρι ἀχνό, ἀσημένιο, μελαγχολικό.

Μακριά, ψηλά, πέρα δλόγυρα, ἀνακατώνονται καὶ χάνονται σὰν μία ἀβέβαιη σκηνογραφία τὰ σπίτια τοῦ δρόμου, σπίτια ποὺ σκεπάζουν τὴν ἀμαρτία, τὴν ἀδιλίτητα, τὴν ἡδονή, τὸ ἔγκλημα. Χαμηλὲς πόρτες, στενοὶ καὶ μακριοὶ διάδρομοι ποὺ δημητρίζουν σὲ μικρὰ δωμάτια ψηλά, ψηλά κάτω ἀπὸ τὴ σκεπή, πλιὸ κοντὰ στὸν οὐρανό.

Σὲ μιὰ πόρτα λάμπει ἔνα φῶς σὰν τὸ μάτι κάποιου κακοῦ κτήνους. Στὸ πεζοδρόμιο δρηγή, βαδίζει ἀργὰ μονότονα μιὰ γυναικα, καὶ ἀντηχεῖ δο μονότονος ἔχος τῶν βημάτων της ἐπάνω στὸ πλακόστρωτο.

Ἡλικία καὶ μορφὴ ἀπροσδιόριστη. Κατὶ ποὺ μού κινεῖ τὴν ἀπέχθεια καὶ τὴν ἀποστροφὴ στὴν γυναικα.

Δὲν εἶναι ἀσχημη, ίσως νὰ εἶναι δραία, ἀλλὰ εἶναι ἀντιπαθητική.

Φαίνεται σὰν δργησμένη καὶ σὰν ἀπελπισμένη.

Κανεὶς δὲν χρεύει τὴν πρόσηξη, ἐπέρασαν δλοι οἱ συνηθησμένοι πελάτες της ἀδιάφοροι καὶ σὰν περιφρονητικοὶ μέσα εἰς τὴ παγερή σκιὰ τῆς νύχτας.

Καὶ ἡ γυναικα ποὺ πουλεῖ τὴν ηδονή, δὲν θηλυκός Διογένης ποὺ ζητᾷ νὰ εῦρῃ τὸν ἀνθρωπο, θὰ σκέπτεται :

— Δὲν ὑπάρχει λοιπὸν πλέον ἀγάπη;

— Άλλο ἐρώτησε ποτὲ τὸν ἑαυτό της τί θὰ πη ἀγάπη;

Οἱ βιαστικὲς σιλουέττες τῶν ἀνθρώπων ποὺ περιοῦν, χάνονται εἰς τὸ βάθος τοῦ δρόμου.

Κανδὼς περνῶ, κυττάζω τὸ πρόσωπό της σκυρδωπό, τὰ κείλη σφιχτὰ κλεισμένα ἀπὸ ἀγάντησι.

Περιῶ γλήγορα ἀπὸ ἐμπόρος της πρὸ προφάσιον πὰ μοῦ μιλήσῃ.

Ποὶν στοήψω τὸ δρόμο γυρίζω. Ἡ μελαγχολικὴ σιλουέττα τῆς γυναικὸς τοῦ πεζοδρομίου χάνεται ἀργὰ καὶ μελαγχολικὰ μέσα σὲ μία ἀκάθαρτη πόρτα ἐνὸς μαύρου σπιτιοῦ.

Ψηλὰ εἰς τὸν οὐρανὸ σύγνεφο παραμερίζει καὶ τὸ φεγγάρι ἀχνό, σκληρό, ἀδιάφορο κυττάζει μὲ εἰρωνεία τὴν κόρη τῆς ἡδονῆς ποὺ μπαίνει στὸ σπίτι της μοναχή καὶ ἀπελπισμένη νὰ κοιμηθῇ σὲ ἀνερώτευτο κρεβάτι.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΟΡΓΗΝ

Μιὰ ἐπίσκεψις στὴ Μόργη, στὸ ξενοδοχεῖον αὐτὸ τῶν ἀγγώστων νεκρῶν, γεμίζει φρίκη τὴν ψυχή.

Οσους εδρίσκουν νεκροὺς στοὺς παρισινοὺς δρόμους χωρὶς δνομα καὶ χωρὶς γνωριμία τοὺς φέρουν ἔδω. Ἡ ἐπιστήμη μαζὶ καὶ ἡ φιλανθρωπία κάμνουν τὸ χρέος τους.

Μέσα εἰς τὸ πλυντήριο βλέπει κανεὶς δλα τὰ ρούχα περισσέα τῶν νεκρῶν, πλυμμένα, κρεμασμένα, σὰν βεστιάριον ἐνὸς φοβεροῦ θεάτρου.

Μέσα στὴν αἴθουσα, ἐπάνω σὲ μία μαρμάρινη πλάκα, ἔνα παιδάκι νεκρὸ ἔχει στὰ κείλη του τὸ πρώτο καὶ τὸ στερνὸ χαμόγελο. Μοιάζει σὰν ἔνα Χερουβιτείμι ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ ἔζωγράφιζεν δ Μιχαήλ Ἀγγελος.

Ἡ ξανθὴ κόμη τῆς ἀστράφει κάτω ἀπὸ τὸ φῶς, καὶ εἰς τὸ φωτεινὸν χαμόγελο τοῦ ἡλίου λάμπει ἡ αἰωνία νεότης τῆς φύσεως.

SACRÉ COEUR

Ἄνεβαίνω, ἐπάνω ἀπὸ τὴν Μονμάρτη, πρὸς τὴν ἐκκλησία τῆς Sacré Coeur.

Ἐίμαι ιοὺ μέτρα ἐπάνω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τοῦ Σηκουάνα. Μακριὰ σὰν νὰ κυματίζουν φαίνονται οἱ λόφοι, τὰ μικρὰ χωρία, τὰ μεγάλα ἔργοστάσια, οἱ σιδηρόδρομοι. Ὁπίσω τὸ Παρίσιο ἀπλώνεται σὰν ἔνας ὄκεανός.

Στέκομαι κοντὰ εἰς τὴν ἐκκλησία τοῦ Ἀγίου Πέτρου, διὰ νὰ ἐπισκεφθῶ τὴν κρύπτη τοῦ Ἀγίου Τάφου. Κατεβαίνω τὰ σκαλοπάτια ὅπο τὸ ἔδαφος. Ἐνα δῶραν ἄγαλμα τοῦ Χριστοῦ είναι ξαπλωμένο ἐπάνω σ' ἔνα πέτρινο τραπέζιο, ἀνάμεσα σὲ στεφάνια καὶ τάματα. Ἀπὸ ἔνα φεγγίτη σταλᾶσθαι τὸ φῶς χλωρό.

Τὸ μέρος είναι σιωπηλὸ καὶ κατανυκτικό. Τὸ περιβάλλον γεννᾷ μίαν ἐντύπωσιν πὸν μοιάζει σὰν φόβος ἢ σὰν συγκίνησις. Ἡ ψυχὴ γροικᾶ τὴν φρικίασι τῆς πίστεως καὶ ὁ λογισμὸς σὰν νὰ προσηλύνεται σὲ κάποια θρησκεία.

Ψηλά, πρὸς ἔνα πράσινο λοφίσκο τελειώνει ὁ δρόμος τοῦ σταυροῦ. Ἐμπρὸς σ' ἔνα σταυρὸν ἀπὸ γαλάτιο γρανίτη είναι τὸ μέρος τῆς προσευχῆς. Οἱ προσκυνηταὶ δὲν είναι σπάνιοι. Οἱ πιστοὶ πηγαίνονταν πρὸς τὸν γιγάντιο ναὸ ποὺ ὑψώνεται εἰς τὸ ἄλλο μέρος τοῦ τοίχου. Ἐκεῖ εἰς τὸν πελώριο νάρθηκα βλέπει κανεὶς, κάποτε τὴν Κυριακή, μερικοὺς ἀμάρτωλοὺς πὸν ἔρχονται νὰ μετανοήσουν. Φοροῦν τὸ μαῦρο ράσσο, μὲ τὸν κόκκινο σταυρὸν στὸ στῆθος, μὲ τὴ λαμπάδα στὸ χέρι καὶ περοῦν σὰν δράματα μιᾶς ἀλλῆς ἐποχῆς.

Ἀντὸ τὸ προσκύνημα ποὺ καλεῖ τοὺς πιστοὺς ὃς ἐδῶ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ λόφου, είναι μία ἄγνωστη καὶ περίεργη γωνία μέσα εἰς τὴν παροισινὴν ζωὴν. Μία δλόκληρη συνοικία είναι πισμένη ἐδῶ διὰ τοὺς προσκυνητάς. Νομίζω πὼς εὐρίσκομαι σὲ καμιὰ μικρὴ ἐπαρχία δόπου ἡ λατρεία ἐνὸς θεοῦ λειψάνου ἔσυρε τοὺς πιστούς.

Εἰς τοὺς δρομίσκους τὰ μαγαζεὶα πωλοῦν ἀντικείμενα πίστεως.

Ἡ ψυχὴ πλημμυρίζει ἀπὸ τὰς θρησκευτικὰς ἀναμνήσεις τῆς παιδικῆς μας ηλικίας.

Πανοράματα δόπου βλέπει κανεὶς τὴν Ιερουσαλὴμ καὶ τὴν Ἰουδαίαν. Τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ εἰς κέρινα ἀποτυπώματα. Παντοῦ εἰς τοὺς δρομίσκους, εἰς τὰς αὐλές σταυροί, μικρὰ ἀγαλμάτια εἰς τὰ παραδίμρα. Ἀναπαυτήρια διὰ τοὺς προσκυνητάς ποὺ ἔρχονται νὰ καθήσουν καὶ νὰ πιοῦν λίγο κρασί.

Ἐπάνω ἀπὸ τὴν ἀπόμερην αὐτὴν συνοικίαν

περνᾶ μία μεγάλη πνοὴ πίστεως καὶ ἐλέους. Οἱ δρόμοι εἰναι ἥσυχοι, τὰ σπίτια χαμηλὰ τριγυρισμένα ἀπὸ περιβόλια.

Εἶναι ἡ μεγάλη εἰρηνικὴ σιγὴ τοῦ προαστείου. Λίγα βήματα παραπέρα, κοντὰ εἰς τὸ κοιμητῆρι, ἀντηχεὶ εἰς τὰ καπηλεῖα ὁ θόρυβος τῶν μειδυμένων ἔργατῶν .

Αὐτοὶ οἱ ἔργαται κινοῦν τὴν ἀπέχθεια.

Πόσον εὐτυχισμένος δποὺ εἰσαι, χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζῃς, ὁ ἀνθρώπως τῶν κάμπων, μὲς τὴν ἐλεύθερην ζωὴν τῆς φύσεως.

Πόσον ἀνώτερον εἶναι ἡ ζωὴ σου ἀπὸ τὴν ἀκάθαρτην ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου ποὺ δουλεύει χαριμένος καὶ ἐκμηδενισμένος μέσα εἰς τὴν κοσμοπλημάραν μιᾶς μεγάλης πόλεως. Εἰσαι κοντὰ εἰς τὴν φύσιν, εἰς τὴν ἀγίαν αὐτὴν μητέρα.

Πόσον συλλογίζομαι τὴν ζωὴν τῆς ἔξοχης δταν περνῶ ἀπὸ τοὺς βρωμεροὺς δρόμους τῶν λαϊκῶν συνοικιῶν δποὺ ἔργαται ἡ δυστυχία, δποὺ φωλιάζει τὸ ἔγκλημα, δποὺ βασιλεύει ἡ ἀρρώστεια καὶ ἡ ἀθλιότης.

Ἀκάθαρτα σπίτια πὸν τὸ σκοτεινό τους χωρία καθηερίζει δῆλη τὴν μαύρη ζωὴ τῶν ἀνθρώπων ποὺ ζοῦν ἔκει μέσα μὲς τὴν ηθικὴν ἀλάσπη.

Εἶχε δίκαιον δ Θεόφιλος Γκωτιέ δταν γι' αὐτὰ τὰ σπίτια ἔγραψε τοὺς στίχους:

Rien n'est plus triste à voir, dans ce vilain [Paris entre le ciel tout jaune et le pavé tout gris que ne sont ces maisons laides et rechignées.

"Ἐνας ἀπόκληρος τῶν κάμπων είναι εὐτυχῆς ἐμπρὸς εἰς ἔναν ἀπόκληρον μεγαλουπόλεως.

"Ἄν μοῦ ἔμελλε νὰ γεννηθῶ καὶ νὰ ζήσω σὰν σκλάβος τῆς ζωῆς, σὰν ἔργατης καὶ σὰν βιοπαλαιστῆς, ὁ Θεέ μου, θὰ ἥθελα χίλιες φορὲς νὰ ἥμουν ἔνας σκαρτιᾶς τῶν κάμπων, παρὰ ἔνας ἔργατης τοῦ Παρισιοῦ.

Ἄντοὶ οἱ ἀνθρώποι, ἀλκοολικοὶ καὶ διεφθαρμένοι, γεννοῦν τὴν ἀπέχθεια, καὶ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ αἰσθανθῇ τὸν παραμικρὸν οἴκοτο γι' αὐτούς.

Δίκαιοι καὶ πάλι γοὶ στίχοι αὐτοὶ τοῦ Γκωτιέ. Tout malheureux qu'ils sont, moi pourtant [je les hais, et je dis anathème à cette race impie.

ΦΑΥΛΟΒΙΟ

Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ Παρίσι τῶν Champs Elysés καὶ τῶν μεγάλων βουλεύρων είναι ἔνα ἄλλο Παρίσι, ταπεινὸ καὶ ἀπαίσιο, παραδόξο καὶ ἐπικίνδυνο. Μιὰ νυχτερινὴ ἐπίσκεψις εἰς τὰς λαϊκές ταβέρνας, τὰ caboulots, πρὸς τὴν συνοικίαν τῶν Halles, μιᾶς πάροντασίας τῆς κόλασι τοῦ παρισινοῦ ὄχλου.

"Υστερα ἀπὸ τὰ μεσάνυχτα βλέπει κανεὶς εἰς τὴς ἀπόμερες γωνίες, εἰς τοὺς ἐφημικοὺς δρόμους τῆς νυχτερινὲς σιλουέτες τῶν λωποδυτῶν καὶ τῶν ἀπάχηδων. Ἀνθρώποι σκοτεινοὶ καὶ ἀπαίσιοι, ξεσχισμένοι καὶ σκυδρωποί, προχωροῦν σὲ μίαν ἀσκοπή περιπλάνης ἡ στέκονται μὲ νποπτη στάσι, δὲν έρεις ἀπὸ ποὺ ἔρχονται καὶ ποὺ πηγαίνουν.

Εἶναι γνωστὰ τὰ κέντρα τους, πρόστυχα καφενεῖα, ἐλεεινὲς ταβέρνας, δπως τὸ Caveau εἰς τὴν rue des Innocents. Εἰς τοὺς τοίχους είναι σκαλισμένες διάφορες ἐπιγραφὲς καὶ καρδιὲς τρυπημένες ἀπὸ συμβολικὰ τόξα. Ἐγραφαν ἔκει τὰ ὄντωνα τους οἱ μεγάλοι κακοῦργοι καὶ οἱ φαντόβιοι τοῦ Παρισιοῦ.

"Ἐπάνω στὰ ἐλεεινὰ τραπέζια καὶ στὸ ἀπάθαρτο καθίσματα ἀναπαυόνται ἀλέφτες, λωποδύτες, ζητιάνοι μὲ ἀσπρὰ γένεια, νέοι ἀπάχηδες μὲ μακριὰ χιενισμένα μαλλιά, ρακούσυλλεκτες, ἀνέστιοι, κουρελιάρηδες, ἀκάθαρτες γυναῖκες τῆς πλιὸ πρόστυχης ἥδονης, τεμπέληδες, μέθινοι καὶ κάθε κοινωνικὸ σκύβαλο τοῦ Παρισιοῦ.

"Άλλοι ἀκόμη ποὺ διαβάλλουν τὸ κεφάλι καὶ κοιμοῦνται, ἄλλοι πίνονται, ἄλλοι συζητοῦν καὶ ἄλλοι συνιδωποῦν τὸ ἔγκλημα.

"Ἐνας βραχγὸς τραγουδιστὴς τῶν δρόμων κάθεται στὴ μέση καὶ, συντροφευμένος ἀπὸ ἔνα πιανίστα, τραγουδάει τὴν Marche des Cabriolets, ποὺ προκαλεῖ τὸν ἐνθουσιασμὸν τῶν ἀκροατῶν.

On arrive la nuit
sur le coup de minuit
chez une douairière peu bégueule;
mais quelle déception,
rien dans la maison!

Je trouve la vieille toute seule.

Alors elle me dit:
Monsieur le bandit
vous devez être déconfit
car pour tout revenu
je n'ai que ma vertu,
je vais vous la donner,
Je réponds sans tarder:
« Merci, j'veux pas vous en priver! ».

"Ο ἀκάθαρτος αὐτὸς κόσμος ζῇ τὴ νύχτα κυλισμένος στὸ μεθύσιο καὶ στὴ διαφθορά.

Πρέπει νὰ περάσῃ κανεὶς ἀπὸ ἐκεῖ διὰ νὰ ἔλῃ δῆλη τὴν ἀθλιότητα τῆς φτώχειας καὶ τῆς διαφθορᾶς, τὴν πλιὸ βακχικὴ παραφορὰ τῆς ηδονῆς σ' αὐτὰ τὰ ἐλεεινὰ πλάσματα ποὺ ἡ ἀρρώστεια καὶ ὁ θάνατος τὰ παραμονεύει ἔξω ἀπὸ τὰ νοσοκομεῖα, σὲ κάθε γωνία τοῦ δρόμου.

Φθάνουν ἔκει, παραπλανημένες ἀπὸ τὸ νυχτερινὸ τους δρομολόγιο, διὰ νὰ ψαρεύουν τὸν ἀνθρώπων, αἱ γυναῖκες ποὺ προσφέρονται σ' ὅποιον τύχῃ καὶ δπως λάχῃ, αἱ γυναῖκες ποὺ

χορησμένουν σὰν ὕστες à plaisir. Στολισμένες, ἀκάθαρτες, ἀντιπαθητικές, ἀρρωστημένες, πηγαίνουν εἰς τὰ νυχτερινὰ αὐτὰ καταγώγια διὰ νὰ ζητήσουν τὸ ἀλκοόλ ποὺ φλογίζει καὶ τὴν ήδονὴν ποὺ παρηγορεῖ.

"Ἐπάνω στὰ ἔντινα τραπέζια, ἀνδρες καὶ γυναῖκες, πίνουν ἀδιάποτα καὶ καπνίζουν.

Πάντοτε μερικοὶ ἀστυφύλακες πηγαίνουν νὰ ἐπαγρυπνήσουν εἰς τὰ μέρη, ποὺ συνάζονται οἱ ἐπίφοροι ξενύχτηδες, τὸ ἀνθρώπινα καθάριματα ποὺ ζοῦν μὲ τὸ σκοτάδι.

"Οσο προχωρεῖ ἡ νύχτα, τόσο αὐξάνει ἡ πελατεία αὐτῶν τῶν κέντρων. Φθάνουν λωποδύτες, καὶ μαχαιροβιγάλτες, δειλοὶ κλέφτες καὶ ἀκαρδοὶ φρονιάδες, ηρωες ποὺ σκοτώνουν τὸν ἀσπόλιο διαβάτη ποὺ ἐπαραστάτησεν ὡς ἐκεῖ, καὶ ἀναζητοῦν τές χλωμὲς γυναῖκες τῆς ἀμαρτίας μὲ τὰ χωματισμένα χεῖλη καὶ μὲ τὸ ἀρρωστημένα μάτια.

"Η βρωμερὴ πελατεία τους ήταν οἱ ἔργατες καὶ οἱ ἀδεργοί, οἱ ἀπάχηδες καὶ οἱ ρακοσυλλέκτες. Εἰς αὐτὲς τές γυναῖκες ἡ ἀστυνομία δρίζει ἔνα μέρος τοῦ τάδε πεζοδρομίου ἢ τὸν δεῖνα δρόμον. Ἐκεῖ ἔξασκον τὸ ἐπάγγελμά τους. Περιπατοῦν μὲ σιγὰ βήματα ἐπάνω - κάτω, καὶ περιμένονταν οἱ πιλησταὶ τοῦ Παρισιοῦ :

— Montes-tu chez moi, mon cléri? je serai bien gentille.

"Δὲν τοὺς ἐπιτρέπεται νὰ εῦγον πρὶν ποὺν νυχτώσῃ, οὐτὲ νὰ περάσουν τὸ ὁρισμένο σύνορο τοῦ δρόμου, διότι ἔκει εὑρίσκονται αἱ ἀλλαγές.

"Ἐτσι ἔζησαν πάντα καὶ ἔτοι πεθαίνουν. Θὰ τές εῦρουν κανένα χειμωνιάτικο βράδι νεκρὲς μὲ στὸ δρόμο ἀπὸ πείνα ἢ ἀπὸ κρόνο.

"Ἀπὸ πατέρα σὲ παιδὶ ἔζησαν τὴ ζωὴ τῆς διαφθορᾶς καὶ τῆς ἀμαρτίας. "Ηπιαν κρασί, ἀνέπινεσαν τὸν ἀκάθαρτον ἀέρα τῆς ταβέρνας, ἔγνωσαν τὴν ἔξαντλησθαι καὶ τὴν ἀθλιότητα, ἔσχατημησαν τὴ ζωὴ ποὺ περνᾶ χωρὶς σκοπὸ καὶ χωρὶς φύλτρο.

"Τέρειες τῆς Ἀφροδίτης, ποὺ δὲν είναι πλέον νέες, πηγαίνουν ἔκει νὰ ἐνθυμηθοῦν τοὺς ἔρωτας τῆς νεότητος καὶ νὰ παρηγορήσουν μὲ κανένα ἀψέντι. Πίνουν καὶ μεθοῦν διὰ νὰ παρηγορήσουν τὴν ἀσχημητή ζωὴ τους ποὺ δὲν τὴν φωτίζει καμιὰ ἀχτίδα διμορφίας.

"Καὶ τραγουδοῦν, μὲς τὸν βακχικὸν δργασμό :

J'allais à vingt ans
dans le cabaret tire et boire.

ΤΟ ARGOT

Τὸ argot ἡ jargon είναι μιὰ διεφθαρμένη συνημματικὴ διάλεκτος τῶν ἀλητῶν καὶ τῶν κλεπτῶν, ἐν εἶδος κορακίστικα, μιὰ φρασεολογία τῶν τάξεων ποὺν ἔχεινων ποὺ ζοῦν ἔχω ἀπὸ τὴν κοινωνίαν.

Φρασεολογίαι αὐτοῦ τοῦ εἰδούς ὑπῆρχαν πάντοτε εἰς δόλας τὰς ἐποχὰς καὶ εἰς δόλους τοὺς τόπους. Οἱ λερεῖς τῆς ἀρχαίας Αἴγυπτου εἶχαν ἔνα ἰδιαίτερον λεξιλόγιον, τὸ δόπον δὲν ἐγνώρισαν ποτὲ οἱ ἀμύητοι, κατὶ παρόμοιον μὲ τὰς μασσωνικὰς λέξεις. Εἰς τὴν ἀρχαίαν Ρώμην οἱ πληθεῖοι καὶ οἱ μαστρῶποι ὅμιλοι μίαν ἔχεισαν τὴν διάλεκτον. "Ολοὶ οἱ λαοὶ τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας, ἀπὸ τοὺς Βοημοὺς καὶ τοὺς Ἀθηγάνους μέχρι τῶν παριῶν τῆς Ἰνδίας, ἔχουν ἔνα ἴδιον τῶν χαρακτηριστικὸν τρόπον ἐκφράσεως.

Εἰς τὴν Γαλλίαν τὸ γλωσσικὸν τοῦτο ἴδιαμα, τὸ δόπον ἀκμάζει σήμερον εἰς τὸν παρισινὸν δόλον, χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 15 αἰώνος, καὶ ὀφείλει τὴν γέννησίν του εἰς τὰς συμμορίας τῶν ἐπιτῶν καὶ τῶν κλεπτῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, οἱ δόποι οἱ ἔχοντισμοποίουν τὴν ἴδιωματικὴν φρασεολογίαν διὰ ν' ἀναγνωρίζωνται μεταξὺ των.

Εἰς τὸ μεσαιωνικὸν Παρίσιον ὑπῆρχε μία ἴδιαιτέρα συνοικία, *la cour des Miracles*, ὅπου εὑρισκούν ἀσυλονοί οἱ κλέπται, οἱ ζητιάνοι καὶ οἱ κακοῦργοι. Τὸ μέρος αὐτὸν ἦτον ἐπισήμως ἀνεγνωρισμένον, καὶ κάνεις δὲν ἐτόλμα νὰ περάσῃ, οὔτε στρατιώτης οὔτε ἀστυνομικὸν δραγανόν. Ἐκεῖ ἐδιδάσκετο εἰς τοὺς νεοφύτους ἡ μυστικὴ φρασεολογία τοῦ argot.

Τὸ λεξιλόγιον αὐτό, διὰ μέσου τῶν αἰώνων, ἔπαθε πολλὰς μεταμορφώσεις. Ὁ σκοπὸς καὶ ὁ λόγος τῆς ὑπάρχεως του ἦτο τὸ ἀκατάληπτον τῆς σημασίας του. Κάθε λέξις ποὺ ἔγινετο γνωστὴ εἰς τοὺς ἀμύντους ἐπρεπε ν' ἀλλάξῃ.

Αργότερα αἱ ἀκαδημίαι αὗται τῶν κλεπτῶν καὶ τῶν κακούργων ἐσχημάτιζον τὰς λέξεις τῶν εἰς τὰς φυλακάς. Διὰ τοῦτο ἵσως εἰς τὴν γλωσσαν τῶν Collège σημαίνει φυλακή.

Τῷρα τὸ argot μεταβάλλεται καὶ πλουτίζεται ἀπὸ τοὺς ἀπάχηδες.

Οἱ μικροὶ αὗτοὶ κακοῦργοι τῶν παρισινῶν δρόμων, δοποὺ ἔχονταν ἔμφυτον τὸ γλωσσικὸν αὐσθητήμα, φαντάζονται τὸ ἔγκλημα μὲ τὰς πλέον παραδόξους μορφάς. Ἡ σκέψις των γίνεται λέξις καὶ ἔτσι πλουτίζουν καὶ διαιωνίζουν τὴν φρασεολογίαν των, τῆς δίνουν νέους χρωματισμούς καὶ τὴν ἐκφραστικὴν δύναμιν μιᾶς ἀληθινῆς γλώσσης.

Ἐνας γλωσσικὸς πόλεμος διεξάγεται μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν ἀστυνομικῶν δραγάνων δπὸν ἐπιζητοῦν νὰ μάθουν τὴν μυστικὴν αὐτὴν φρασεολογίαν. Ἀλλὰ οἱ ἀπάχηδες διαιροῦνται, δίδουν νέας σημασίας. Αἱ διαιρεῖς αὗται μεταβολαὶ τῶν λέξεων καὶ αἱ μεταφοραὶ τῶν ἔννοιῶν τοῦ argot ἔνα γλωσσικὸν Πρωτέα.

Ἡ φρασεολογία αὐτὴ τοῦ παρισινοῦ δόλου εἶναι ζωηρὰ καὶ ἐλαφρά, δπως ὁ λαὸς ποὺ τὴν διμιλεῖ μὲ πνεῦμα καὶ μὲ ἀναίδειαν, δημιουργημένη εἰς τὰς στιγμὰς τοῦ ἐγκλήματος ἢ τῆς ἡδονῆς.

Ἡ φρασεολογία αὐτὴ εἶναι διαδεδομένη εἰς τὴν κάτω κοινωνίην ταξιν, ὅπου ἡ ἀθλιότης ἐγγίζει τὴν διαφθοράν.

Οἱ λωποδύτης καὶ ἡ πόρη διαγκωνίζονται καθημερινῶς μὲ τοὺς τιμίους ἀνθρώπους, — δρόμος ἀνήκει εἰς δόλον τὸ κόσμον, εἰς τὸ καφενεῖον ὁ ἀπάχης κάθεται εἰς τὸ ἴδιο τραπέζι μὲ τὸν ἐργάτην. Διὰ τοῦτο τὸ argot διαδίδεται. "Οσοι τὸ ἀκούσουν τὸ συγκρατοῦν, διότι ἡ δρμή, ἡ δύναμις, ἡ παραστατικότης τῆς λέξεως ἀποτυπούνται βαθειά εἰς τὴν μνήμην.

Ἄντο συμβαίνει, ὑπόδειτω, εἰς δόλους. Μᾶς τυχαίνει νὰ λησμονήσωμεν μίαν ἀγνωστὸν λέξιν ποὺ εἶδαμεν εἰς ἓν ἀρχαῖον βιβλίον, ἀλλὰ θὰ ἐνθυμούμεθα πάντοτε μίαν περιέργον λέξιν ποὺ ἔτυχε ν' ἀκούσωμεν ἀπὸ ἓνα λαϊκὸν στόμα εἰς τὸ καφενεῖον ἢ εἰς τὸν δρόμον.

Ἐκτὸς τοῦ argot τοῦ δόλου καὶ τῶν ἀπάχηδων ὑπάρχει καὶ ἡ φρασεολογία τῶν ἐργατῶν, οἱ δόποι οἱ ζητοῦν νὰ ἐκφράσουν πράγματα δπὸν δὲν ἔχουν δόνομα εἰς τὴν καθημερινὴν γλῶσσαν ἢ ἔχουν μίαν δόνομασίαν ἀχαρακτηριστην καὶ ἀνακριβῆ.

Αἱ λέξεις εἶναι εἰκόνες ἢ σύμβολα σκέψεων ἢ πραγμάτων, εἰς τὸ argot δόμως αἱ λέξεις ἐκφράζουν ἔννοιας ἀνυπάρκτους εἰς τὴν ὄμιλημένην γλῶσσαν, ἢ στρεβλωμένας ἢ μὲ ἀληγορικὸν χαρακτηρισμόν.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον εἰς τὰ σιδηρουργεῖα, τὰ τυπογραφεῖα, τοὺς στρατῶνας καὶ τὰ διάφορα ἐργαστήρια δημιουργεῖται ἔνα συνθηματικὸν κατασκευασμα ἀκατάληπτον δι' ὄλους δοῖ εἰναι ἀμύντοι.

Οἱ κτίσται, οἱ ναῦται τοῦ Σηκουάνα, οἱ πωληταὶ τῶν δρόμων, οἱ πλανόδιοι ἐργάται, οἱ ρακούσυλλέκται καὶ οἱ φωσλόβιοι εἶναι οἱ δημιουργοὶ τῶν περιέργων αὐτῶν γλωσσικῶν ἴδιωτισμῶν.

Λεξιλόγιον πενιχρὸν καὶ ἀνύπαρκτον δταν πρόκειται νὰ ἐκφράσῃ διανοήματα, πλούσιον καὶ ζωντανὸν δταν δυμῆτη διὰ τὴν μέθην, διὰ τὴν πορνείαν, διὰ τὴν αἰλοπήν καὶ τὰ παρόμοια.

Οἱ ἀπάχηδες καὶ οἱ φωσλόβιοι ἔχουν δέκα λέξεις διὰ νὰ ἐκφράσουν τὸ ὄχημα τρώγω, εἰκοσι διὰ τὸ πίνω, εἰκοσι διὰ τὸ κτυπῶ, καὶ 40 διὰ τὴν μέθην. "Υπάρχουν 15 λέξεις διὰ νὰ χαρακτηρίσουν τὸν θάνατον, 14 διὰ τὴν αἰλοπήν καὶ 12 διὰ τὸν ἀστυφύλακα διὸπτος εὐρίκεται διαιροῦς εἰς τὴν σκέψιν των καὶ εἰς τὴν φρασεολογίαν των. Καὶ χαρακτηριζοῦν κατὰ 80 τρόπους τὴν γυναικα ποὺ ἐμπορεύεται τὴν κάμνουν τὸ argot ἔνα γλωσσικὸν Πρωτέα.

Ἡ φρασεολογία αὐτὴ τοῦ παρισινοῦ δόλου εἶναι ζωηρὰ καὶ ἐλαφρά, δπως ὁ λαὸς ποὺ τὴν διμιλεῖ μὲ πνεῦμα καὶ μὲ ἀναίδειαν, δημιουργημένη εἰς τὰς στιγμὰς τοῦ ἐγκλήματος ἢ τῆς ἡδονῆς.

Τὰ μέσα τοῦ σχηματισμοῦ τῆς δανείζεται ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν γαλλικὴν γλῶσσαν ἢ ἀπὸ ἔνας συγκόπτει, μεταμόρφων, συγχωνεύει, ἀναγραμματίζει εἰς ἓν ἀκροβατικὸν παιγνίδι ἐκφράσεων, εἰς μίαν ἀνθρόμητον δημιουργίαν λέξεων χωρὶς ἐτυμολογίαν καὶ χωρὶς παραγωγήν.

Τὸ argot εἶναι λεξιλόγιον γεμάτον ἀπὸ ἀπαισίας ἀλλὰ δυνατὰς ἐκφράσεις, ἀκάθαρτον καὶ δύναμις πενεῦμα.

Τὸ argot ἐκφράζει εἰς λαμπρὰς μετωνυμίας λέξεις κυνικὰς δπὸν ἐνοχλοῦν τὸν σεμνότυφον, ἀλλὰ ἐμπνέουν τὸν ποιητήν. Ἐδῶ σπινθηρίζει τὸ πνεῦμα, ἐκεὶ παρουσιάζεται γυμνὸν τὸ ἀκάθαρτον νόσημα ποὺ βασανίζει τὸν κοινωνικὸν δργανισμόν.

Τὸ argot εἶναι ἔνα εἰδος ἀνθρωπίνων δοκούμεντον, ἔνα σκοτεινὸν γλωσσικὸν μνημεῖον διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ δποίου κάθε δπόκληρος τῆς τυχῆς, κάθε κοινωνικὸν σκύβαλον, δικαοῦντος καὶ ἡ πόρη, διὸργάτης καὶ δι παρίας ἐπρόσφερον τὸν πνευματικὸν δρολόν των, κατέδεσαν τὸν λίθον των.

Εἶναι ἡ ἀσυνείδητος καὶ λανθάνουσα γλωσσικὴ ἐργασία μιᾶς τάξεως ἀνθρώπων.

Τὸ λεξιλόγιον αὐτὸν εἶναι ἔνας μεταμφιεσμὸς τῆς σπέψεως, τὸ παρισινὸν πνεῦμα διατυπώνει τὰς πλέον ποταπὰς ἐκφράσεις μὲ μίαν χαριτολογίαν ποὺ τὰς κάμνει ἀνεκτάς.

Ἐκφράσεις ποὺ φωτίζουν μὲ ἔνα παράξενον φῶς τὰ βάθη τῆς ἀθλιότητος, τῆς διαφθορᾶς τοῦ ἐγκλήματος. Λέξεις ποὺ φανερώνουν γυμνὰ τὰ αἰσθήματα τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων ποὺ ζοῦν εἰς τὸ περιθώριον τῆς κοινωνίας.

ΤΑΞΕΙΔΙ ΣΤΟ ΣΗΚΟΥΑΝΑ

Τὸ σημερινὸν πρωΐ ἔχει κάτι ἀπὸ τὴν διαύγεια τοῦ ἀττικοῦ οὐρανοῦ, δηλαδή δὲν εἶναι σκεπασμένος ἀπὸ σύγνεφα.

Εἶς τὴν γέφυρα τῆς Γρενέλλης μπαίνω εἰς ἔνα ἀπὸ τὰ μικρὰ πλοιὰ ποὺ διαπλέουν τὸ Σηκουάναν. Ἐδῶ ἀρχίζει τὸ Παρίσι. Ἐπάνω στὴ γέφυρα στέκει τὸ γιγάντιον ἄγαλμα τῆς Ἐλευθερίας ποὺ φωτίζει τὸν κόσμον. Κρατεῖ, ὡς σύμβολον, ὑψωμένην τὴν χάλκινην λαμπάδα σὰν νὰ φωτίζῃ τὸν ύγρον δρόμον ποὺ ἀκολουθεῖ τὸ νερό τοῦ ποταμοῦ, πρὸς τὸ μακρινόν μέλλον, πρὸς τὴν θάλασσαν τοῦ Ἀγρινοῦ...

Ἐκεῖ κάτω, εἰς τὴν ἀλληλή της πόλεως, τὸ πνεῦμα τῆς Ἐλευθερίας, ἐπάνω στὴν στήλη τῆς Βαστίλλης, ἀνοίγει τὰ φτερά του σὰν νὰ θέλῃ νὰ πετάξῃ πλιὸν ψηλὰ πρὸς τὸν ἀπειρον οὐρανό.

Τὸ πλοιὸ διαπλέει τὸ Σηκουάναν.

Τὸ δέαμα εἶναι μεγαλοπρεπές. Ἄσκει ν' ἀνοίξῃ τὰ μάτια καὶ ν' ἀναπολήσῃ τὸ πάρελθον.

Τὸ μεγάλο Παρίσι, δπως τὸ είχε πλάσει ἀπὸ παιδὶ ἡ φαντασία μου, ξαναζῇ τώρα εἰς τὴν

μνήμην μου καὶ μοῦ διηγεῖται τὴν θαυμαστὴν ιστορίαν του.

Ο κῆπος τοῦ Κεραμεικοῦ φαίνεται σὰν νὰ ἀπλώνῃ ἐπάνω στέκεις δχθες τὰ δενδροστόλιστα ἀνδηρά του.

Παραπέρα τὸ Λούβρον ὑψώνεται μὲ τὴν σκυθρωπήν του μεγαλοπρέπειαν.

Ἐδῶ ὁ Σηκουάνας πλαταίνει, καὶ ἀνοίγει τὸ θαυμάσιο πανόραμα τῆς πόλεως. Τὸ Pont-Neuf ἐνώνει τές δύο δχθες τοῦ Παρισιοῦ.

Διηγοῦνται δτι κατὰ τὸν 17^{ον} αἰώνα ἡτον ἀδύνατο νὰ περάσῃ κανεὶς αὐτὴν τὴν γέφυρα χωρὶς νὰ συναντηθῇ μὲ τὸ λευκὸν ἀλόγον ἐνός ιπποτήη, μὲ κάνενα καλόγηρο καὶ μὲ γυναικες τῆς ἡδονῆς καὶ τῆς ἀμαρτίας. Τώρα δὲν αἱ δύο πρῶται συναντήσεις ἔχουν ἐκλείψει ἐντελῶς, αἱ τελευταῖαι δικαίωσις ἔχουν διατελέσθαι...

Ἀπὸ αὐτὴν τὴν γέφυραν, εἰς τὸ πέρασμα τῶν αἰώνων, παρήλασεν ἡ αἰώνια κωμῳδία τῆς παρισινῆς ζωῆς.

Εἶς τὴν ἀλληληγορίην ὑψώνεται τὸ Ιστορία τοῦ Παρισιοῦ, μία ιστορία ἐνδοξος καὶ κακοῦργος, δραία καὶ ἀπεκρήθης. Παντοῦ μνημεῖα καὶ κτίρια, μεγαλοπρεπῆ καὶ μελανὰ δπὸν σου ἐνθυμίζουν δλας τὰς ἐπαναστάσεις, δλην τὴν αἴγλην καὶ δλην τὴν ἀληθινήτητα...

Τὸ πλοιὸ προχωρεῖ καὶ εἰς τὲς δύο δχθες καθρεφτίζεται δλην ἡ ιστορία τοῦ Παρισιοῦ, μία ιστορία ἐνδοξονται στὸ Παρίσι. Μακριὰ πρὸς τὸ βάθος ουριαρχεῖ δηλαπτεριέρη δπὸν κλείσιον ἔκεινες τές γυναικες ποὺ εἶναι περισσότερον τρελλές ἀπὸ τὲς ἄλλες.

***

Ο Σηκουάνας ἔχει τὸ πλέον ὡραῖο καὶ χαρούμενο δέαμα εἰς τὸ μέρος δπὸν ἀφίνει τὸ Παρίσι.

Μία γέφυρα δπὸν εἶναι ἔνα γιγάντιο θάλαμα ἀρχιτεκτονικῆς, φαίνεται ἐκεῖ σὰν ἔνα μεγάλο πέτρινο σύμπλεγμα.

Τὸ μέρος ἐδῶ εἶναι γραφικὸν καὶ ἀφίνει μίαν ἐντύπωσιν τέλους. Le Point-du-jour εἶναι μία γραφικὴ συνοικία. "Ενα βουλεβάρτον ἔρημο. Ενας δρόμος φραγμένος ποὺ τὸν φυλάσσουν τελωνοφύλακες.

Εἰς τὸ μέσον τοῦ ποταμοῦ τὸ ωραῖο νησάκι Robinson.

Γύρω μία πλουσία βλάστησις ἀπὸ θαλάσσια

χόρτα δπου οί ἀπόδσεκτοι κολυμβηταὶ εὐρίσκουν συχνὰ τὸν θάνατον.

Ἄπο κάθε μικρὸ πλοῖο ποὺ ἀράζει βγαίνει ἔνα πλῆθος ἀνθρώπων, ποὺ ἔρχονται νὰ περιπλανηθοῦν τὴν ὥρα ποὺ τὸ Παρίσι ἐργάζεται, διασκεδάζει, σπαράζει ἀπὸ ζωὴ καὶ ἀπὸ θάνατο.

Μέρικοι Ἀγγλοι βαδίζουν κοντά μον, καὶ ἔχουν εἰς τὰ πρόσωπά τους μίαν σοφαρὰν ἡλιθιότητα. Φαίνονται σὰν εὐχαριστημένοι καὶ σὰν ὑπερήφανοι.

Αἱ ἀπολαύσεις ποὺ εὐρίσκει κανεὶς εἰς ἀντὸ τὸ μέρος δὲν ἡμποροῦν, μὰ τὴν ἀλίθειαν, νὰ συγκριθοῦν καθόλου μὲ ἔκεινας ποὺ ὑπόσχεται εἰς τοὺς ἐκλεκτοὺς δ Μωάμεθ, ἵκανοποιοῦν διως δλα τὰ γοῦστα καὶ δλα τὰ πορτοφόλια.

Εἰς τὸ μάκρος τῆς ὁδηγίας ἀπλώνονται καπηλεῖα, μικροζενοδοχεῖα, κιόσκια.

Ὑπαίθριες συναυλίες, σκοπευτήρια, πατάτες τηγανιστές, φωμάκια καὶ γλυκίσματα. Τί ἄλλο!

Τὰ παιδιά τοῦ δρόμου προεξάρχουν.

Οἱ ἔνας ἀπλώνει ἔνα κουρέλι κατὰ γῆς μὲ τὰ τρόφιμά του, δ ἄλλος ἔχει μικρὲς σφυρίχτρες. Ἀλλοι πωλοῦν γαρίδες, ἔηρά ἀμύγδαλα, μικρὲς πίτες καὶ χήλια ἄλλα πρόγραμματα ποὺ ἀρκοῦν διὰ τὴν εὐχαριστησιν τῶν μικρῶν παιδιῶν καὶ τῶν μεγάλων ἀνθρώπων.

Παραπέδα οἱ ἀοιδοὶ τῶν δρόμων συνοδεύουν εἰς τὴν κιθάρα τους ἔνα χορόν. Καὶ ξαναρχίζουν μίαν ἀντιστροφήν, πάντα τὴν ἴδιαν.

Καὶ δλοι φαίνονται εὐχαριστημένοι.

ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΠΟΥ ΨΑΡΕΥΟΥΝ

Ἡ μεγάλη χαρὰ διὰ τοὺς ταπεινοὺς ἀνθρώπους πηγάζει ἀπὸ τὰς μικρὰς ἀπολαύσεις. Μέρικοι ἀνθρώποι ἔδω στὸ Παρίσι νομίζουν διασκέδασι νὰ στέκονται ποὺ στέκονται σὲ μιὰ γέφυρα τοῦ Σηκουάνα καὶ νὰ φαρεύουν.

Οἱ ἀνθρώποι ποὺ ψαρεύει εἶναι σοφὸς ἔξ ἐνστίκτου, εὐχαριστεῖται εἰς τὸ βάσανο τοῦ πόδου ποὺ δὲν ἔχει πραγματοποιηθῆ. Αὐτὴ ἡ φιλοσοφία φωλιάζει εἰς τὴν ψυχήν του.

Κάθε Κυριακὴ πρωὶ τόσοι ἀνθρώποι τοποθετοῦνται εἰς τές γέφυρες τοῦ Σηκουάνα, ὠπλισμένοι μὲ ἔνα καλάμι καὶ μὲ ὑπομονήν.

Μὲ μίαν θαυμαστὴν ἀδιαφορίαν περιφρονοῦν τὰς ἀπολαύσεις τοῦ Παρίσιοῦ. Βυθίζουν τὸ βλέμμα τους εἰς τὰ νερὰ τοῦ ποταμοῦ καὶ φαίνονται εὐτυχεῖς.

Τὸ ψάρεμα εἶναι μία ἡδονὴ διὰ τὸν μισάνθρωπον, εἶναι ἔνας κόσμος διὰ τὸν γέροντα ποὺ δὲν ἔχει οὔτε σπίτι, οὔτε οἰκογένειαν.

Εἰς τὴν σκιὰν μιᾶς δενδροστόλιστης ὁδηγίας, μέσα εἰς τὴν πολυκοσμίαν καὶ τὴν ὄχλοβοήν τῆς Κυριακῆς, γεμάτος πάθος καὶ μανία, στέκει δ ἀνθρώπος ποὺ ψαρεύει. Φαίνεται ἀναίσθητος εἰς τὴν γραφικὴ σκηνογραφία ποὺ ἀπλώνεται

μπροστά του, ἀδιάφορος εἰς τὴν μυριόφωνη συμφωνία ποὺ ἀντηχεῖ τριγύρω του.

Χαῖμένος ἀνάμεσα εἰς τὸ πλήθος τῶν ὅμιών του, ζῇ σκυμμένος, βυθισμένος εἰς τὸν ἔαντόν του. Τὸ δινειρό του εὐρίσκεται εἰς τὴν ἀκρη τοῦ φαρευτικοῦ του ἐργαλείου. Ἐλπίζει καὶ περιμένει. Ἀντικρύζει τὴν αἰωνιότητα μὲ ἀδιαφορίαν καὶ μὲ γαλήνην. Περισσότερον ἔνδιαφέρεται διὰ τὸ φάρι ποὺ θὰ πιάσῃ, παρὰ δὲ δλον τὸν κόσμον.

Όταν κινεῖται τὸ καλάμι, μία συγκίνησις χαϊδεύει τὴν ψυχὴν του...

Όταν βλέπω αὐτὸ τὸ είδος τοῦ ἀνθρώπου, ἔνθυμοιμαι ἔνα μῆδον ποὺ λέγει, δτι ἔνας ἀνατολίτης ἡγεμὼν ἔθελε νὰ ἀποκτήσῃ τὸ πουκάμισο ἔνδος εὐτυχισμένου ἀνθρώπου. Ἐπὶ τέλους εὐρίκαν τὸν εὐτυχισμένον ἀνθρώπον, ἥτον ἔνας ζητιάνος, ἄλλα δὲν εἶχε πουκάμισο.

Ἄν ενδισκαν τὸν ἀνθρώπον ποὺ φαρεύει στὴν ὁδηγία τοῦ Σηκουάνα, θὰ ἵκανοποιεῖτο ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἡγεμόνος ἔκεινου τῆς Ἀνατολῆς, διότι αὐτὸς ὁ ἀνθρώπος εἶναι εὐτυχής καὶ ἔχει καὶ πουκάμισο. . .

Τί ἄλλο μπορεῖ νὰ ἐπιθυμήσῃ κανεὶς εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον;

ΚΥΡΙΑΚΗ

Ἄσχημο καὶ ἀντιπαθητικὸ θέαμα εἶναι οἱ δρόμοι τοῦ Παρίσιοῦ τὴν Κυριακὴ τὸ ἀπόγευμα.

Ο ὄχλος διασκεδάζει.

Τὸ πλήθος περιπλανᾶται χωρὶς σκοπόν, μὲ τὸ πνεῦμα ἀποκοινισμένον, μὲ τὴν σκέψιν ἐκμηδενίσμενην.

Ο μικρούπαλληλος μὲ τὴ γυναῖκα του καὶ μὲ τὰ παιδιά του, δ ἐργάτης ποὺ τοιγυρίζει πάντοι πουλοῦν οἰνοπνεύματα, κάποιοι γέροι ποὺ περιπατοῦν σὰν νυσταγμένοι, οἱ ἀεργοί ποὺ στρέφονται πάντοι λαίμαργα μάτια, γεμίζουν θλίψη καὶ περιφρόνηση τὴν ψυχὴ μον.

Ολοι αὐτοὶ περοῦν ἀδιάφοροι κοντὰ ἀπὸ τὴν Τστορία καὶ ἀπὸ τὴν Παράδοσιν. Ἡ ἡλικία τῶν παλαιῶν κτιρίων δὲν τοὺς ἔνδιαφέρει, δὲν γνωρίζουν ποίους παριστοῦν τὰ ἀγάλματα. Περιδιαβάζουν χωρὶς σκοπὸν δὲ περοῦν βιαστικοὶ.

Ο ἐργάτης σπρώχει τὸν πρίγκιπα καὶ περνᾷ. Ολος δ κόσμος φρέσει τὴν προσωπίδα τῆς ἀνωνύμιας. Όποιος καὶ νᾶσαι περινᾶς ἀδιάφορος καὶ δὲν σὲ λογαριάζει κανεὶς.

Ο ὄχλος καθιερεύεται μὲ τὰς διαθέσεις του, μὲ τὰ αἰσθήματά του, μὲ τὰ ἔνστικτά του, μὲ τὰς ἐπιθυμίας του εἰς τὰς ἐμποροπανηγύρεις (foires). Τὸ Παρίσι έφυλαξε τὴν παράδοσιν αὐτῶν τῶν διασκεδάσεων.

Ἀντιλαμβάνεται κανεὶς τὴν ψυχὴν τοῦ πλήθους, ἀν διατρέξῃ τὸ μάκρος τῶν λαϊκῶν βουλεύστων καὶ τῶν λεωφόρων. Ἀνάμεσα εἰς τὸν καπνὸν καὶ εἰς τὴν σκόνην οὐρλιάζουν τὰ ὄργανα

σὰν ἐπιληπτικὲς ὀρχήστρες, σὰν δαιμονισμένη συμφωνία.

Αἱ ἀγοραὶ στολισμέναι μὲ σύμβολα καὶ σήματα σύρουν τὸ πλῆθος.

Ἐρχονται νὰ ἰδουν διάφορα θεάματα: Τὸ ἐσωτερικὸν μιᾶς εἰρητῆς, ἐνὸς νοσοκομείου ἢ τῆς κολάσεως. Μία χειρουργικὴ ἐγχείρησης, ἔνα τέρας, αἱ πλέον ἀπορρόπαια πληγαὶ τοῦ ἀνθρώπουν σώματος εἰς κέρινα ἀποτυπώματα, αἱ εὐφυῖαι τῶν σαλιτμάτων ποὺ ἀναπαριστοῦν τὰ τελευταῖα γεγονότα.

Εἶναι ἡ μεγάλη λαῆη ἕօρτη δπου ἀντηχοῦν τὰ γέλια ἀκράτητα, ἀνάμεσα σὲ πυκνὰ σύγνεφα σκόνης καὶ καπνοῦ.

Ολος δ κόσμος εἶναι εὐχαριστημένος.

ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΕΙΣ

Ἐνα φθινοπωρινὸ πρωὶ δὲν εἰναι δειλινὸ ἀνοιξιάτικο, ἐνῷ τὸ φῶς χλωμὸ καὶ σὰν διψιλομένο ἀγκαλιάζει δλα τὰ πράγματα μὲ ἔνα πέπλο μελαγχολίας, δ ἔνος ποὺ ἀγαπᾷ τὴν Παράδοσιν δις περιπλανῆτη στοὺς ἔρημος δρομίσκους καὶ στὲς παλαιάκες συνοικίες τοῦ Παρίσιοῦ, καὶ δις ἀναπλάσῃ στὴ φαντασία του τὴ σκηνογραφία τοῦ περασμένου καιροῦ.

Πρέπει νὰ ξέρῃ κανεὶς δλα τὰ δράματα ποὺ ἔξετυλίχθησαν εἰς τοὺς μικροὺς αὐτοὺς δρόμους, καὶ τότε, δταν περιπλανᾶται ἔδω κ ἔκει, εἶναι σὰν νὰ περιπατῇ ἀνάμεσα ἀπὸ ἀναμηνήσεις.

Ἐρημικοὶ καὶ ἡσυχοὶ δρομίσκοι δπου οἱ χλιοι θόρυβοι τοῦ Παρίσιοῦ φθάνουν σὰν μακρινὸς σινυσμένος ρόχυνος μιᾶς θάλασσας ποὺ τὴν χωρίζει ἔνα δάσος.

Μαῦρα, σιωπηλά, ἐτομόρροπα πτίρια, σὲ στενοὺς σκοτεινοὺς δρόμους, δπου ἔζησαν οἱ ἀνθρώποι μὲ τὸ δυνατὸ πνεῦμα καὶ μὲ τὴν μεγάλην θέλησιν, οἱ ἀνθρώποι ποὺ ἔπηρέασαν τὴν ἐποχὴν τους καὶ ἀφῆσαν τὰ ἔχη τους εἰς τὸ μέλλον. Τὰ ταπεινὰ αὐτὰ σπίτια τὰ στολίζει δ φωτοστέφανος τῶν ἀναμηνήσεων, καὶ μὲ τὴν γλῶσσαν τῶν ἀψύχων διηγοῦνται, εἰς δσους ἡμποροῦν νὰ τὰ ἔννοησουν, πῶς δημοσίευση καὶ δλητηρία της ζωῆς εἶναι δρᾶμα χωρὶς διακοπή, μία σκληρὴ κωμιδία, τραγικὴ καὶ αἰματηρά.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς τρομοκρατίας εἰς αὐτὰ τὰ εἰρηνικὰ μέρη ἐπέγιαναν οἱ προγέγραμμένοι νὰ εύρουν ἀσύλον, νὰ κρυφθοῦν καὶ νὰ ξεφύγουν τὸν θάνατο καὶ τὴν ἀγχόνη.

Άλλα καὶ ἀπὸ αὐτὲς τὲς συνοικίες δ ἐπανάστασις ἐπέφρασε σὰν μία τρικύμια. Τὰ μοναστήρια ἐπελείσθηκαν διὰ νὰ μὴν ἀνοίξουν ποτὲ πλέον, καὶ εἰκλησίαι μετεβλήθησαν εἰς ναοὺς τῶν ἀστικῶν ἀρετῶν, μερικαὶ ἐπεστράφησαν εἰς τὴν λατρείαν τῶν πιστῶν, ἀλλαὶ περιῆλθον εἰς τὴν ιδιωτικὴν κατοχὴν καὶ τὰς ἐγκρέμισαν.

Καὶ ξαναπαριστῇ δ φαντασία τὸ θέατρον

δράματος, δπου εἰκόναν δράματος, δπου εἰς τὰ περιστέρα μέρη τοῦ θέατρου, δπου εἰς τὰ αἰματηρὰ στούς Γάλλους. Ἐνθυμεῖται κανεὶς τὴν ἐπανάστασιν; αὐτὸ τὸ διάφραγμα ποὺ χωρίζει τὸ παρελθόν ἀπὸ τὸ παρὸν τῆς Γαλλίας.

Τέτοιες περιπλανήσεις γεμίζουν τὴν ψυχὴ τοῦ ξένου μὲ ἔνα βαθὺ ἀπροσδιόριστον αἴσθημα.

Περοῦ τὸ Σήκουάνα ποὺ κυλᾶ αἰώνια τὰ σιωπηλὰ νερά του γεμάτα ἀπὸ τὴ θλῆψι τῶν πεθαμένων αἰώνων.

Μακριὰ ἀπὸ τὸ θόρυβο καὶ τὴν ταραχὴν ἀναζητῶ κανένα ἐρημικὸ δρομάκι δπου νὰ δίνῃ εἰς τὴν ψυχὴ μας τὸ αἴσθημα τῆς γαλήνης, σὰν ἔνα ἀναπαυτήριο μακριὰ ἀπὸ τὸν βάροβαρον ὄχλο.

Τὰ βουλεύστρα, οἱ μεγάλοι δρόμοι σὲ ἀπομακρύνουν ἀπὸ τὴν ἐργασία σου, σου δίνουν καππως τὴν ἔμπνευσι, καὶ μέσα εἰς τὸ βιαστικὸ πλήθος ποὺ σὲ σπρώχει ἀδιάφορο καὶ περνᾶ, γοιωκάς μεγαλύτερο τὸν πόδο καὶ τὴ δύναμι τῆς ψυχῆς ποὺ σὲ ωρίνει πρὸς ἔνα ἔργο, ποὺ σὲ κρατεῖ εἰς ἔνα σκοπό.

Ἄν είσαι ποιητὴς παντοῦ μπορεῖς ναύρης τὴν ἔμπνευσι, ἀπὸ καθέ μέρος μπορεῖς νὰ τραβήξῃς τὸ χρυσάφι τῆς Ιδέας, καὶ ν' ἀκούσῃς τὴν ἀνθρώπινη μελῳδία τοῦ τραγουδιοῦ.

Ο ἀνθρώπως ποὺ πωλεῖ ἐφημερίδες, δ ἐργατικὴ γυναικά, δ ὑπηρέτρια ποὺ τρέχει βιαστική, δ ὑπάλληλος, δ ἀερογραφή, δ κόρη τῆς ἡδονῆς, περνοῦν ἀπὸ ἔμπρος σου σου σὰν ἔνας ἀνθρώπωνς

καταρράκτης τῆς ζωῆς.

Εἰς μίαν μεγαλούπολιν, σὰν τὸ Παρίσι, ὑπάρχει μία κοινωνικὴ φιλοσοφία, μία διδασκαλία τῆς ζωῆς δπου ἀν μᾶς δείχνη πῶς είμεθα τιποτένιοι, μᾶς κάμνει δμως πλέον δυνατούς, πλέον σκληρούς πρὸς τὸν ἔαυτόν μας. Ἕμπορεῖ κανεὶς τότε νὰ ἔννοησῃ καὶ ν' ἀντιληφθῇ, εἰς δλητηρίουν νὰ τὰ ἔννοησουν, πῶς δημοσίευση καὶ δλητηρία της ζωῆς εἶναι δρᾶμα χωρὶς διακοπή, μία σκληρὴ κωμιδία, τραγικὴ καὶ αἰματηρά.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς τρομοκρατίας εἰς αὐτὰ τὰ εἰρηνικὰ μέρη ἐπέγιαναν οἱ προγέγραμμένοι νὰ εύρουν ἀσύλον, νὰ κρ

κτορα του Ρωμαίου αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου του Χλωροῦ. Τώρα σφέζονται μόνον τὰ ἔρειπτα τῶν λοντρώνων, αἱ Θέρμαι. Ἀλλὰ ἡ Μοῖρα τῶν πεθαμένων αἰώνων πλανᾶται εἰς τὴν νεκρικήν ὁμορφιὰ τῶν ἔρειπτων, ἀνάμεσα εἰς τὰ νεαράγια τῆς Ἰστορίας.

Ἐνα ἄγαλμα τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουλιανοῦ στέκει ἐπιβλητικὸ μὲς τὴ σιγή. Πόσαι ἀναμνήσεις βαρύνουν ἐδῶ τὴν παρισινὴν ἀτμοσφαῖραν!

Ἐκάθησα ἐπάνω εἰς τὰ ἀρχαῖα λιθάρια ποὺ τὰ ἐσκέπαξεν ἡ ἀνοιξιάτικη βλάστησις, καὶ ἡ σκέψις μου ὅνειροπολούσε τοὺς περασμένους αἰώνας, τὴν Λουτρήσιαν, τὸ ἀρχαῖο Παρίσιο ὑπὸ τὸ ωμαῖκὸν κράτος.

Ἐσυλλογιζόμουν Ἰουλιανὸν τὸν Ἀποστάτην καὶ Κωνσταντίνον τὸν Χλωρὸν διόποὺ ἐπάτησαν αὐτὰ τὰ μέρη, καὶ ἔβλεπα τὸν αἰώνιον ἥλιον νὰ στολίζῃ μὲ μίαν ἀθάνατον αἴγλην τὰ ἔρειπτα πομένα ἀνάκτορά των.

Κοντά μου ἐφτερούγιζαν τὰ σπουργίτια, σὰν ἀληθινοὶ καὶ αἰώνιοι κυρίαρχοι αὐτοῦ τοῦ μέρους ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν. Ἡ δυναστεία τῶν ἐδῶ, ἀπὸ χιλιάδων ἐτῶν, δὲν ἔπαινε νὰ βασιλεύῃ, νὰ κελαϊδῇ, νὰ διαιωνίσεται.

Ολα περοῦν, ἀλλάζουν καὶ χάνονται μοναρχίαι καὶ βασίλεια, φιλοδοξίαι καὶ μίση. Σβύνονται οἱ θρίαμβοι καὶ ξεψυχοῦν οἱ θρῆνοι τῶν νικημένων, ἀλλὰ τὰ μικρὰ σπουργίτια τῷρα ἐπάνω στὰ ἔρειπτα κελαϊδοῦν καὶ φτερουγίζουν δπως καὶ εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν ωμαίων αὐτοκρατόρων.

Φεύγω ἀπὸ τὸ ἔρημον αὐτὸν μέρος τῶν ἀναμνήσεων καὶ τὰ βήματά μου μὲ φέρουν εἰς τὴν place de la Concorde.

Εἰς τὸ μέσον ὑψώνεται μεγαλοπρεπής ὁ ὁβέλισκος ὁ ὅποιος ἐστόλιζε τὸν ναὸν τοῦ Λούξορ εἰς τὰς ἀρχαίας Θήβας τῆς Αἴγυπτου, κατὰ τὸν 14 αἰῶνα π. Χ.

Καὶ τῷρα μέσα εἰς τὸν θόρυβον τῆς παρισίνης αὐτῆς πλατείας στέκει σὰν νοσταλγός, καὶ θὰ βλέπῃ τὴν Αἴγυπτον σὰν ἔνα δραμα ἀπὸ γρανίτη. Ἐμπρὸς εἰς τὸν Σηκουάναν ὃν ὅνειρεται τὸν Νεῖλον μὲ τὸν ἱπποποτάμους καὶ τὸν ἄροκοδείλους. Ἀσυγκίνητος καὶ μὲ περιφρόνησι κυττάζει τὸ πλῆθος ποὺ περοῦν.

Ἐπλανήθησα στὸν παρισινὸν δρόμους. Ἐπέρασα ἀπὸ τὴν πλατείαν τῆς Βανδόμης. Ἐπάνω εἰς τὴν στήλην στέκει μὲ τραγικὴν ὑπερηφάνειαν ὁ Ναπολέων, σὰν ἀετὸς μὲ τὴν ἀστραπὴ στὰ μάτια, σὰν νὰ κυριαρχῇ ἀκόμη τῇ Μοῖρᾳ, τοὺς βασιλεῖς, τοὺς ἀνθρώπους.

Καὶ μιὰ στιγμὴν δπως ἐκύτταξα ψηλά, μοῦ ἥλθε, σὰν σὲ παραλήρημα, νὰ ωτήσω τὸ ὄψικον ἄγαλμα:

— Υπερήφανε κατακτητή, πιστεύεις ἀκόμη στὴ Δύναμι;

Καὶ, δταν ἐφθασα εἰς τὴν αὐλὴ τοῦ παλαιοῦ

Λούβρου, ἡ σκιὰ τῆς νύχτας εἶχεν ἀπλωθῆ τριγύρῳ μου. Ἡ βασιλικὴ ἀὐλὴ ἦταν ἔσημη καὶ σιγαλή. Ὁ παρισινὸς θόρυβος δὲν μὲ ἐνοχλοῦσεν ἐδῶ. Ἐκύτταξα μέσα εἰς τὰς μετόπας τὰ μάρμαρα ποὺ τὰ ἐσκάλισεν ἡ Τέχνη καὶ τὰ ἐκατοικοῦσεν ἡ Δόξα.

Ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ σύγνεφα, σὲ μιὰν ἄκρη, ἐπρόβαινε ματωμένο τὸ φεγγάρι, καὶ ἐσκόρπιζε τὸ παγεόδ του φῶς. Ἡσως καὶ ἡμίθεοι ἔπαιρναν κάποια παράξενα σχήματα. Σὰν ἔνα μυθικὸ δράμα ἐσάλευναν οἱ περασμένοι αἰῶνες γύρω ἀπὸ τὸν μαῦρον ὄγκον τοῦ Λούβρου, κατὰ ἀπὸ τὴν ἀργύροχρυσην ἀνταύγεια τοῦ φεγγαριοῦ.

Οἱ βασιλεῖς, οἱ αὐτοκράτορες καὶ ὁ παρισινὸς λαός, ἀπὸ ἐποχῆς εἰς ἐποχήν, ἐστόλισαν μὲ μίαν ἀνάμνησι, μὲ ἔνα ὄνομα, μὲ μίαν χρονολογίαν, μὲ ἔνα ἔμβλημα τὸν πέτρινον αὐτὸν γίγαντα.

Ἡ Ειμαρμένη σκληρὴ καὶ μεγαλόπρεπη στέκει ἐπάνω ἀπὸ αὐτὸν τὸ οἰκοδήμημα.

Ὑστερα ἀπὸ τὸση λαμπρὴ δόξα, τόσους φόνους, τόσα πένθη, τῷρα τὸ ἔρημικὸ παλάτι, κατοικημένον ἀπὸ τῆς Τέχνης τὰ ἔργα, φαίνεται σὰν νὰ ὅνειρεται κάτω ἀπὸ τὸ φῶς τῆς Φοίβης.

Καὶ καθὼς φεύγω, ἀπὸ τὸ Λούβρον ἔως τὸν Κεραμεικὸν, αἰσθάνομαι εἰς τὴν νυκτερινὴν γαλλήνην, δλην τὴν ζωὴν διόποὺ ἐσβυσε, νὰ ξαναζῆ εἰς ἔνα δνειρόν, καὶ νὰ σαλεύῃ μὲς ἀπὸ τὴν σκιὰν τῆς λήμης.

Η ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ

Στέκω ἐμπρὸς εἰς τὴν Παναγίαν τῶν Παρισίων. Τί ἔχει νὰ ἐνθυμηθῇ κανεὶς καὶ τί νὰ ἀναπολήσῃ ἐμπρὸς εἰς αὐτὸν τὸ μαῦρον οἰκοδόμημα!

Ἡ ψυχὴ τῆς Γαλλίας φτερουγίζει κάτου ἀπὸ τοὺς θόλους αὐτοῦ τὸν ναοῦ, δπου ἐπέρασαν ἀναρίθμητες ἐθνικές τελετές, βασιλικοὶ γάμοι, κηδεῖαι αὐτοκρατόρων.

Ἐδῶ ὑψωσαν ἐπάνω εἰς βωμὸν τὴν θεάν του Λογικοῦ, καὶ ἀναψαν τὴν λαμπάδα τῆς Ἀληθείας καὶ ἔκαψαν τὴν Παλαιάν καὶ τὴν Καινὴν Διασήκην. Ἐδῶ οἱ Παρισινοὶ ἐλάτευσαν εἰς τὰ 1793 Madame la Raison, τὴν θεάν του Λογικοῦ, ἡ δποία τοὺς ἡρεντο τὰ δῶρα τῆς τὴν στιγμὴν διόποὺ τὴν ἐπανηγύριζαν. Ἀλλὰ δ θρίαμβος τοῦ Λογικοῦ ἐδείχθη, μίαν φοράν ἀκόμη, ἐφήμερος καὶ δ ναός του πρῶτα ἔνοικάεται εἰς ἔνα ἔμπτορον καὶ ὑστερα μένει κλεισμένος ὡς τὰ 1802.

Καὶ δ ἔνος μπαίνει μὲ ἔνα αἰσθήμα δαμασμοῦ εἰς τὴν μεγάλην αὐτὴν μητρόπολιν ἀπὸ τὴν δποίαν ἐπέρασαν δλαι αἱ χαραι καὶ τὸ πένθη, δλαι αἱ περιπέτειαι καὶ αἱ ἔορται τοῦ Παρισιοῦ.

Οι ἄνθρωποι ποὺ ἔκτισαν τὸν πέτρινον αὐτὸν

γίγαντα δὲν ὑπάρχουν, ἀλλὰ ἡ Παναγία τῶν Παρισιών ὑψώνει, ἀπέναντι ἀπὸ τὸν Σηκουάναν, τὸν μαῦρον ὄγκον τῆς δποὺ συνδυάζει τόσους ἀρχιτεκτονικοὺς ρυθμούς, ἀπὸ τὸν ωμαῖκον μέχρι τοῦ γοτθικοῦ.

Ο χρόνος ἔχει ἀπλώσει εἰς τὰς προσόψεις τὸν σκοτεινὸπεπλο τῶν περασμένων αἰώνων. Οἱ δύο πύργοι ὑψώνονται πρὸς τὸν οὐρανὸν σὰν παρακλητικὰ χέρια. Μπαίνω μέσα. Ἐνα φῶς γεμάτο μυστικισμὸ σταλάζει ἀπὸ τὰ ὑαλόφραχτα παράθυρα. Τὸ παρελθόν ζῇ ἐδῶ μέσα καὶ δίνει μιὰν ἀνατριχίλα στὴν ψυχή.

Οἱ μεγάλοι αἰώνες ποὺ κοιμοῦνται ἐδῶ, μιλοῦν χωρὶς ἔγκον.

Ἀνεβαίνοντες τὴν ἐσωτερικὴν κυκλικὴν σκάλα τοῦ πύργου ποὺ στρέφεται σὰν ἔνα πέτρινο φίδι. Ὁπίσω μου ἀκούω τὰ βήματα τῶν ἀλλων ποὺ ἀνεβαίνονται, καὶ ἀσθμαίνονται νὰ γροικοῦν τὸ αἰσθήμημα κάποιας ἀγωνίας.

Φθάνοντες. Ψηλὰ ἀπὸ τὸν πύργο φαίνεται τὸ πανόραμα τοῦ Παρισιοῦ. Στὰ πλευρὰ καὶ στέξις κορυφὲς τῆς ἐκκλησίας εἶναι σκαλισμένα φαντασικὰ ζῶα καὶ τέρατα. Παραδόσεις καὶ ίστορίαι τῶν καιρῶν ποὺ ἐπέρασαν γραμμένες ἐπάνω στὴν πέτρα.

Μονόκεροι καὶ λυκάνθρωποι, χίμαιραι καὶ δράκοντες, πτηνὰ καὶ σεραφείμ. Φύλακες ἀπὸ γρανίτη στημένοι ἔκει πρὸς αἰώνων. Στέκονται σὰν σκεπτικοὶ καὶ ὅνειροπόλοι φρούροι.

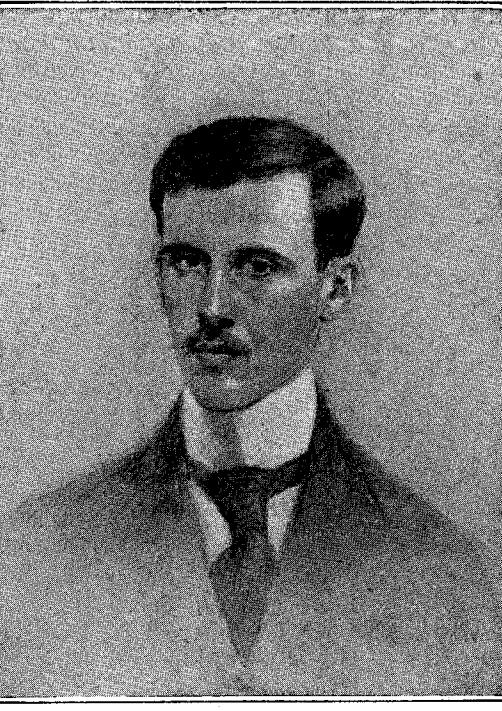
Καὶ γιὰ μιὰ στιγμὴν ἡ φαντασία μου λησμονεῖ τόπο καὶ χρόνο, περοῦ καὶ σεραφείμ. Στέκονται ποὺ εὑρίσκομαι εἰς τὸν πύργον τῆς Βαρβέλ.

Καὶ κυττάω, σὰν σὲ ὅνειρον, ὄλογυρά μου νὰ ἀπλώνεται σὰν πέτρινος πέπλος, σὰν δαντελλωτές ἀράχνες ἀπὸ γρανίτη, δλος δ κόσμος τῶν φανταστικῶν τεράτων.

Μακριὰ καὶ ὄλογυρα ἔκανοί γε τὸ μεγαλόπρεπον ποὺ διπλωτικὸ θέαμα τοῦ Παρισιοῦ.

Ο Σηκουάνας σὰν ἔνα μεγάλο Υ διασχίζει δλος τὸ Παρίσιο καὶ κυλάει τὰ σιωπηλὰ νερά του κάτω ποὺ εὑρίσκομαι εἰς τὸν πύργον τῆς Βαρβέλ.

Τὰ μεγαλύτερα μνημεῖα τοῦ Παρισιοῦ, μάρτυρες τῆς Ιστορίας, ἀπὸ τὸ Πάνθεον ὡς τὸ Κεραμεικόν, έχειροβίζονται διάμεσα στὰ σπίτια ποὺ πλημμυροῦν σὰν ἀπειρονή θάλασσα. Μα-

Σκίτσο Ε. Ιωαννίδη

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΓΟΥΡΟΣ

κού, κάτω, πέρα, χαμηλά, τὰ σπίτια ἀλλὰ ὑψώνονται, ἀλλὰ γέροντες καὶ μοιάζονται μὲ φανταστικὰ κύματα. Οι πύργοι φαίνονται σὰν γιγάντιοι λαιμοὶ δρνέων.

Ο Ιλιγγος τοῦ ὑψούς σοῦ κυριεύει τὴν ψυχή, καὶ θαρρεῖς πῶς εἶσαι ἔνα πουλὶ στὸ κλαδί τοῦ πλέον ψηλοῦ δένδρου.

Λίγα θεάματα εἰς τὸν κόσμον θὰ είναι τόσον μεγαλοπρεπή καὶ τόσον ἀπαίσια. Δὲν είναι μία μεσημβρινὴ πόλις δποὺ ἀναπαύεται εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς εἰδηνικῆς φύσεως. Είναι τὸ θέαμα τῆς ἀγωνίας, τοῦ πυρετοῦ.

Αὐτοκίνητα, σιδηρόδρομοι, τραίνα, ἀνθρώποι. Ἐνα σπασμωδικὸ τρέξιμο πρὸς τὴν ἀβύσσο τοῦ θανάτου. Ἡ νέα γενεὰ θέλει νὰ ξήσῃ γλήγορα, νὰ φύγῃ γλήγορα. Αὕτη ἡ ζωὴ εἶναι ἔνας ἔλιγγος, μία μεθυσμένη δρμή.

Παντοῦ φαίνεται δη μεγάλη, δη ἀπελπιστικὴ καὶ ματαία προσπάθεια τοῦ ἀνθρώπου.

Μία ἔργασία σκληρὰ καὶ ἀδιάκοπη, ἔνα πόνος καὶ μία χαρά, δη δίψα καὶ δη ἡδονή, τὸ χρυσάφι καὶ δη λάσπη τῆς κοινωνίας. Ἀγρυπνος καὶ ἀρρωστημένος, ἀχρόταγος καὶ ἀκούραστος δη ἀνθρωπος δλο ἀγωνίζεται, δλο ὅνειρεται μία νίκη, πάντα κυνηγᾶ μία χίμαιρα. Εἰς τὸν αἰώνιον ἀγῶνα τῆς δράσεως καὶ τῆς προόδου ζητᾷ δ ἔνας νὰ καταβάλῃ τὸν ἀλλον, νὰ κερδίσουν μίαν λωρίδα τοῦ μέλλοντος.

Αἰώνια ἀδιάκοπα μακριὰ ἀπλώνονται οἱ δρόμοι τοῦ Παρισιοῦ.

Δρόμοι μεγάλοι καὶ δρόμοι στενοί. Σπίτια, μνημεῖα, ἀγάλματα, ἔκαλησίαι. Μία ἀνθρώπινη ἀβύσσος πλατεία καὶ βαθεῖα. Τόσες πέτρες, τόσα κτίρια, τόση συνάρθρωσις υπολογισμοῦ καὶ ἔργασίας, μοῦ δίνει τὴν ἰδέα ἔνδος πολέμου διαφοροῦ, μοχθηροῦ, αἰώνιου, ποὺ διεξάγεται σῶμα πρὸς σῶμα, μὲ δλα τὰ μέσα, μὲ δλα τὰ μέσα, μὲ δλας τὰς ἐφευρόσεις τοῦ ἀνθρώπου.

Είνε ἀπειρον τὸ ἀνθρώπινον οἰκοδόμημα ἐδῶ στὸ Παρίσιο. Τὸ ἀτομον χάνεται, πνίγεται μέσα εἰς αὐτὴν τὴν θάλασσαν δλαι αἱ πηγαὶ τοῦ πλούτου, τοῦ πνεύματος, τοῦ πολιτισμοῦ. Τὸ ἐμπόριον, δη βιομηχανία, δη πλημμυροῦσαν σὰν ἀπειρονή θάλασσα. Μα-

πᾶν ὅτι εἶναι ζωὴ καὶ δύναμις, ψυχὴ ἐνδὸς ἔθνους, ἔχει συναθροισθῆ ἐδῶ ἀπὸ αἰώνων.

Καὶ τὸ Παρίσι πάσχει ἀπὸ μίαν συμφόρησι πολιτισμοῦ, ἀπὸ μίαν ὑπεραιμίαν, ἔχει ἀπορροφῆσει ὅλην τὴν Γαλλίαν. Πρὸιν κατέβω ἀπὸ τὸν πύργο τῆς Παναγίας τῶν Παρισίων ωρίγνω ἔνα τελευταῖο βλέμμα πρὸς τὰ κάτω.

Τὸ δραμα ἀπλώνεται φαντασμαγορικό. Οἱ ήλιοι ωρίγνω ἐπάνω στὸ Παρίσι μία φλογερὴ πορφύρα, καὶ σὰν πλούσια πυρκαϊὰ ἀντιφέγγει μὲς τὴν ἀνταύγεια τοῦ Σηκουάνα. Οἱ θόρυβος τοῦ πλήθους φτάνει ὡς ἐδῶ σὰν τὸν χείμαρρο ποὺ δριμητικὸς ξεσπάει ἀνάμεσα στοὺς βράχους καὶ χύνεται στὴν ἄβυσσο.

Ἡ βοή, μεγάλη καὶ πολυσύνθετη, ἀντηχεῖ σὰν μακρινὴ συμφωνία.

Δὲν διακρίνεις ποῖο εἶναι τὸ γέλιο τῆς χαρᾶς, ποῖος ὁ θρήνος τοῦ πόνου. Ἡ βλαστήμα καὶ ἡ κραυγὴ τῆς ἀπελπισίας πνίγεται ἀπὸ τὴν ἵσχη τῆς νίκης. Τὸ τραγοῦνδι τῆς ἥδονῆς καὶ τῆς μέθης σκεπάζει τὴν κατάρα τῆς ὁργῆς.

Οἱ οἰώνιοι ὕμνοι τῆς παρισινῆς ζωῆς ἀντηχεῖ ἀδιάκοπα, σὰν γιγάντια συμφωνία ἀπὸ κάποια δαιμονισμένην ὁρχήστρα, μὲς τὴν τρικυμία τοῦ πλήθους ποὺ ἀφοίζει ὁ τρυγητὸς τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου.

Παρίσι, γῇ τῆς Δόξας καὶ τῆς Ἡδονῆς, γῇ τῶν πόδων καὶ τῆς ἀπελπισίας, εἶσαι ὡραῖο καὶ εἶσαι ἀπαίσιο! Μὲς τὴν ψυχὴ μου βαθειὰ γροικῶ, σὰν μυριόφωνην ἀρμονία, τῇ μεγάλῃ, τὴν ἀπέραντη, τὴν ὠκεάνεια ζωή σου.

(Παρίσι 1908-1909)

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΓΟΥΡΟΣ

“ΟΠΩΙΩΝ ΠΑΡΗΙ Ο ΧΑΡΩΣ,,

ΔΡΟΣΙΑ

«Μπά! τί σημάδι εἰν’ αὐτὸ δόπ’ ἔχεις στὸ λαιμό σου;

ΓΙΩΤΗΣ

Πέντε ἔξη τσοπανόπουλα μιὰ μέρα στὸ λιβάδι παῖζαμε τῶν ἀρματωλῶν τὸ ξακουστὸ παιγνίδι νὰ δοῦμε ἀν ὃντα φοβηθῆ κανεὶς κι’ ἀν ὃντα

[δειλιαστή]

“Ολοι καθήσαμε στὴ γῇ τοιγύρῳ ἀπὸ μιὰ πλάκα καὶ γρήγορα γυρίζαμε ἀπάνω ἔνας - ἔνας πουμποῦρι, μὲ δλάνοιχτον τὸ λύκο, τραγου-

[δῶντας]

“Χάρε δὲ σὲ φοβούμαστε κι’ δόπιον διαλέξῃς [πάρε].

ΔΡΟΣΙΑ

Καὶ τὸ κουμποῦρι; . . .

ΓΙΩΤΗΣ

“Επιασε φωτιά. . .

ΔΡΟΣΙΑ

Καὶ πῆρε; . . .

ΓΙΩΤΗΣ

“Εμένα. . .

ΔΡΟΣΙΑ

Κι’ ἀν πέθαινες;

ΓΙΩΤΗΣ

“Ωρα, καλή!

ΔΡΟΣΙΑ

Τσοπάνος εἶσαι ἡ δράκος; !»

Δ. ΓΡ. Κ.

Η ΥΔΡΕΥΣΙΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

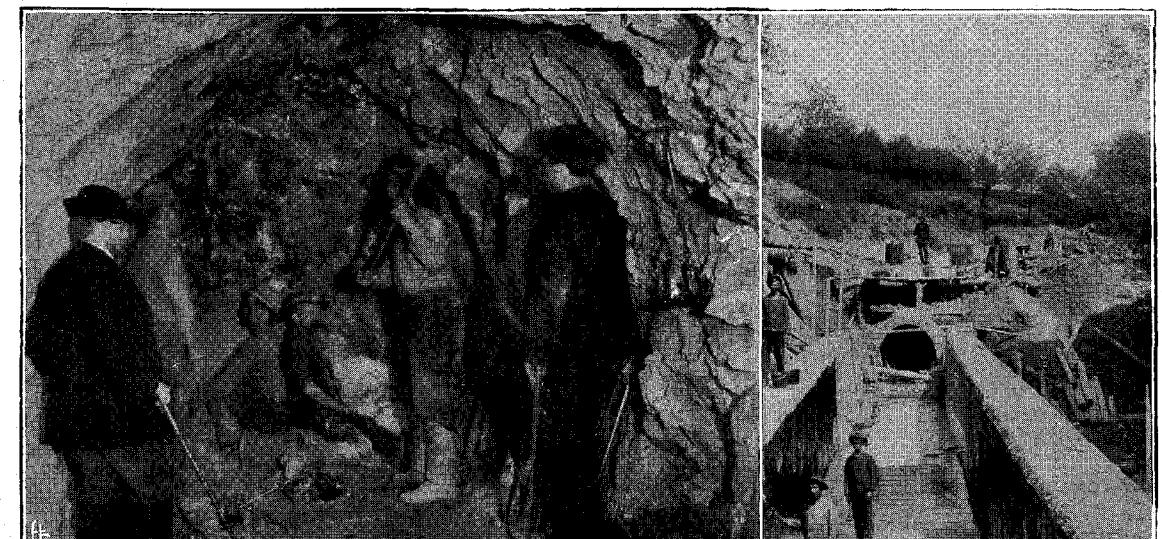
Τοάπεξα τῆς Ἑλλάδος δι’ εἰδικῆς συμβάσεως μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως.

Ἡ Διοίκησις τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης μετεκάλεσε πρὸς τοῦτο τὸν κ. Kinzer, ἀνώτερον τεχνικὸν σύμβουλον τῆς πόλεως Βιέννης, διόποιος διηγήθηνε τὴν μελέτην καὶ διευθύνει τῷρα τὴν κατασκευὴν τοῦ ἐν τῷ περατοῦσθαι εὑρισκομένου δευτέρου ὑδραγωγείου τῆς Βιέννης, τὸ δοποῖον ἢντα διοχετεύῃ εἰς τὴν Βιέννην, ἐκ τῶν Ἀλπεων τῆς Στρούιας ἐξ ἀποστάσεως 183 χιλιομέτρων 200,000 κυβ. μέτρα νεροῦ ἡμερησίως.

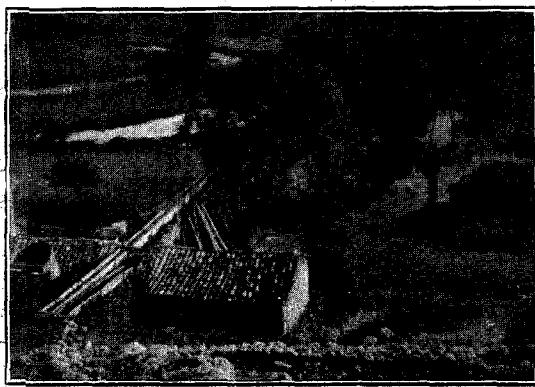
Συμφώνως μὲ τὰς ὑποδείξεις καὶ διηγίας τοῦ κ. Kinzer καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὑποδειγμάτων τοῦ ὑδραγωγείου τῆς Βιέννης ἔγεινε καὶ ἡ μελέτη τῆς Στρούιας, μικρότερος ἀδελφὸς τῶν τέκνων τοῦ ἰδίου δημιουργοῦ.

Αναγκαιοῦσα ποσότης ύδατος. — Ως βάσις ἐλήφθησαν 80 λίτραι ἡμερησίως κατ’ ἄτομον διὰ πληθυσμὸν 520,000 κατοίκων. Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς σημερινῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ, αἱ Ἡδηναι καὶ ὁ Πειραιεὺς ὁ ἀριθμοῦν 520,000 κατοίκων τὸ 1957, διόποτε ὃντα χρειάζονται αἱ δύο πόλεις ἡμερησίως 41,600 κυβ. μέτρα. Ἡ ποσότης αὕτη κατανεμομένη εἰς τὸν τωριὸν πληθυσμὸν ἀναλογεῖ πρὸς 180 λίτρας κατ’ ἄτομον ἡμερησίως.

Παροχὴ τῶν Πηγῶν. — Αἱ ἐπὶ τῆς παροχῆς παρατηρήσεις εἴνει σχετικῶς ἐλάχισται. Ἡ παροχὴ κυμαίνεται μεταξὺ μεγάλων δρίων. Οὔτω τὸν

Αἱ εἰκόνες αὗται τοῦ ὑδραγωγείου τῆς Βιέννης ἡμιποροῦν κάλλιστα νὰ συνοδεύσουν τὴν μελέτην τοῦ κ. Βλαστού περὶ τοῦ σχεδιαζούμενου ὑδραγωγείου τῶν Ἡδηνῶν, πρὸς μεταφορὰν τῶν νερῶν τῆς Στρούιας. Τὰ ἴδια τεχνικὰ ἔχαν δύο πόνους. Ἡ εἰκὼν αὕτη δείχνει ἐργάτας ἐργαζομένους εἰς τὸ ἀνοιγμα ὑπογείου σήραγγος καὶ πλαγίας τὸ σημεῖον διόποιον ὑδραγωγείου εἰς τὸ περάση ἐπάνω εἰς γέφυραν.

Αἱ πηγαὶ Κιόνια, που χύνονται εἰς τὴν λίμνην Στυμφαλίαν καὶ τῶν δποίων τὰ νερά πρόσκειται νὰ διοχετευθοῦν εἰς τὰς Ἀθῆνας.

Σεπτέμβριον 1899 δ. π. Quellenbeck κατεμέτρησε 1500 λίτρας τὸ δευτερόλεπτον, τὸν δὲ Ὁκτώβριον 1899 δ. π. Bechmann μόνον 203 λίτρας τὸν Ιούλιον τοῦ 1910 ἔφερον 800 λίτραι. Ἡ ἐλαχίστη παροχὴ παρουσιάζεται πάντοτε κατὰ τοὺς φυτινοπαρινοὺς μῆνας Ὁκτώβριον καὶ Νοέμβριον.

Αἱ πηγαὶ τῶν Κιονίων πεῖνται διο. μ. ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης.

Χάραξις. — Ἡ ὅλη χάραξις διὰ τῆς διώρυγος τῆς Κορίνθου ὑποδιαιρεῖται σχεδὸν εἰς τὸ μέσον εἰς δύο τμήματα: τὸ ἐν τῇ Πελοποννήσῳ καὶ τὸ ἐν τῇ στερεᾷ Ἑλλάδᾳ. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἥμισυ ἀποτελεῖ τὸ ὑψηλὸν μέρος τοῦ ὑδραγωγείου, τὸ δὲ δεύτερον τὸ χαμηλὸν εἰς τὸ δποῖον καταλήγει τὸ ὑψηλὸν μὲ πρῶτην 260 περίποτον μέτρων.

Τὸ ὑδραγωγεῖον τὸ δποῖον θὰ διοχετεύῃ τὸ νερό, ὃ ἀποτελῆται:

1) Κατὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος ἀπὸ κτιστὸν ὑδραγωγείου σχήματος ὠσειδοῦς μὲ βάσιν σχεδὸν ἐπιπέδου, πλάτους ἐνὸς μέτρου καὶ ὕψους 1.60 μέτρου· ἡ κορυφὴ τοῦ ὑδραγωγείου τούτου θὰ εὑρίσκεται τούλαχιστον ἐν μέτρον ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς οὕτως ὥστε νὰ μὴ τὸ ἐπηρεάζῃ ἡ ἔξωτερη θερμότης.

2) Ἀπὸ ὄρκετὰ μεγάλο τμῆμα σηράγγων δποὺ τὸ ὑδραγωγεῖον θὰ εἴνει ὑπογείως τοποθετημένον.

3) Ἀπὸ τὸ σωληνωτὸν τμῆμα, τὸ δποῖον είνει καὶ τὸ μικρότερον. Εἰς τὸ τμῆμα αὐτὸν θὰ τοποθετηθούν δύο σωλῆνες παράλληλοι, ἔκαστος διαμέτρου 700 χιλιοστῶν.

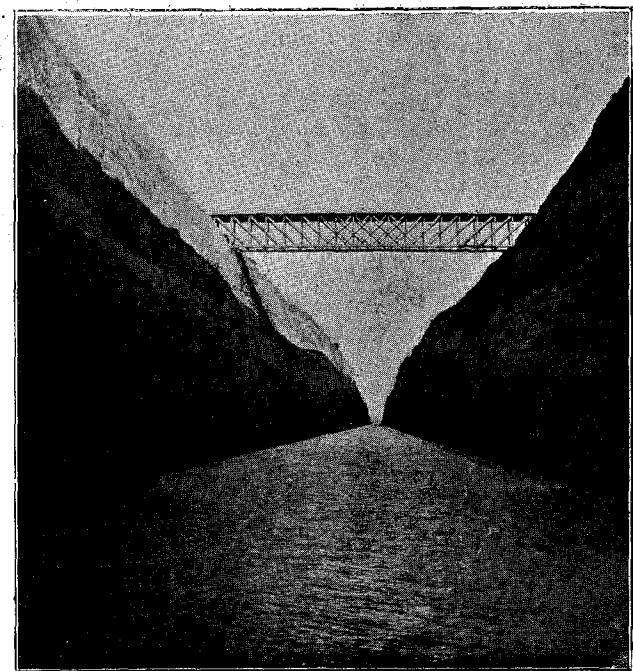
Τὸ πρῶτον τμῆμα τοῦ ὑδραγωγείου κατὰ μέγια μέρος ἀπὸ τῶν πηγῶν μέχρι τοῦ χωρίου Ἀγ. Βασίλειος βαίνει παραπλεύρως μὲ τὸ παλαιὸν Ἀδριανειον ἀγω-

γεῖον, τὸ δποῖον τὰ ἵχνη εἰς πολλὰ σημεῖα καὶ εἰς ὄρκετὰ μεγάλον μῆκος ἡμιπορεῖ κανεὶς νὰ ἴδῃ καὶ παρακολουθήσῃ ἀπὸ τοῦ Ἀγ. Βασίλειον τὸ ὑδραγωγεῖον πλησιάζει τὰ χωρία Κλενια καὶ Ἀθῆνα καὶ καταλήγει εἰς τὸ Ὄνειον δρος, δποὺ ἐγκαθίσταται καὶ ἡ πτῶσις 260 περίποτον μέτρων. Ἡ δύναμις τῆς πτῶσεως θὰ μετατραπῇ εἰς ἡλεκτρικὴν ἐνέργειαν, ἡ δποία θὰ χρησιμεύῃ διὰ νὰ ὀνυψώσῃ ἀργότερον τὸ νερό εἰς τὴν πρώτην δεξαμενὴν τοῦ Δαφνίου, οὕτως ὥστε τὸ νερό τρόπον τινὰ ὃ ὀνυψώνεται ἀφ' ἔαυτοῦ.

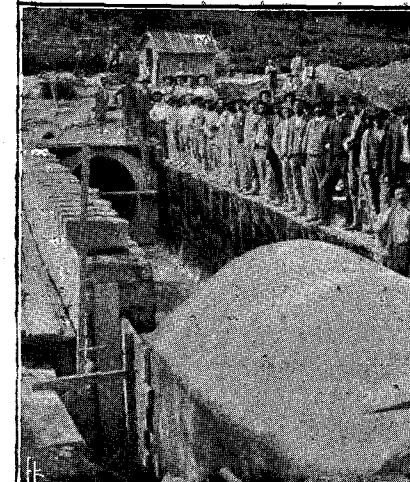
Εἰς τὸν πρόποδας τοῦ Ὄνειον θὰ γείνη ἡ ἐγκατάστασις τοῦ ἡλεκτρικοῦ ἐργοστασίου ἀπὸ ἐδῶ τὸ ὑδραγωγεῖον ἀρχίζει ν. ἀναπτύσσεται εἰς τὸν κάμπον τῆς Κορίνθου καὶ φθάνει εἰς τὴν διώρυγα τῆς Κορίνθου, τὴν δποίαν διασχίζει, περίποτον ἐν χιλιόμετρον μακρύτερα ἀπὸ τὴν ὑπάρχουσαν γέφυραν τοῦ σιδηροδρόμου πρὸς τὸ μέρος τοῦ Σαρωνικοῦ.

Ἐπὶ τῆς διώρυγος οἱ δύο σωλῆνες θὰ εἴνει τοποθετημένοι ἐπάνω εἰς σιδηρᾶν κορεμαστήν γέφυραν 80 μέτρων ἀνοίγματος θὰ εἴνει ἡ πρώτη ἐν Ἑλλάδι κορεμαστὴ γέφυρα. Τοὺς πολυπλόκους ὑπολογισμούς, τὰ σχέδια καὶ τὸν προϋπολογισμὸν ταύτης ἔξεπόνησεν ὁ γνωστὸς εἰς τὸν ἐδῶ κύκλον τῶν μηχανικῶν ἔμβριος ἐπιστήμων κ. Σκάιδεο.

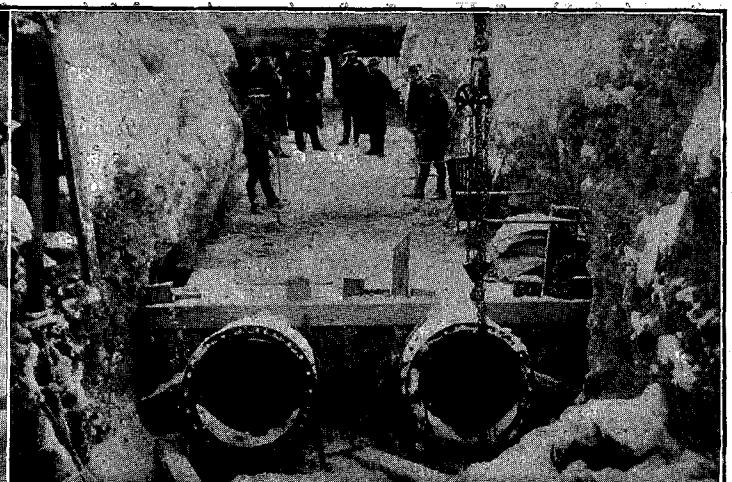
Ἀπὸ τῆς διώρυγος τῆς Κορίνθου τὸ ὑδραγωγεῖον ἀναπτύσσεται εἰς τὰς ὑπαρείας τῶν βου-

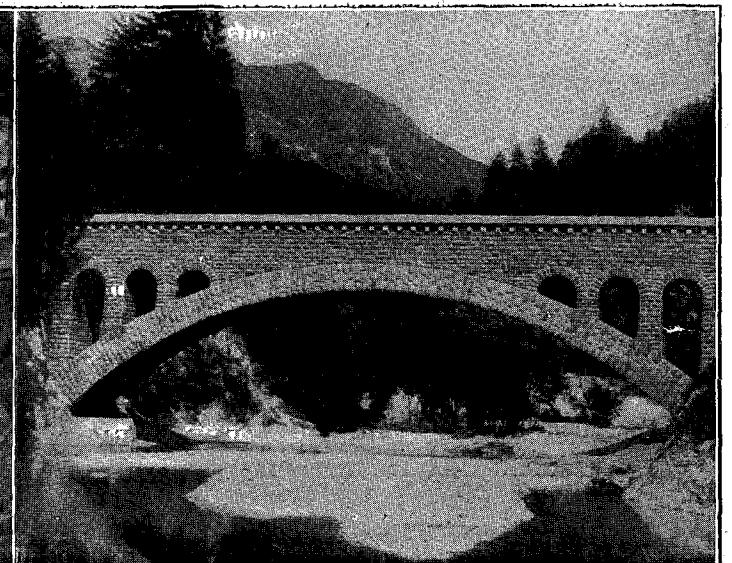
Ἡ διάρρυξ τῆς Κορίνθου δποὺ θὰ κατασκευασθῇ ἡ κορεμαστὴ γέφυρα καὶ ἐπάνω εἰς αὐτὴν θὰ περάσῃ τὸ ὑδραγωγεῖον.

1. Τὸ ιενόν μεταξὺ τῶν δύο σημείων τῶν ὑδραγωγείων είναι ἡ γέφυρα ἐπὶ τῆς δποίας θὰ κτισθῇ τὸ ἐλλείπον μέρος διὰ νὰ γίνῃ ἡ ἐγκατάστασις. — 2. Σωλῆνες τοῦ ὑδραγωγείου τοποθετημένοι εἰς τὴν κοίτην ποταμοῦ;

1. Σιφωνες ἡ σωληνωτὸν ὑδραγωγείον τοποθετημένοι εἰς τὸ βάθος οεύματος, ἀντικαθιστῶντες τὸ κτίσμαν γέφυρας χάριν οἰκονομίας. — 2. Γέφυρα ἐπὶ τῆς δποίας διέρχεται τὸ ὑδραγωγεῖον.

νῶν ἐπάνω ἀπὸ τὸ Καλαμάκι καὶ τοὺς Ἀγίους Θεοδώρους, εἰσέρχεται εἰς τὸ δάσος τῆς Κινέτας βαῖνον σχεδὸν ἐντεῦθεν παραλλήλως μὲ τὸν σιδηρόδρομον; διασχίζει ὑπογείως ἐντὸς ἀλλεπαλλήλων σηράγγων τοὺς κορημούντες τῆς κακῆς Σκάλας καὶ παρουσιάζεται ὅπισθεν τῶν Μεγάρων, διατρέχει τὴν παιδιάδα τῶν Μεγάρων καὶ τῆς Ἐλευσίνος καὶ καταλήγει εἰς τὸ Δεμέρτες παρὰ τὴν λίμνην τοῦ Κουμουνδούρου δποὺ ἐγκαθίστανται αἱ ἀντίλλαι αἱ δποίαι ὃ ὀνυψώσουν τὸ νερό 1.10 μέτρα ὑψηλὰ εἰς τὴν δεξαμενὴν τοῦ Δαφνίου. Αἱ ἀντίλλαι θὰ κινοῦνται μὲ τὸν

ἡλεκτρισμὸν δ δποῖος θὰ διοχετεύεται ἀπὸ τὸν ἡλεκτρικὸν σταθμὸν τοῦ Ὄνειον δρος.

Ἡ δεξαμενὴ τοῦ Δαφνίου θὰ τοποθετηθῇ σχεδὸν πίσω ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντα χάνια τοῦ Δαφνίου.

Ἀπὸ τὴν δεξαμενὴν αὐτὴν ἀναχωροῦν δύο σωλῆνες, δεὶς διὰ τὰς Ἀθῆνας καὶ δ δεύτερος διὰ τὸν Πειραιᾶ. Καὶ οἱ δύο σωλῆνες ἀκολουθοῦν τὴν ιερὰν δόδον. Παρὰ τὴν Πυριτιδαποθήκην χωρίζονται, καὶ δ. σωλῆν τὸν Ἀθηνῶν διαμέτρου, 700 χιλιοστῶν, καταλήγει εἰς τὸν λόφον τοῦ Στρέφη δποὺ θὰ κτισθῇ δευτέρα

δεξαμενή, δὲ τοῦ Πειραιῶς, διαμέτρου 425 χιλιοστῶν, εἰς τὴν ὑπάρχουσαν δεξαμενὴν τῆς Καστέλλας ἡ ὅποια θὰ παραμείνῃ.

Ἡ ποσότης τοῦ νεροῦ ἡ ὅποια ὁ ἀνυψωθῆ εἰς τὸ Δαφνὶ εἶνε 500 λίτρ. τὸ δευτερόλεπτον, ἐκ τῶν ὅποιων 350 προορίζονται διὰ τὰς Ἀθήνας καὶ 150 διὰ τὸν Πειραιᾶ.

Ἐντὸς τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν θὰ κτισθοῦν 4 δεξαμεναὶ, ἑκάστη τῶν ὅποιών θὰ τριφοδοτῇ ἵδιαν ζώνην ἐκ τούτων ἡ πρώτη θὰ εἶνε εἰς τὸν λόφον Στρέφη 120 μ. ὅπως τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, καὶ θὰ ἔξυπηρετῇ τὴν ζώνην ἡ ὅποια ἐπεριλαμβάνεται μεταξὺ τῶν ὑψομέτρων 90, μέχρι 60 μ. Παρὰ τὴν δεξαμενὴν τοῦ Στρέφη θὰ ἔγκαιτασταθῇ δεύτερος σταθμὸς ἀντλιῶν ὁ ὅποιος ἀπὸ αὐτῶν ὁ ἀνυψωθῆ τὸ νερό εἰς τὴν δεξαμενήν, ἡ ὅποια θὰ τοποθετηθῇ ἐπὶ τοῦ Λυκαβῆτοῦ εἰς τὸ ὑψόμετρον 160 μ. κάτω ἀπὸ τὸν Ἀγ. Σιδέρην αὐτῇ θὰ ἔξυπηρετῇ τὴν ζώνην τὴν ὑψηλότερον, ἡ ὅποια φθάνει μέχρι τοῦ ὑψομέτρου 90 μ. Ἡ τρίτη θὰ τοποθετηθῇ παρὰ τὸ ἀστεροσκοπεῖον εἰς τὸ ὑψόμετρον 90 μ. Ἡ ζώνη αὐτῇ θὰ περιλαμβάνεται μεταξὺ τῶν ὑψομέτρων 60 καὶ 30. Ἡ τετάρτη δεξαμενὴ θὰ τροφοδοτῇ τὴν χαμηλὴν ζώνην τῶν Φαλήρων. Ἐπὶ τοῦ παρόντος θὰ κτισθοῦν αἱ τρεῖς πρῶται δεξαμεναὶ.

Ἡ χωρητικότης τῶν δεξαμενῶν ὑπελογίσθη οὕτως ὡστε νὰ ἐπαρκῇ διὰ μίαν καὶ ἡμίσειαν ἡμέραν ἐν περιπτώσει βλάβης τοῦ ὑδραγωγείου. "Ολαι αἱ δεξαμεναὶ διοῦν θὰ περιέχουν 65,000 κυβ. μέτρα νεροῦ, ἥτοι 10,000 κυβ. μέτρα ἡ

ἐνδιάμεσος δεξαμενὴ τοῦ Δαφνίου, 40,000 κυβ. μέτρα ὅλαι αἱ δεξαμεναὶ τῶν Ἀθηνῶν καὶ 15,000 κυβ. ἡ δεξαμενὴ τοῦ Πειραιῶς. Οἱ σωλῆνες τῆς πόλεως ὑπελογίσθησαν οὕτως ὡστε νὰ δύνονται νὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς πυρκαϊάν χωρὶς ἐκ τούτου νὰ διαταραχθῇ ἡ ὑδροληψία τῶν γειτόνων.

Τὸ δλον μῆκος τοῦ ὑδραγωγείου ἀπὸ τῶν πηγῶν μέχρι τῆς δεξαμενῆς τοῦ Δαφνίου ἀνέρχεται εἰς τὸν στρογγυλὸν ἀριθμὸν 159 χιλιομέτρων, ἀπὸ Δαφνίου δὲ μέχρι Στρέφη εἰς 11 κμ. ἥτοι ἐν δλῷ 170 χιλιόμετρα, ἐκ τῶν ὅποιων περίπου

105 χιλ. εἶνε κτιστὸν ὑδραγωγεῖον

49 χιλ. σήραγγες

17 χιλ. σωληνωτόν.

Αἱ δαπάναι δλον τοῦ ἔργου θὰ ὀνέλθουν περίπου εἰς 31 ἔκατον μισθρία χωρὶς τὰς ἀπαλλοτριώσεις. Ὅποιοι εὐνοϊκάς συνθήκας τὸ ἔργον ἡμιπορεῖ νὰ ἀποπερατωθῇ 4 ἐτη μετὰ τὴν ἔναρξην τῆς κατασκευῆς.

"Ἐλπίζομεν δτι μέχρι τῆς προσεχοῦς συνόδου τῆς Βουλῆς αἱ μελέται θὰ ἔχουν ἀποπερατωθῇ τελείως, οὕτως ὡστε ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν νὰ ψηφισθῇ ἡ σύμβασις καὶ νὰ εἶνε δυνατὸν τὸ ἔργον μέσα των οὔτε μόνον τὴν ἐπιφάνειαν τῶν πραγμάτων. Γνωρίζουν νὰ βλέπουν ὑπὸ τὰ πρόγραμματα.

Αἱ ἑκατόντα πρώτης κατασκευῆς τοῦ ὑδραγωγείου τῆς Βιέννης ληφθεῖσαι εἰκόνες ἀς χρησιμεύσουν τρόπον τινὰ ὡς εἰκόνες τοῦ μέλλοντος ὑδραγωγείου τῆς Στυμφαλίας καθ' ὃσον ἡ μελέτη τούτου ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἴδιων τύπων ἔγεινε.

ΑΛΕΞ. ΒΑΛΤΣΙΩΤΗΣ

ΣΟΦΟΙ ΚΑΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ—Ο ΚΟΥΡΥ

Ο Κουρὸν ὑπῆρξεν ἀπὸ τοὺς ἐπιστήμονας, ἐπὶ τῶν ὅποιών ἡ ἐπιστήμη ἐστήριξε πολλὰς ἐλπίδας. "Ο, τι ἔδωκεν ἔως τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἡτο μία ἀπλῆ ὑπόσχεσις, τὴν ὅποιαν, ἐὰν ἔμενεν εἰς τὴν ζωὴν, δὲν θὰ διέψευδε βεβαίως. "Ἐνα βράδυ πρὸ τοῦ θανάτου του εὑρισκόμην μαζὶ του μοῦ διμιοῦσε διὰ τὰ σχέδια του καὶ διὰ τὰς ἴδιας του καὶ ἔγω ἐθαύμασα τὴν γονιμότητα καὶ τὸ βάθμος τῆς σκέψεως του, τὰς νέας ἀπόψεως τῶν φυσικῶν φαινομένων, διαβλεπομένων διὰ μέσου ἐνὸς πνεύματος πρωτοτύπου καὶ διαυγοῦς, καὶ ἐνόμιζα ὅτι κατανοῶ τῷρα καλύτερα τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας. Τὴν ἐπαύριον, εἰς μίαν στιγμήν, δλα αὐτὰ ἔξεμπειν δημενίσθησαν ἔνα τυχαῖον καὶ ἥλιδιον γεγονός ἥλθε νὰ μᾶς ὑπενθυμίσῃ βαναυσότατα, πόσον μηδαμινὴ εἶναι ἡ σκέψις ἀπέναντι τῶν χιλίων τυφλῶν δυνάμεων ποὺ συγκρούονται ἀδιακόπως

Ο Κουρὸν ἔφερεν εἰς τὴν σπουδὴν τῶν φυσικῶν πραγμάτων κάποιαν αἰσθησιν λεπτοτάτην, ποὺ τὸν ἔκαμεν νὰ μαντεύῃ ἀναλογίας, τὰς ὅποιας κανεὶς δὲν εἶχεν ὑποπτευθῆ ἔως τῷρα, καὶ τοῦ ἐπέτρεπε νὰ προσανατολίζεται, ἐν μέσῳ

ἐνὸς δαιδάλου περιπλόκων φαινομένων, ὅπου ἄλλοι θὰ εἶχον ὀρισμένως παραταληνηθῆ. Ὁ κόσμος παρουσιάζεται ἐνώπιόν μας ὡς σειρὰ ποικίλων καὶ εὐμεταβλήτων εἰκόνων, διαδεχομένων ἄλληλας μὲ παραδόξους ἰδιοτροπίας. "Ολοὶ οἱ φυσικοὶ γνωρίζουν δτι αἱ φενγαλέαι αὐτὰ ἐπιφάσεις καλύπτονται ἔνα μέρος τὸν έκαμεν γνωστὸν ἐπιφάνειαν, καὶ ἀπὸ τὴν μίαν ἡμέραν ἔως τὴν ἄλλην τὸν κατέστησε διάσημον. "Υπάρχει εἰς τὴν Βοημίαν μεταλλεῖον, ἐπὶ τοῦ ὅποιον ἔξαγεται μετάλλευμα, περιέχον πολυάριθμα καὶ ποικίλα στοιχεῖα, μεταξὺ τῶν ὅποιων μερικὰ ἐθεωροῦντο σπανιώτατα. Ἐξ αὐτῶν ἐν ἧτο σπανιώτερον ἀκόμη καὶ κάνεις δὲν τὸ εἶχεν ἴδει. Εἰς ἔνα τόνον μεταλλεύματος δὲν περιείχοντο παρὰ τμῆματα μόνον τοῦ χιλιοστοῦ τοῦ γραμματού εἶς αὐτοῦ. "Το τὸ ράδιον. "Οταν δο Κουρὸν καὶ ἡ σύνηγρος τοῦ ἀπεμόνωσαν καὶ συνεκέντρωσαν τὸ νέον αὐτὸ μέταλλον, εἶδον δτι κατεῖχε τὰς καταπληκτικώτερας ἴδιοτητας. "Ἀπέλυε δηλαδὴ συνεχῶς ἀκτινοβολίας, τὰς ὅποιας εἰληφεῖ κανεὶς νὰ προσομοιάσῃ, πρὸς ορεῦμα ἴσχυρῶς ἡλεκτρισμένων σωματίων, ἐμψυχουμένων ἀπὸ ταχύτητα τόσον μεγάλην, ὃσον σχεδὸν καὶ ἡ τοῦ φωτός. Τὰ σωμάτια ταῦτα εἶναι, δπως πιστεύεται, τόσον ἐλαφρὰ ὡστε τὸ ράδιον δύναται νὰ πολλή τοιαῦτα ἐπὶ δισεκατομμύρια ἐτῶν, χωρὶς τὸ βάρος τοῦ νὰ ἐλαττωθῇ σημαντικῶς. Προσπίπτοντα ἐπὶ τὸ ἡλεκτροσκοπίον τὸ ἔκκενόν του. Προσπίπτοντα ἐπὶ ὃδησμένων σωμάτων, τὰ φωτίζουν καὶ τὸ φῶς αὐτό, ἐκ πρώτης δημερίας, φαίνεται αἰώνιον, ἀφοῦ ἡ πηγή τοῦ φαίνεται ἐπίσης ἀστέρευτος.

Τὰ σωμάτια ταῦτα πραγματοποιοῦν ταχύτητας, ἀγνῶστους μέχρι τοῦδε, καὶ ἡ σπουδὴ τῶν κινήσεών των μᾶς ἀποκαλύπτει μίαν νέαν μηχανικήν, ἡ ὅποια κατὰ τοὺς ἐνθυσιαστέρους, μέλλει συντόμως νάνατρέψῃ τὴν παλαιάν μας μηχανικήν, ἵκανην τὸ πολὺ-πολὺ διὰ τὰς ἀδηλίας μηχανάς μας, καὶ τοὺς ὀκνηροὺς πλανήτας, οἱ δποῖοι μόλις ἔχουν χιλιοπλασίαν ταχύτητας ἀπ' αὐτής. Καὶ ἡ νέα αὐτὴ μηχανική δὲν ἀφίνει τίποτε δρόμιον μᾶς ἀναγγέλλοντος ἡδη δτι δὲν ὑπάρχει πλέον ὑλὴ καὶ δτι ἔκεινο ποὺ δινομάζουεν ὑλὴν δὲν εἶναι παρὰ μία παραίσθησις ἡλεκτρικῆς φύσεως.

Τὸ ράδιον, παράγον φῶς, ἔπρεπε νὰ παράγῃ καὶ θερμότητα. "Ο Κουρὸν τὸ ἀπέδειξε καὶ μία νέα ἐκπληξίς ἐγεννήθη. Μήπως πρόκειται τάχα περὶ τοῦ ἀεικινήτου; Μερικοὶ ἐποευσαν νὰ τὸ βεβαιώσουν, μολονότι μᾶς λέγουν τῷρα δτι τὸ ράδιον ἔξαντλεῖται ἐντὸς χιλίων διακοσίων ἐτῶν.

Σύμφωνα μὲ τὸν ὑπολογισμὸν αὐτὸν, τὸ ράδιον περικλείει ἔκαπον χιλιάδας φοράς περιστέρας θερμότητα, ἵσου βάρους λιθαινθράκων. "Ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῆς, ἀπέδωκαν τὴν θερμότητα τῆς γηῖνης σφαίρας ἡ καὶ τὴν θε-

πίδρασις τῆς θερμοκρασίας εἶναι ἐντελῶς διαφορετικὴ εἰς τὰς δύο περιστάσεις.

Αἱ πρῶται αὐταὶ ἔρευναι τοῦ προσεπόρισαν τὸν θαυμασμὸν εἰδικῶν εἰς τὰς ζητήματα αὐτὰ φυσικῶν, ἀλλὰ μισῶν τὴν ἐπίδειξιν ἔμεινεν ἀγνωστος εἰς τὸ πολὺ κοινόν. Μιὰ καταπληκτικὴ ἀνακάλυψις τὸν ἔκαμεν γνωστὸν ἐπιτέλους, καὶ ἀπὸ τὴν μίαν ἡμέραν ἔως τὴν ἄλλην τὸν κατέστησε διάσημον. "Υπάρχει εἰς τὴν Βοημίαν μεταλλεῖον, ἐπὶ τοῦ ὅποιον ἔξαγεται μετάλλευμα, περιέχον πολυάριθμα καὶ ποικίλα στοιχεῖα, μεταξὺ τῶν ὅποιων μερικὰ τοιαῦτα σπανιώτατα. Ἐξ αὐτῶν ἐν ἧτο σπανιώτερον ἀκόμη καὶ κάνεις δὲν εἶχεν ἴδει. Εἰς ἔνα τόνον μεταλλεύματος δὲν περιείχοντο παρὰ τμῆματα μόνον τοῦ χιλιοστοῦ τοῦ γραμματού εἶς αὐτοῦ. "Το τὸ ράδιον. "Οταν δο Κουρὸν καὶ ἡ σύνηγρος τοῦ ἀπεμόνωσαν καὶ συνεκέντρωσαν τὸ νέον αὐτὸ μέταλλον, εἶδον δτι κατεῖχε τὰς καταπληκτικώτερας ἴδιοτητας. "Ἀπέλυε δηλαδὴ συνεχῶς ἀκτινοβολίας, τὰς ὅποιας εἰληφεῖ κανεὶς νὰ προσομοιάσῃ, πρὸς ορεῦμα ἴσχυρῶς ἡλεκτρισμένων σωματίων, ἐμψυχουμένων ἀπὸ ταχύτητα τόσον μεγάλην, ὃσον σχεδὸν καὶ τοῦ φωτός. Τὰ σωμάτια ταῦτα εἶναι, δπως πιστεύεται, τάχα περιέχουν τὸν διαφόρα τοιαῦτα σπανιώτατα. Ἐπειδὴ τὸ ράδιον δὲν περιείχει μετάλλευμα, μεταξὺ τῶν ὅποιων μερικὰ τοιαῦτα σπανιώτατα. Μερικοὶ ἐποευσαν νὰ τὸ βεβαιώσουν, μολονότι μᾶς λέγουν τῷρα δτι τὸ ράδιον ἔξαντλεῖται ἐντὸς χιλίων διακοσίων ἐτῶν.

μόρτητα τοῦ Ἡλίου ἀκόμη, εἰς ἀποκρύφους ποσότητας φαδίου.

Οσον ἐμελετάτο τὸ νέον σῶμα, τόσον ἐπαρουσιάζοντο νέα ἀσπροσδόκητα γεγονότα, τὰ δόποια ἐφαίνοντα διαφεύδοντα διτι μέχρι τοῦδε ἐπιστεύαμεν ὅτι γνωρίζομεν περὶ τῆς ὥλης. Μυστηριώδεις ἀναθυμιάσεις ἐφαίνοντο ἀπολυόμεναι ἔξ αὐτοῦ, εἰς τὰς διαδοχικάς μεταμορφώσεις τῶν δποίων ἀπεδίδετο ἡ παραγομένη θερμότης, καὶ αἱ δποίαι ἐπιτέλους κατέληγον εἰς τὸ Ἡλιον, ἀέριον ἐλαφρότατον ἀνευρεθὲν ἐν τῷ Ἡλίῳ, πολὺ πρὶν. ἡ συναντήθη ἐπὶ τῆς Γῆς. Τὸ δύειρον λοιπὸν τῶν παλαιῶν ἀλχημιστῶν ἐπραγματοποιεῖτο; Ἐνδισκούμεθα ἐνώπιον μιᾶς μεταμορφώσεως τῶν στοιχείων; Οἱ τρομάζοντες ποὺ τῶν νεωτερισμῶν, θὰ εἶχαν ἀδικον νὰ ταραχθοῦν πολὺ γοήγορα. Εἶναι πιθανὸν ὅτι οἱ χημικοὶ θὰ ἐπιτύχουν ἐν τέλει νὰ ὑπαγάγουν τὰ παραδόξα αὐτὰ φαινόμενα εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν ὅλων τὰ πράγματα τακτοποιοῦνται καὶ, ἀν τὰ στοιχεῖα εἰναι, κατὰ τὸν διοικόν, πᾶν ὅτι παραμένει ἀναλλοίωτον εἰς ὅλας τὰς μεταμορφώσεις τῆς ὥλης, καὶ ἀνάγκην θὰ παραμένουν τοιαῦτα. Οπωσδήποτε ἐνταῦθα πρόκειται περὶ ἀντιδράσεων, πολὺ διαφορετικῶν, ἀπὸ τὰς γνωστὰς μας μέχρι τοῦδε καὶ αἱ δποίαι θέτουν εἰς ἐνέργειαν ἀπιστεύτους ποσότητας ἐνεργειας. Εάν ἔσπευσαν μερικοὶ εἰς πρόωρα σημεράσματα, ἀφ' ὅσα δύος ὠνειρεύθησαν θὰ παραμείνουν ἀρκετὰ διὰ νάναστατώσουν ὅλην τὴν Φυσικήν.

Δὲν θὰ διμήσω ἔδω περὶ τῶν λατρικῶν ἐφαρμογῶν. Δὲν μοῦ ἀρέσει νὰ ἐπιλαμβάνωμαι πρακτικῶν ζητημάτων, διότι θεωρῶ τὸν ἔαυτόν μου δλίγον ἀδέξιον εἰς τὰ ζητήματα αὐτὰ καὶ φοβοῦμαι πάντοτε μήπως διαπράξω ἀκατάλληλον φεκλάμαν ἢ ὑπηρετήσω ἀκουσίως κανέν εὔπορικὸν τρόπο.

Τὰ ἔξαγόμενά ταῦτα, ποὺ θαμβούν τὸ κοινόν, πρέπει νὰ θεωροῦνται ἀκόμη πολύτιμοτερά ἀπὸ τοὺς γνωρίζοντας μὲ πόσον μακράν ὑπομονὴν καὶ μὲ ποιαν θαυμαστὴν ἐπιμέλειαν ἔξιγορασθησαν. Υψηλαὶ καὶ δίκαιαι ἀμοιβαὶ ἐδιπλασίασαν τὴν δημοτικήτητα τοῦ Κουρού δικαθημερίνδς τύπος διεσάλπισε τὸ ὄνομά του καὶ, χωρὶς νὰ τὸ θελήσῃ δὲ ἵδιος, ἔγινε τοῦ συρμοῦ. Ή φημι, ἡ δποία συνήθως δὲν σπεύδει πρὸς τοὺς μῆτεριτοῦντας αὐτήν, τὸν κατεδιωκεῖ μέχρι τῆς σκιᾶς, δποὺ ἐκρύπτετο. Τόσος θόρυβος ἐτρόμαξε τὸν ἀνθρωπον αὐτόν, τὸν τόσον μετριόφρονα, δὲ δποῖος ἡγάπησε τὴν ἐπιστήμην δι' αὐτήν καὶ μόνην, καὶ ἡ θορύβωδης αὐτὴ ἐπισημότης, δὲν θὰ δι' αὐτὸν παρὰ δυσάρεστον συμβεβήκος, ἐχθρικὸν τῆς ἐργασίας

τον καὶ τῆς ἀναπαύσεώς του, ἐὰν δὲν ἡσθάνετο διτι δῆλη αὐτὴ ἢ δόξα, δὲν ἀνήκει μόνον εἰς αὐτόν, ἀλλὰ ἀντανέκλα ἐφ' δῆλης τῆς Γαλλίας.

Οσοι τὸν ἐγγάριον πόσον εὐχάριστος καὶ σοβαρὰ ταυτοχρόνως ἡτο ἡ συνομιλία του, ποιὸν θέλγητρον ἀβρότατον ἀνεδίδετο ἀπὸ τὴν γλυκεῖαν του μετριοφροσύνην, τὴν πρωτογενῆ του εὐθυγάτητα, τὴν λεπτότητα τοῦ πνεύματός του. Πρόδηνμος πάγτοτε νὰ ἔξαλεται ἐμπρὸς εἰς τοὺς ἰδικούς του, τοὺς φίλους του καὶ τοὺς ἀντιπάλους του ἀκόμη, ἡτο, δπως λέγομεν «ἔνας ἀπαίσιος ὑποψήφιος», (Σ.Μ. Πρόκειται περὶ τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν) ἀλλὰ εἰς τὴν δημοκρατίαν μας οἱ ὑποψήφιοι δὲν λείπουν.

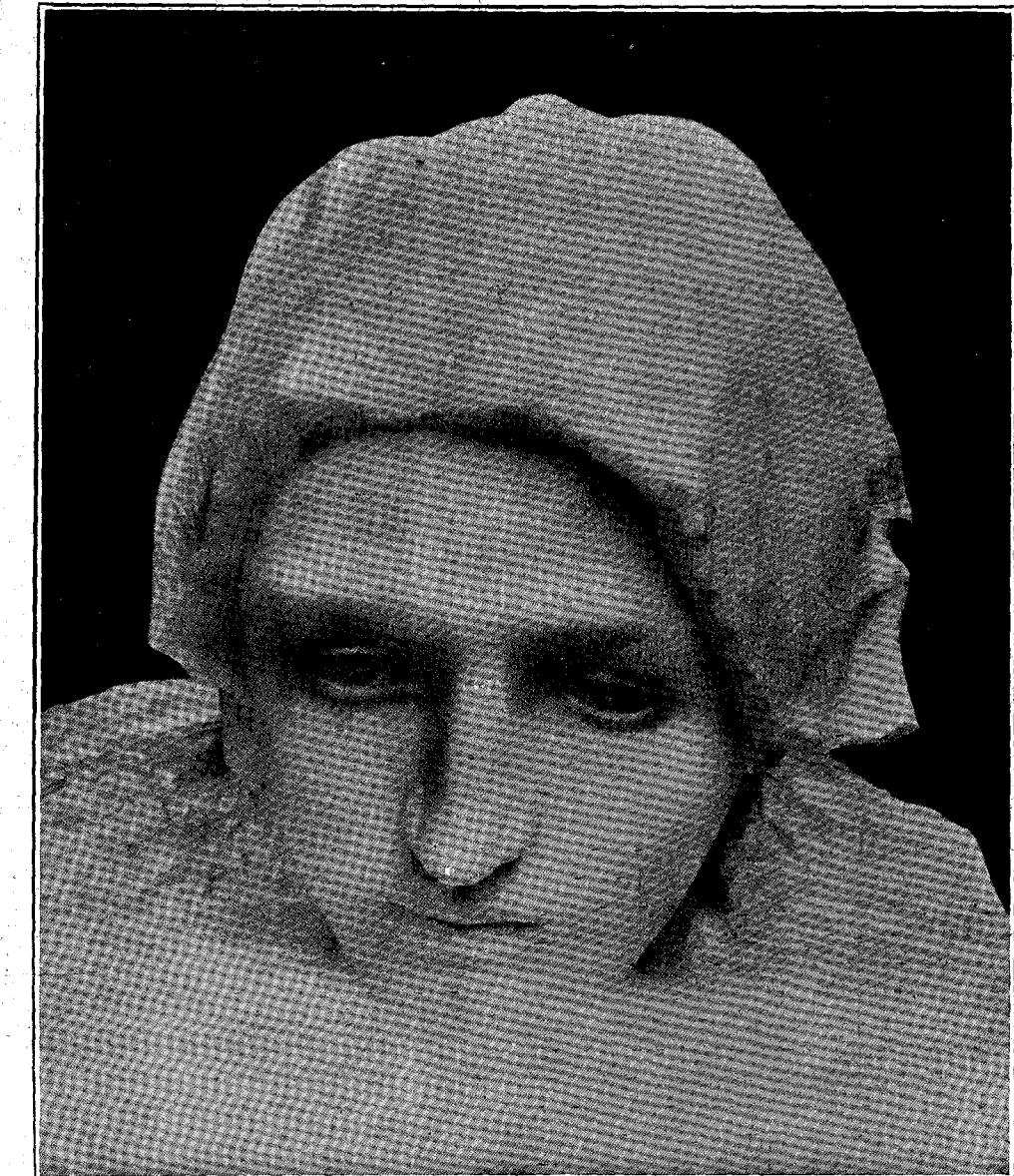
Ποῖος θὰ ἐπίστευεν ἐντούτοις ὅτι, ὑπὸ τόσην γλυκύτητα, ἐκρύπτετο μία ἀδιάλλακτος ψυχή; Ἀδιάλλακτος εἰς τὰς γενναίας ἀρχάς, μὲ τὰς δποίας εἶχε τραφῆ, εἰς τὸ ἴδιαιτερον ἡθικὸν ἰδεῶδες, ποὺ εἶχε διδαχθῆ γάγαπα, τὸ ἰδεῶδες αὐτὸ τῆς ἀπολύτου εἰλικρινείας, πολὺ ὑψηλῆς ἴσως διὰ τὸν κόσμον, εἰς τὸν δποῖον ζῶμεν. Δὲν ἔγνωριζεν αὐτὸς τὰς χλίας μικρὰς εὐκολίας, μὲ τὰς δποίας εὐχαριστεῖται ἡ ἀδυναμία μας. Δὲν ἔχωριζεν ἄλλως τε τὴν λατρείαν τοῦ ἰδεώδους αὐτοῦ, ἀπὸ τὴν λατρείαν του πρὸς τὴν ἐπιστήμην, καὶ μᾶς ἔδειξε μὲν ἐνα λαμπρὸν παράδειγμα, πόσον ὑψηλῇ ἀντίληψις τοῦ καθήκοντος είμπορει νὰ προκύψῃ ἀπὸ τὸν ἀπλοῦν καὶ ἀγνὸν ἔρωτα τῆς ἀληθείας. Ολίγον σημαίνει ποιὸν Θεόν λατρεύει κάνεις. Τὰ θαύματα δὲν τὰ κάμνει ὁ Θεός, ἀλλὰ ἡ πίστις.

Δὲν εἶναι δυνατὸν νάναπαλέσωμεν τὴν μνήμην τοῦ Κουρού, χωρὶς ἡ σκέψις μας νὰ πετάξῃ πρὸς τὴν θαυμαστὴν ἐκείνην γυναικα, ἡ δποία δὲν ὑπῆρξε μόνον δι' αὐτὸν ἀφωσιωμένη σύντροφος, ἀλλὰ πολύτιμος συνεργάτρια. Αἱ ἀπειροῦσσες ἐλάχισται αὐταὶ ποσότητες τῆς ὥλης, αἱ διεσπαρμέναι καὶ σχεδὸν χαμέναι, μέσα εἰς ἀπειρον, δγκον, πόση ὑπομονή, φροντίς καὶ προσοχὴ ἔχειασθη, διὰ νὰ μὴ διαφύγουν κατὰ τὰ μόλις δρατά ἔχη των καὶ πείται νὰ συγκεντρωθοῦν χωρὶς καμίαν ἀπώλειαν καὶ ἐπιτέλους νὰ συλλεχθοῦν εἰς δλίγον κόκκους πλουσίας κόνεως; Ἀλλως τε ἡ συνεργασία αὐτῆ, εἰς τὴν δποίαν αἱ φυσικαὶ ἀρεταὶ τοῦ ἀνδρός καὶ τῆς γυναικὸς συνέδενά σημησαν τόσον εὐτυχῶς, δὲν ὑπῆρξε μόνον ἀνταλλαγὴ ἰδεῶν. Υπῆρξεν ἀνταλλαγὴ ἐνέργειας, τὸ ἴσχυρότερον δηλαδὴ φάρμακον κατὰ τῶν παροδικῶν ἀποθηραρύσσεων, εἰς τὰς δποίας ἐκτίθενται συνήθως δῆλοι οἱ ἐρευνηταί. Παρομοία ἡθικὴ πρᾶξεις εἶναι ἀνέκτιμης καὶ δὲν ἔχομεν ζυγὸν διὰ νὰ τὴν ξυγίσωμεν.

[Μεταφρ. ΙΙ. Α.]

ΑΝΡΥ ΠΟΥΑΓΚΑΡΕ

τῆς Γαλλ. Ακαδημίας

Η ΣΚΕΨΙΣ

A. PONTEN

ΜΙΑ ΣΚΗΝΗ ΑΠΟ ΤΟΝ "ΠΕΙΡΑΣΜΟΝ,"

ΠΡΑΞΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ - ΣΚΗΝΗ ΣΤ'

[Βράδυ. Στο ίδιαίτερο σαλονάκι της, ή 'Αγγέλα Παπαστάμου έγευματισε δλομόναχη, γιατί πρό δλίγου έπιασε τὸν ἄνδρα της νάγκαλιάνη τὴν καμαριέρα τῆς Καλλιόπη καὶ εἶνε ἀποφασισμένη νὰ τοῦ βαστάξῃ μούτρα τούλαχιστον εἶναι μῆνα. "Ισως καὶ δικῶ μόνο μέρες, δπως τὴ συμβούλευσε νὴ μητρά της, ἀλλὰ λιγάτερο ποτε... Οπωδήποτε, η ἀπιστία τοῦ Νίκου της, ποὺ ποτὲ δὲν τὸν θεωροῦσε ίκανο για τέτοιο πρᾶγμα, τὴν ἔριξε ἀπὸ τὰ σύννεφα. Είνε ἀληθινὰ λυτημένη καὶ, ἀπὸ τὸ κακό της, ἀρχισε τώρα νὰ τῆς πονᾷ καὶ τὸ δόντι. Κουκουλόνεται καμικοτραγικά μὲ τὴ μπέρτα της καὶ κάθεται κεῖ, μπροστὰ στὸ τραπέζιού διποὺ ἀπόραγας, καὶ καθὲ τόσο βοηγῆ, δὲν ἔρεσι πιὰ ἀπὸ ποιό πόνο... Ἀλλὰ τὸ ἀγάπημένο ἀντέργυνο ἔχει μιὰ τρυφερὴ συνήθεια παλῆ: "Ο Νίκος καὶ η 'Αγγέλα πίνουν καφέ μαζὶ, ἀπὸ τὸ ίδιο φλυτζάνι. Απόψε, γιὰ πρώτη φορά, ἔφαγαν χωριστά. Χωριστά, θὰ πάρουν καὶ τὸν καφέ τους;... Οχι' δὲ Νίκος ποὺ κατὰ βάθος λατρεύει τὴν 'Αγγέλα του, καὶ εἶνε μετανοιωμένος γιὰ τὴν ἀπιστία τῆς στιγμῆς, καὶ δὲν ἐννοεῖ γιὰ τὸ πρᾶγμα νὰ μείνουν μαλωμένοι οὔτε μιὰ μέρα, εἰσβάλλει, ἀπὸ τὴν τραπέζαριό δύοντας μὲ τοὺς ἄλλους, στὸ σαλονάκι, ἀποφασισμένος νὰ ἔκβασῃ τὴ συμφιλίωσι. Καὶ ὀμοιόθεος ἔλπιζε στὴ βοήθεια τῆς παλῆς τρυφερῆς σρνήθειας...

Κάνει τὸν θυμωμένο, καὶ ἀνοίγοντας ἀπότομα τὴν πόρτα τοῦ σαλονιοῦ, πρὶν μπῇ, φωνάζει πρὸς τὴν τραπέζαρια:]

ΝΙΚΟΣ — Τὸν καφέ μου θὰ τὸν πάρω ἔδω... ἔδω νὰ μοῦ τὸν φέρετε! [Μπαίνει].

ΑΓΓΕΛΑ, κατάπληκτη, σηκώνεται μὲ δρμῆ. — "Α, μὰ η ἀναίδειά του δὲν ἔχει δρια! [Κάνει νὰ φύγῃ].

ΝΙΚΟΣ, στέκεται μπροστά της καὶ τὴν ἐμποδίζει. — "Ε, γιὰ ποῦ;

ΑΓΓΕΛΑ — "Ασε με!

ΝΙΚΟΣ, αὐθιστρ. — Ποῦ πᾶς;

ΑΓΓΕΛΑ — "Οπουν θέλω.

ΝΙΚΟΣ, ἐπιτακτικά. — Πίσω! πίσω γρήγορα! στὴ θέσι σου!

ΑΓΓΕΛΑ, θυκωρεῖ στὴ βία τοῦ Νίκου. — "Άλλο τοῦτο πάλι! δρίστε μας!... [Γυρίζει, κάθεται στὴ θέση της καὶ κουκουλόνεται περισσότερο σιγά]. Θὰ μὲ τρελλάνετε σεῖς σήμερα!

ΝΙΚΟΣ, δυνατά. — "Εσεῖς θὰ μὲ τρελλάνετε! Δὲ μοῦ λέσ, σὲ παρακαλῶ, τί ηταν τάποψινὰ καμώματα τῆς μητέρας σου;¹ "Ετσι, νὰ μὲ κάμηρ φεζίλι ἵ δρι τὸν κόσμο; Νὰ μᾶς φωνάζουν ἀπὸ τὸ δρόμο «ού, νὰ χαθῆτε!»;... Ποὺ εἴμαστε;... "Α! μὰ δσο τὸ συλλογίζομαι! δὲ μπροῶ νὰ τὸ χωνέψω! [Σουλατσάρει]. Κατάστασις!... τει!...

ΑΓΓΕΛΑ, σιγά. — "Ορίστε! φωνάζει δικέφτης γιὰ νὰ φύγῃ δ νοικούρης.

¹ "Υπανιγμὸς στὴν τελευταία σκηνὴ τῆς γ' πράξεως. "Οταν η μητέρα τῆς 'Αγγέλας ἔπιασε τὸ γαμπρό της κάτω, στὴν κάμαρα τῆς Καλλιόπης, τοὺς ἔφωναξε εἰσὶν καὶ τὸν ἔρεζίλεψε.

² "Ο Νίκος εἶνε ὑποφροντιστὴς τοῦ Ναυτικοῦ καὶ ἔχει στὸ σπίτι του ὑπηρέτη τὸν ναύτη Κοσμᾶ.

³ "Ο Νίκος εἶνε σώγαμπρος 'ετού ἀρεοπαγίη Γεωργίδης.

ΝΙΚΟΣ, δυνατά. — Καὶ βέβαια ποὺ πρέπει νὰ φύγῃ δ νοικούρης! Μήπως μοῦ μένει ὅλλο παρὰ νὰ πάρω τὸ καπελάκι μου καὶ νὰ φύγω;

ΑΓΓΕΛΑ — Θὰ μὲ ὑποχρεώσῃς...

ΝΙΚΟΣ — "Α, γιὰ νὰ σου πῶ! Μὴ μὲ προκαλῆς καὶ σύ, γιατὶ ἔγω δὲν παίζω. "Εχει κάπιν νὰ ἐπιδοκιμάζῃς καὶ η εὐγενεία σου τὴ διαγωγὴ τῆς μητέρας σου!...

ΑΓΓΕΛΑ, σιγά. — "Α, μὰ τοῦτο!... καλέ, γυρεύει καὶ ρέστα!...

ΝΙΚΟΣ — "Ηταν πράγματ" αὐτὰ ποὺ ἔκαμε, ζ; "Ετσι κάνουν οἱ καθῶς- πρέπει ἀνθρωποι σὲ τέτοιες περιστάσεις, ζ; "Αντίς, κι' ἀν ἔβλεπε τίποτα, νὰ τάποσκεπάσῃ, αὐτή, χωρίς νὰ ίδῃ τὸ παραμικρό, ἀναστάτωσε τὸ σπίτι. "Ως καὶ τὸ ναύτη μου φωνάξει στὴν παράστασι!¹ Πῶς δὲ βγῆκε καὶ στὸ μπαλκόνι νὰ βγάλῃ τὶς φωνές, ἀπορῶ κ' ἔγω. Τς!...

ΑΓΓΕΛΑ, ἀπὸ μέση της. — Καλὲ τοῦτος τρελλάθηκε!

ΝΙΚΟΣ, ἔξακολουθεῖ, πνιγμένος τάχ' ἀπὸ πομπὸ καὶ κυττάζοντας τὴν 'Αγγέλα. — Γιατὶ ἔπιτέλους τί, τί στοχάστηκε η κυρία πενθερά μου, ζ;!! [Ξεφανα, σὰ νὰ εἰδε τώρα τὰ χάλια τῆς 'Αγγέλας ἀλλάζει υφος καὶ τὴ φωτὶ μὲ ἡρεμία]. Μὰ γιατὶ εἶσαι ἔτσι πουκουλωμένη; μὴ σου πόνεσε πάλι τὸ δόντι;

ΑΓΓΕΛΑ, γυρίζει ἀλλοῦ τὸ κεφάλι της γιὰ νὰ μὴ τοῦ ἀπαντήσῃ.

ΝΙΚΟΣ, τρυφερώτερα. — Λέγε μου λοιπόν. Σου πονεῖ τὸ ἀναθεματισμένο;... ζ;... [Σὲ λίγο, μὲ καινούριο πομπό]. Μὴ σώσης καὶ μιλήσος! [Σουλατσάρει]. Νὰ μὴ μιλήσης ποτέ σου!... "Ως, ἀδελφέ! ποὺ θὰ φάω ἔγω ἔδω - μέσα τὴ ζωή μου! Νὰ μὲ κάνετε ἔτσι — δῆλοι σας — σὰ νὰ ἔχω κ' ἄλλον ἀπὸ σᾶς στὸν κόσμο!...² Επιτέλους, κυρία, ποὺ θέλεις νὰ πάω νὰ κάμω τὰ παραπονά μου: ποὺ νὰ πάω ἔγω νὰ πλαφτῶ; Στὴ μάντα μου; η στὸν πατέρα μου; ποὺ εἶνε εἴκοσι χρόνια πενθαμένοι;

ΑΓΓΕΛΑ, μὲ κακία. — Κάτω! κάτω, σὲ παρακαλῶ, στὴν κάμαρα τῆς Καλλιόπης! Δὲν ἔφυγε ἀκόμα!

ΝΙΚΟΣ, μὲ ψυχρὸ παράπονο. — "Α, ἔτσι;... Αὐτὰ θὰ μοῦ λέσ τώρα;... ἔτσι ὀδαῖα θὰ μοῦ ἀπαντᾶς; Αὐτὴ τὴν ὀδαῖα ζωή θὰ ζήσουμε καὶς;

ΑΓΓΕΛΑ — Καὶ ποιὸς φταίει;... "Εγώ;...

ΝΙΚΟΣ, ἀμέσως, μὲ προσποιητὴ ἔκπληξ. — "Ορίστε!! λέσ καὶ τῆς εἶπα πῶς φταίει αὐτή! [Χειρονομεῖ ξωφρά]. Μὰ ἔγω, 'Αγγέλα μου, ἔγω! Κανέ-

¹ "Ο Νίκος εἶνε ὑποφροντιστὴς τοῦ Ναυτικοῦ καὶ ἔχει στὸ σπίτι του ὑπηρέτη τὸν ναύτη Κοσμᾶ.

² "Ο Νίκος εἶνε σώγαμπρος 'ετού ἀρεοπαγίη Γεωργίδης.

νας ἄλλος δὲ φταίει ἀπὸ μένα. Τὸ ἀρνήθηκα αὐτό; "Α, δλα κι' δλα! "Εγὼ δὲν είμαι ἀπὸ κελνους. Τώκαμα; τὸ λέω!

ΑΓΓΕΛΑ, ἀπὸ μέση της. — "Αναίδεια! [Γυρίζει ἀλλοῦ τὸ κεφάλι, σὰ νὰ μὴ θέλῃ γὰ τὸν βλέπει].

ΝΙΚΟΣ, ἔξακολουθεῖ. — "Αμή τί; σὰν τὸ Γεωργο¹, ποὺ εἶπε πῶς τὴ χάιδεψε πατρικῶς; η σὰν τοὺς παληροὺς Γεζούντες, ποὺ δταν τὸν ἔπιαναν νὰ φιλοῦν καμμιὰ γυναῖκα, ἔλεγαν ἔτδν ἀντρα της πῶς τὸ κανόνι γιὰ νάγιαση; "Α, δχι! ὑποκρισίες δὲν ἔχω! Είλικρινει! Τώκαμα καὶ τὸ λέω. Τώκαμα καὶ τὸ μετανοῦ. "Ανθρωπος δὲν είμαι κ' ἔγω; [Κάθεται ἀντίκυρ τῆς 'Αγγέλας, σὲ ἀπόστασι]. "Εκανα ἔνα λάθος, τελείωσε. Μιὰ φορὰ κ' ἔγω νικήθηκα ἀπὸ τὸν Πειρασμό. Είνε τίποτα; Τὰ λάθη γιὰ τὸν ἀνθρώπων μὲ κ' ἔγω;

ΝΙΚΟΣ, μὲ μεγαλύτερη ἔκπληξ. — "Κόρετε!... ὠραῖο πόρτε ἔκαμες! μὲ μιὰ δούλα!... "Ω, κι' ἀν τὸ εἶπα ποτέ, δὲν ἐννοοῦσα βέβαια αὐτό.

ΝΙΚΟΣ, μὲ περιφρόνησι. — "Κόρετε!... ὠραῖο πόρτε ἔκαμες! μὲ μιὰ δούλα!!.. Καλέ, σὺ η ίδια δὲν είπα ποτέ, δὲν ἐννοοῦσα βέβαια αὐτό.

ΝΙΚΟΣ, μὲ μεγαλύτερη ἔκπληξ. — "Κόρετε!... "Ακού κεῖται καὶ τὸν βλέπει. Μέ μιὰ δούλα!...

ΝΙΚΟΣ, μὲ περιφρόνησι. — "Κόρετε!... "Ακού κεῖται καὶ τὸν βλέπει. Μέ μιὰ δούλα!!.. Καλέ, σὺ η ίδια δὲν είπα ποτέ, δὲν ἐννοοῦσα βέβαια αὐτό.

ΝΙΚΟΣ, μὲ μεγαλύτερη ἔκπληξ. — "Κόρετε!...

ΝΙΚΟΣ, μὲ ειδωνεία. — "Α, ηθελεις νὰ τὴ θαυμάζω «καλλιτεχνικῶς». [Απὸ μέση του]. "Ο ένας πατρικῶς, τούτη δῶ ω «καλλιτεχνικῶς». [Πρέδες τὴν 'Αγγέλα, θριαμβευτικά]. Βλέπεις λοιπὸν πόρτες προφάσεις, δὲν ήθελα, θὰ είχα; Βλέπεις πῶς θὰ μποροῦσα νὰ τὰ δικαιολογήσω μιὰ χαρὰ καὶ θὰ βγω λάδι; Μά δχι! "Εγὼ δὲν καταδέχομαι έτσι! ἔγω λέω τὴν ἀλήθεια. Τούλαχιστον αὐτὸδ δὲ σὲ συγκινεῖ;

ΑΓΓΕΛΑ — Δὲν ξέρω.

ΝΙΚΟΣ — Πῶς δὲν ξέρεις; Δὲ γίνεται νὰ μὴν ξέροις!

ΑΓΓΕΛΑ, μὲ λύπη παραπονίαρα. — Δὲν ξέρω παρὰ μόνο πῶς είμαι μιὰ δυστυχισμένη γυναῖκα... πῶς ξέρασα διαμιῆς τὸ Ίδανικό μου... πῶς μοῦ λασπώθηκε διάγνοτερο καὶ ξερώτερο είχα! "Άλλο τίποτα δὲν ἔχω νὰ σου πῶ πα [τὴν πιάσνει τὸ παράπονο] καὶ ἀφισέ με, σὲ παρακαλῶ, γιατὶ πονεῖ καὶ τὸ δόντι μου! [Ρίχνει τὸ κεφάλι τοῦ διβανιοῦ, καὶ της, κουκουλωμένο πάντα, ἔτη φάχη τοῦ διβανιοῦ, καὶ της καρφίλαδο]

ΝΙΚΟΣ, μὲ λύπη, μὲ ἡρεμία. — "Λαμπρά! "Ωστε, σὰ νὰ λέμε, σούνκαμε μεγάλη ἐντύπωσι, φοβερὴ ἐντύπωσι... Καταστροφή, ζ;... [Σὲ λίγο, συγότερα] Μήπως θέλεις καὶ νὰ χωρίσουμε; η δὲ φτάνεις;

ΝΙΚΟΣ, σὲ λίγο, μὲ ἡρεμία. — "Λαμπρά! "Ωστε, σὰ νὰ λέμε, σούνκαμε μεγάλη ἐντύπωσι, φοβερὴ ἐντύπωσι... Καταστροφή, ζ;... [Σὲ λίγο, συγότερα] Μήπως θέλεις καὶ νὰ χωρίσουμε; η δὲ φτάνεις;

ΝΙΚΟΣ, σὲ λίγο, μὲ ἡρεμία. — "Λαμπρά! "Ωστε, σὰ πονεῖς... Κοσμᾶ. — "Φέρε δῶ. "Ενα φλυτζάνι μόνο... τὸ έλλο πάρ' το. [Παιάνει τὸ ένα φλυτζάνι καὶ τάφνεις τὸ τραπέζιο].

ΑΓΓΕΛΑ, ζωηρά. — "Οχι, δύο!... "Αφισέ δῶ καὶ τὰλλο!

ΝΙΚΟΣ — "Οχι, ένα φτάνει. Φύγε!

ΑΓΓΕΛΑ, 'ετον Κοσμᾶ. — Δόσε μου δῶ τὸ ἄλλο! [στὸ Νίκο] Μὲ συγχωρεῖτε, κύριε. Θὰ πῶ κ' ἔγω καὶρε.

ΝΙΚΟΣ, ἐπιτακτικά. — "Οχι, είπα. "Ενα φτάνει. Θὰ πηγι!... Κοσμᾶ, φύγε!

[Ο Κοσμᾶς, σαστιμένος, δὲν ξέρει τὶ νὰ κάμη].

ΑΓΓΕΛΑ, δυνατά 'ετον Κοσμᾶ. — Μά, Κοσμᾶ!...

¹ Στὴ δευτέρα πρᾶξη. Πραγματικῶς, η φράσις είνε τοῦ Νίκου. Άλλα καὶ η 'Αγγέλα τὸ παραδέχθηκε, γιατὶ είχε κάμη πρὶν τὰ ίδια μὲ τὴν ίδια καμαριέρα Καλλιόπη.

² Στὴν τρίτη πρᾶξη, δταν βλέπη τὸν ἀντρα της 'ετην καμαρα τῆς Καλλιόπης, η 'Αγγέλα ἐπαναλαμβάνει τὴν ἀλλόκοτη αὐτή φράση, ποὺ είχε 'πη πρὶν, 'ετη δική της περίστασι, η ἀδελφή της Πολυενήν.

ΝΙΚΟΣ, δυνατώτερα 'τὸν Κόσμον. — Φύγε, σὲ διατάττω! [Τὸν σπρώχει καὶ τὸν βγάζει. ἔξω μὲ τὸ δύκο καὶ μὲ τὸ ἄλλο φλυτζάνι].

ΑΓΓΕΛΑ, φουρκισμένη. — 'Ορίστ' ἔκει! αὐτὸ πάλι; . . .

ΝΙΚΟΣ, σὲ λίγο, γυρίζει κατὰ τὴν Ἀγγέλα, ἡσεμώτερα. — Εἶσαι μὲ τὰ σωστά σου ποὺ θάπινες καφὲ μοναχή σου; Καὶ γιατί, σὲ παρακαλῶ, θὰ καλούσαμε τῷρα τὸ συνήθειο μας, τὸ δωδαῖο μας τὸ συνήθειο, ποὺ δὲν τ' ἀφίσαμε οὔτε μιὰ μέρα... ἀπὸ τὴν πρώτη ἔκεινη; . . . Θυμᾶσαι; . . . [Παίρνει δρυμίος τὸ φλυτζάνι του ἀπὸ τὸ τραπέζι]. Ἐδῶ καὶ τριάμισυ χρόνια.. . Εἴμαστ' ἀκόμα ἀρραβωνιασμένοι.. .

ΑΓΓΕΛΑ, τὸν διακόπτει ἀπότομα, σὰ νὰ κινδύνευε νὰ συγκινηθῇ]. — Οὐ, Νίκο, πάνε! σὲ παρακαλῶ, πάψε! . . . Δὲ θέλω νὰ μοῦ θυμίζῃς τὰ περασμένα σὲ τέτοια στιγμή. Αὐτό, ἐπιτέλους, καταντᾷ σκληρότης, ἀπανθρωπία! [κλαυτά] "Αφισέ με! μοῦ πονεῖ, σοῦ εἴπα, καὶ τὸ δόντι μου! [Κουκουλόνεται περισσότερο καὶ πάρνει ὑφος ποὺ φανερόνει ἀπόφασι νὰ μήν ξαναμιλήσῃ].

ΝΙΚΟΣ — Καλὰ ντέ, τὸ δόντι σου! μᾶς τὸ εἶπες! Πιε τῷρα μιὰ δουφιά.. . θὰ σοῦ περάσῃ. [Πλησιάζει καὶ τῆς ζυγόνει τὸ φλυτζάνι 'έπο στόμα].

ΑΓΓΕΛΑ, τοῦ γυρίζει τὸ πρόσωπο. — 'Ασε με!

ΝΙΚΟΣ, μὲ ἐγκαρτέρηση|. — Καλά! . . . [Πίνει μιὰ μικρή δουφιά]. Ἄφοῦ δὲ θέλεις, δὲ θὲ σὲ βιάσω. Σὲ βεβαιῶ δμως, πὼς αὐτὸ μὲ πικραίνει πάρα πολύ. [Σοβαρά]. Εἰνε τὴν πρώτη φορὰ ποὺ θὰ πιῶ 'έπο σπίτι μου καφὲ μοναχός μου. Φθάνει ποὺ δὲ φάγαμε ἀπόψε μαζί.. . "Α, εἰνε φοβερό! . . . [Ξαναπίνει]. Καὶ γιατί; γιὰ τὸ τίποτα! Κακαλά! [Ξαναπίνει]. Θὰ ἐπροτιμοῦσα δὲ τις θές, μὰ δχι αὐτό. [Μισοαστεῖα, μὲ παράπονο]. Νά, τῷρα κάνω κ' ἔγω τὸ θιδανικό μου καὶ μοῦ λερόνεται δὲ τις ἀγγότερο καὶ λερώτερο εἶχα: ἔνα φλυτζάνι καφὲ ποὺ τὸ μοιραζόμουν πάντα μὲ τὴ γυναῖκα μου! [Μὲ τρυφερότητα, ξαναπλησιάζει καὶ τῆς προτείνει τὸ φλυτζάνι, παρακαλεστά]. "Ελ' Ἀγγέλα! . . . δὲς τα τῷρα. . . πέρι.

ΑΓΓΕΛΑ, δπως προτήτερα. — "Οχι!

ΝΙΚΟΣ, ἐπιμένει. — Μὰ γιατί; Ἔγω δὲ καϊμέ-

νος σὸν τάπτα, σὸν γύρεψα συγγνώμη, τὶ ἄλλο θές; . . . "Ελα! [Τῆς ξαναδίνει].

ΑΓΓΕΛΑ, ὥπως προτήτερα. — Οὐ!

ΝΙΚΟΣ, μὲ τόν φοβέρας. — 'Αγγέλα! ἄλλη μιὰ φορὰ θὰ 'έπο πῶ.

ΑΓΓΕΛΑ — Μὴ μὲ σκοτίζῃς!

ΝΙΚΟΣ, δυνατώτερα, μὲ στόμφο. — 'Αγγέλα! ἐν δνόματι τοῦ Νόμου, σὲ προσκαλῶ νὰ συμμερισθῆς μετὰ τοῦ συζύγου σου τὸ κύπελλον τοῦτο τοῦ καφέ, ὡς δεῖγμα τῆς ἀγάπης σου, τῆς συγγνώμης σου καὶ τῆς ἀφοσιώσεώς σου! [Τῆς ξαναδίνει]. "Ελα!

ΑΓΓΕΛΑ, σφικτοκλεῖ τὸ σόμα καὶ τὸν κυττάζει 'έπα μάτιο σὰ νὰ τὸν λυπτάται ποὺ τρελλάθησε: . . . "Ἐπειτα πλησιάζει λίγο τὰ χειλή τῆς 'έπο φλυτζάνι, σὰ νὰ διστάζῃ, καὶ διαιμᾶς ἀποτραβίέται μὲ ἀπόφασι.—"Οχι!

ΝΙΚΟΣ, μὲ θυμό, πολὺ σοφαρά. — Δὲ θέλεις, ἔ; δὲν πίνεις, ἔ; Λοιπὸν καλά! [Αφίνει τὸ φλυτζάνι 'έπο τραπέζι]. Ἐτελείώσε! Ἔγω φεύγω! Ἀγγέλα, ξέρεις: ἔγω δὲν εἴμαι ἀπὸ 'έπεινος ποὺ ἔρχονται σὲ τέτοια. Τὸ ζήτημα εἴνε νὰ μὴ γίνη μιὰ φορά. "Έγινε; Πάει! τὸ κάνω δριστικὸ καὶ τελειωτικό. Θὰ πάρω τὸ καπελάκι μου καὶ θὰ φύγω: [διευθύνεται πρὸς τὴν πόρτα τοῦ διαδρόμου] καὶ δρικίζομαι 'έπην ψυχὴ τῆς μάννας μου πὼς δὲ θὰ μέ ξαναίδῃς ποτέ! "Αντίο! [Ανοίγει τὴν πόρτα].

ΑΓΓΕΛΑ, ποὺ 'έστοι αὐτὸ τὸ διάστημα τὸν ἔκπταζε μὲ τὸ ίδιο ὑφος, μὲ περίπλοτο καὶ φοβισμένα δλάνοικτα μάτια, κουκουλωμένη δπως ήταν, καὶ παρακολουθοῦσε ἀφονή δλα του τὰ κινήματα, τὸν ἀφίνει νὰ σπάσῃ, καὶ στὸν ἀνοίγοντα πόρτα, εποιμος πιὰ νὰ βγῆ, ἀξαφνα τοῦ φωνάζει]. — Μὰ τί; ζεματιστὸ ήθελες νὰ τὸν πιῶ!

ΝΙΚΟΣ, γυρίζει μ' ἔκπληξη, μὲ χαρά, μὲ γέλια. — "Α, κατεργάρα! . . . ἔκαιγε, ἔ; . . . [Ορμᾷ τὴν ἀγκαλιάζει καὶ τὴν καταφίλει]. "Ελα, συχώρεσε με! . . .

ΑΓΓΕΛΑ, κλαίει 'έπην ἀγκαλιά του. — Δὲ μάγαπᾶς πιά!

ΝΙΚΟΣ, τρυφερά. — "Εγώ; ἔσε; τὴν Ἀγγέλα μου; . . . τὸν ἀγγελό μου; . . . [Τὴν ξαναφίλει καὶ χωρὶς νὰ θέλῃ τῆς φίλης τὴν μπέρτα]. "Ε, στάσου. [Κάνει νὰ τῆς τὴν ξαναφωρέσῃ]. Σούπεσε ή μπέρτα.. . τὸ δόντι σου; . . .

ΑΓΓΕΛΑ, μὲ χαμόγελο μὲς 'έπα δάκρυα. — Δὲ μὲ πονεῖ πιά!

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΤΟΜ ΚΙ' Ο ΜΠΩΜΠ

τοῦ κορμιοῦ του. Τὰ μάτια του — μάτια ἀτονα καὶ βαθειά — εἶχανε τὸ χρῶμα ποὺ ἔχει τὸ μέλι βγαλμένο σ' τὸν ἥλιο: ἔναν ξανδό καὶ γλυκὸ χρωματισμό, παράξενο καὶ βαθύν.

"Απὸ μικρὰ παιδάκια παίζανε μαζύ, στὸ ίδιο θέατρο — μιὰ παράγκα σὲ κάποιο χωριούδακι — κ' ἔτσι δέσανε τὴ ζωή τους γιὰ πάντα, ἀδερφωμένα κι' ἀγαπημένα.

Κανένας δὲν ἔξερε ἀπὸ ποῦ βαστοῦσε ἡ σκούφια τους: τὸν Μπόμπ τὸν εἶχε βρεῖ μιὰ γυναικούλα — τόσα χρόνια τῷρα — πεταμένο σ' τὰ σκαλοπάτια τοῦ σπιτιοῦ της ἡτανε καλόκαρδη καὶ πονετικά, καὶ τὸν πῆρε γιὰ παιδί της μὰ ἡ γυναικούλα πέθανε καὶ τὸν ἀφησε πέντε χρονῶν σ' τὰ χέρια μιᾶς σκοινοβάτισας ποὺ τὴν περιποιήθηκε σ' τὴν ἀρρώστια της κι' ἔκεινη τὸν ἀνάθρεψε καὶ τούμαθε τὴν τέχνη του μαλάκωσε τὸ κορμί του μὲ τοῦμπες καὶ γυμνοστιμές, κ' ἔτσι—μιὰ μέρα τὸν ἔβγαλε ἀπάνου στὴ σκηνή.

"Ομως δ ὁ Μπόμπ ἡτανε πολὺ διστυχισμένος δλομόναχος, τριγυρίζοντας ἀνάμεσα ἀπὸ βασιμένα μοῦτρα καὶ βάναυσα ὑποκείμενα, περνοῦσε μιὰ πολὺ ἀσκημη ζωή τὸ φαῖ του ἡτανε λίγο καὶ κακομαγειφεμένο μιὰ φέτα ψωμὶ μὲ λίγο τυράκι καὶ καμπόσα βερύκοκα, ἡτανε τὸ πιό συχνό του δεῖπνο.

Τὴς νύχτες — υστερὸ ἀπὸ τὴν παράστασι — πονβγαίνε ν' ἀνασάνη λίγον καθαρὸν ἀέρα, κύτταζε τὸ φεγγάρι, καὶ τότες ἡ ψυχὴ του σφιγγότανε τὸ δύλινο ἱπποδόρμιο: σκοινιά, λουλούδια, γιολάντες κι' ἀνάθρωποι, δλοι μαζύ στριφογυρίζοντας ἀπὸ δῶ δῶ κι' ἀπὸ κεῖ, στολίζοντας καὶ σκεπάζοντας τὴς σανίδες μὲ πράσινες μυρτιὲς καὶ μεγάλα χαρτένια τριαντάφυλλα καὶ μέσα σὲ κάθε τριαντάφυλλο ἡτανε κ' ἔνας γλόμπος ἥλεκτρικός κι' ἔτσι θὰ ἡτανε μιὰ φαντασμαγορικὴ ἀνθησι ἀπὸ φῶτα, μιὰ φωτοχυσία ἀπὸ κόκκινα τριαντάφυλλα.

.

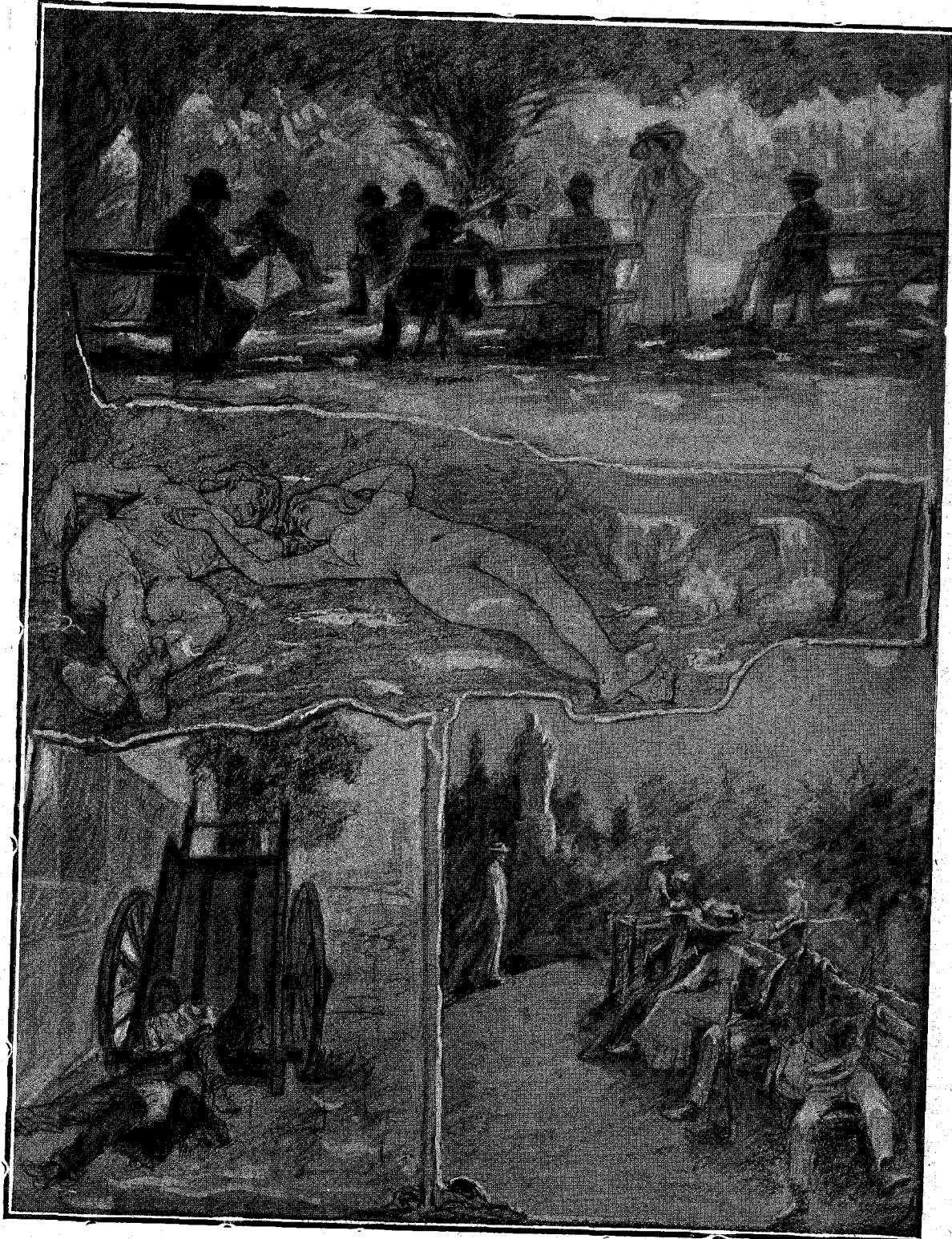
Κάροια φορτωμένα μὲ ἀμμο σταματοῦσανε ἀπὸ δῖξον ἔπερπε τὸ χρῶμα νὰ εἴναι νωπὸ καὶ φρέσκο: τὸ στρώνανε μὲ φτυάρια καὶ τὸ ποτίζανε τὸ χρῶμα, καρτερῶντας μίαν ἀπολύτωσιν δρες—

"Ο διευθύντης τοῦ ἱπποδόρμιον — ἔνας παχὺς καὶ μεγαλόπτερος σαραντάρης — στὸ καμάριν του, προετοίμαζε τὸ φρόντι του καὶ τὰ λόγια τοῦ παληάτου εἶχανε μίαν ἀκατανόητη σημασία γιὰ τὴν ψυχὴ του, σὰν λόγια προφητικὰ ποὺ ἀνοίγανε σὲ κάποιο δνειρὸ αὐτὸ ἡτανε δλη του ή διασκέδασι κι' υστερα—ἔμενε σιωπηλὸς καὶ ἀμίλητος γιὰ μέρες.

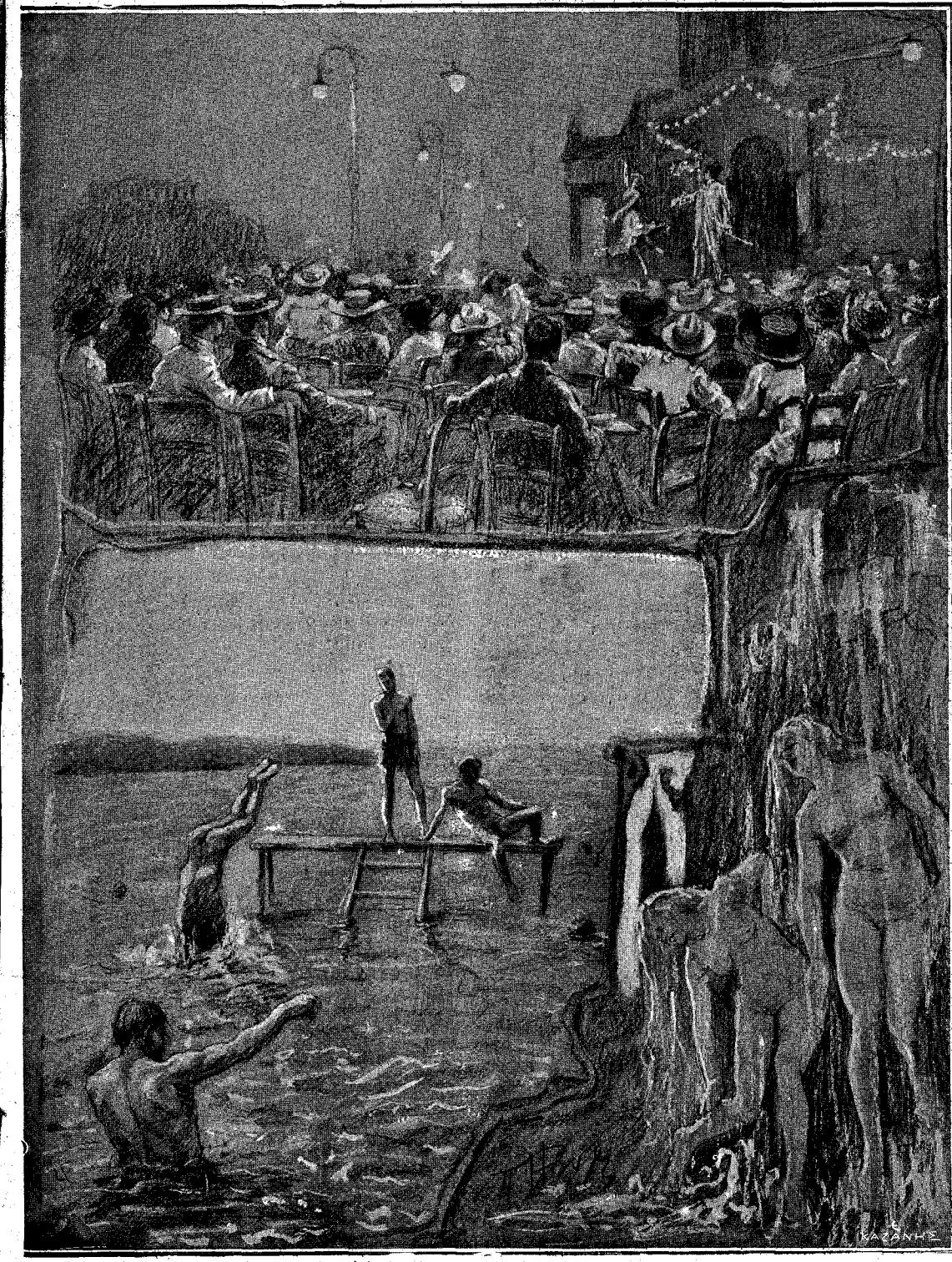
Περάσανε ἀπὸ τότες χρόνια καὶ χρόνια. Μιὰ βραδυὰ ποὺ κόντευε νὰ τελειώσῃ ἡ παράστασι, ἔκει ποὺ κρυφοκύταγε πίσω ἀπὸ τὴς σανίδες τὸν πρόστυχο κόσμο ποὺ κακάνιζε καὶ χασκογελοῦσε στοὺς πάγκους τῆς πλατείας, εἶδε καὶ δυὸ ματάκια ποὺ γυρίζανε θαμπωμένα κι' ἔκστατικά, μὲ παιδιάκισα περιέργεια στὰ φῶτα καὶ τὴς γιολάντες . . . κι' ἡτανε ἔνα παιδάκι τὰ δυὸ λυπημένα ματάκια εἶνα μικρὸ παιδάκι κύτταζε τὸ Μπόμπ ποὺ ἀνεβασμένος σὲ μιὰ καρέκλα λιγούσε τὸ κορμί του σὸν μαλακὸ προζῆμι.

Μιὰ στιγμούλα τὰ μάτια τους συναπαντηθήκανε . . .

Η ΖΩΗ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ - ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

ΣΚΙΤΕΩ Π. ΡΟΥΜΠΟΥ

ποὺ διπλονόντουσαν καθώς τὸ λάστιχο, κάνανε ὑστερα, τρομαχτικὰ συμπλέγματα.

Καὶ πότε μοιᾶζανε σᾶν θηρίο μὲ δυὸ κεφάλια καὶ μ' ὅχτω πόδια πότε γράφανε σάρκινους κύκλους καὶ πλεκόντουσαν καὶ γυρίζανε σᾶν σβοῦρες.

Ο κόσμος βράχνιαζε ἀπ' τὰ μπράβο.

Κ' ἡ μουσικὴ ἔπαιζε τώρα ἔνα σιγαλὸ θλιμένο κομμάτι ποὺ ἀντίκησε θανατερὰ μέσ' τὴν καρδιὰ τοῦ Μπόμπ.

Κ' ἥρθε ἡ στερνή του ὥρα.

Ἐνα παιδάκι ντυμένο σᾶν τζόκεϋ, μ' ἀσπρες κίτρινες μπότες καὶ κόκκινο κασκέτο, βγῆκε κρατῶντας μιὰ μεγάλη ἐπιγραφὴ μὲ χτυπήτα μαῦρα γράμματα:

SALTO MORTALE

Ἄφ' οὖ στριφογύρισε τὰ γράμματα καλά-καλά, γιὰ νὰ τὰ ἴδοινε δῖοι, ξαναμπήκε μέσα.

Ἐνα ὕδωρω! ἀκούστηκε τότες ἀπ' τὴν μιὰν ἄκρη ὡς τὴν ἄλλη.

Ἡ κόκκινη κουρτίνα ἀνασηκώθηκε, τὰ φῶτα μισοσβύσανε.

Τὰ δυὸ παιδάκια μπήκανε μέσα.

Ἐτσι πέρασε κάμποση ὥρα σιωπῆτης καὶ πένθιμης προσδοκίας.

Τὸ «Πήδημα τοῦ Θανάτου» ἤτανε ἡ μεγαλύτερη «ἄιτραξίον» γιὰ τὸ ιουνὸν ποὺ ὀγκοπούσε τὴς σφροδρὲς συγκινήσεις.

Ἄπ' ὅλα τὰ μέρη ἔκινονόσανε οἱ φιλοπεριεργοὶ νὰ ὁμοῦνε, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ περάσουνε λίγες ὠρες τρόδουν κι' ἀγωνίας:

Πολλές κυρίες λιποθυμούσανε δύμας ἔχοντουσαν καλά καὶ σώνει γιὰ νὰ λιποθυμήσουνε.

Ἡ ἐφημερίδες γράφανε στήλες δλόκληρες, ἔκθειάζοντας τὴν μοναδικὴ τέγην τῶν παιδιῶν ποὺ νικούσανε τὸ θάνατο, ἔτσι, γιὰ γοῦστο, χωρὶς νὰ λείψῃ οὕτε στιγμούλα τὸ χαμόγελο ἀπ' τὰ χείλια τους.

Ἡ μουσικὴ ἀρχήνησε νὰ παίζῃ τὴν «Danse Macabre» τοῦ Saint-Saëns...

Τώρα τὸ τσίρκο ἤτανε κατασκότεινο καὶ μὲσ' τὴν βαθειὰ τὴν σιωπὴν ἀκουγότανε καὶ τὸ πέταμμα τῆς μύγας.

Ὑστερα — τὰ δυὸ παιδάκια φανήκανε ντυμένα σ' τὰ μαῦρα.

Σ' τὰ στήθεια τους ἤτανε κεντημένο κ' ἔνα λευκὸ κρανίο.

Μιὰν ἀκούσια κονάδα χύθηκε σ' ὅλο τὸ ἀμφιθέατρο, κι' ὅλα τὰ μάτια μὲ μιᾶς τεντωθήκανε.

Τὰ μαῦρα δοῦχα τους ἤτανε σκισμένα ἀπ' τὴν μεριά, κι' ὁ ἔνας δῶμας τους φάνταζε δλόασπρος σ' τὸ σκοτεινὸ φόντο, γιομίζοντας φῶς τὸν ἄλλον ἀγέρα.

Προχωρούσανε βαρειὰ κι' ἀθόρυβα, σὰ σκιές.

Τὰ μάτια τοῦ Μπόμπ ἤτανε μισόκλειστα...

Μιὰν ἀκαμψία μαρμάρου στύλων τὸ ἵσο κορμί του καὶ τὰ πόδια του ὑπνοβατικὰ περπατούσανε ἀπάνου σ' τὸν ἄμμο.

Κ' ἡ μουσικὴ ὅλο ἔπαιζε, σιγαλά, τὸν «Χορὸ τῶν Πεδαμένων» μὲ τὴς πικρές τῆς νότες καὶ τὰ κόκκαλα ποὺ τρύζουνε καὶ χτυπᾶνε, παραδομένα σ' τὸ νεκρικὸ ἔσφατνωμα...

Καὶ μιὰ πνοὴ κοιμητηρίου ἀπλωνότανε — μιὰ βαρειὰ πνοὴ κοιμητηρίου, μὲ κυπαρίσσα καὶ μὲ δεντρολίβανα...

Ο Μπόμπ ἀνέβαινε τώρα τὸ σκοινὶ πρὸς τὴς ψηλὲς τῆς κούνιες σὲ κάθε κίνησι κ' οἱ μυῶντες τοῦ χεριοῦ του φούσκωναν κάτου ἀπὸ τὸ ἀσπρὸ κρέας καὶ γράφανε αὐλάκια σκιερὰ μεσ' τὰ δυὸ μπράτσα του. Ἐφτασε ὡς ἀπάνου, σκαρφαλόνοντας μηχανικὰ κι' ἀλύγιστα, καὶ πιάστηκε ἀπ' τὸ σίδερο τῆς κούνιας...

Ο Τόμη ἀνέβηκε ἀπὸ πίσω του γρήγορα — γρήγορα, σὰν γάτα, καὶ πιάστηκε ἀπὸ τὴν ἀντικρυνὴ τὴν κούνια.

Μία τρεμούλα ἀνάδευε τὰ χέρια τους καὶ καθώς ἤτανε κρεμασμένοι, ἔτσι, δέκα μέτρα ἀπάνου ἀπὸ τὸ χῶμα, νανουριστὰ κυλῶντας ἐδῶθε κ' ἐκεῖθε, σ' ἔνα μαλακὸ καὶ κανονικὸ ἀνεβοκατέβασμα, ἔλεγες πώς ναρκωθήκανε κι' ἀποκοιμόντουσαν μέσα σ' ωραῖα δνείρατα.

Ἡ κούνια δύμας σιγὰ — σιγὰ δυνάμωνε καὶ τώρα σπαρταρούσανε κ' οἱ δυὸ σὰν τὰ ψάρια, καὶ πότε ἀγγίζανε, πότε ἀφινόντουσαν πίσω καὶ ξαναπήγαιναν καὶ ξαναρχόντουσαν, δίνοντας φόρα μὲ τὰ πόδια καὶ σκίζοντας τὸν ἡσυχον ἀέρα.

Υστερα ὁ Τόμη παρατήσεις ξαφνικὰ τὴν κούνια του κι' ἀρπάχτηκε ἀπ' τὰ πόδια τοῦ Μπόμπ.

Κ' ἔτσι, κάνοντας μιὰν ἀλυσσίδα, κρεμαστήκανε κ' οἱ δυὸ — σὰν σταλαχτίτες.

Κ' ἡ καρδούλα τοῦ Μπόμπ ἤτανε πικραμένη κ' ἔνα χαμόγελο ἀρρωστο κέρωνε τὰ μάγουλά του.

Καὶ θυμήθηκε τὸν καιρὸ ποὺ ἤτανε μικρὸ παιδάκι κι' ἀκούγεται τὴς ἰστορίες τοῦ Κλάουν πίσω ἀπ' τὴς γέροικες σανίδες κ' ὑστερα θυμήθηκε τὸ μουτράκι τοῦ Τόμη ποὺ κύτταε τὰ φῶτα καὶ τῆς γιρλάντες...

— Πῶς σὲ λένε;

— Τόμη κ' ἔσένα;

— Μπόμπ.

Κ' ὑστερα θυμήθηκε τὰ μάτια τῆς Γιολάντας — τὰ μεγάλα τὰ μάτια τῆς Γιολάντας.

Κι' ἀπὸ κάτω του ὁ Τόμη, πιασμένος ἀπ' τὰ πόδια του, σπάραξε ἀπὸ σιγανὰ κλάματα καὶ τὰ κλάματα τοῦ Τόμη, σιγανὰ σᾶμα μοιρολόδι, ἀνεβάνανε ὡς τὴν ψυχὴ του, καὶ τὴν μαραίνανε...

Κ' ἡ μυρδουδιὰ τοῦ βρεμένου ἀμμού ἀνέβαινε καὶ πλημμυροῦσε τὴν ψυχὴ του μὲ πικρὰ δράματα τῶν παιδιακίσων χρόνων.

Ἐπειτα ὁ Τόμη ξαναπήγη σ' τὴν κούνια του.

Κ' ἔτοιμαστήκανε γιὰ τὸ τελευταῖο νούμερο....

Σ' τοὺς ἔξωστες καὶ σ' τὴς γαλερίες ὁ κόσμος δλος βαστοῦσε τὴν ἀναπνοή του.

— Η μουσικὴ ἔπαιψε.

— Αντικρυν, τὰ δυὸ «ἀδεοφάκια» κύτταζόντουσαν καλά — καλὰ σ' τὰ μάτια.

— Ενα!

— Επερπε, κάνοντας μιὰ τοῦμπα σ' τὸν ἀγέρα, γ' ἀρπαχτοῦνε, καθένας, ἀπ' τὴν κούνια τοῦ ἀλλουνού.

— Δύο!

— Ο Μπόμπ σφίγτηκε ἀπάνου σ' τὸ σίδερο καὶ καρτεροῦσε χαμογέλουσε ἡρωϊκὰ στὸ «ἀδεοφάκι» του· κι' ἀπὸ τὰ μάτια του πέρπατε χάδια, χάδια καὶ τρυφεράδες γιὰ τὸ «ἀδεοφάκι» του, γιὰ τὸ χρυσό του τὸ «ἀδεοφάκι» του, ποὺ τοῦχε δομένη τὴν καρδιά του ὅλη, κ' ἤτανε, αὐτός, ἡ μόρη χαρὰ γιὰ τὸν Μπόμπ...

— Τοία...

— Εκλεισε τὰ μάτια καὶ τινάχτηκε πρῶτος, μ' ἀπλωμένα τὰ χέρια ἔκανε τὴ μεγάλη τοῦμπα κ' ὑστερα, ἀντὶς ν' ἀρπαχτῇ ἀπὸ τὴν κούνια, στριφογύρισε καὶ σφεντονίστηκε δλοίσα...

— Ο κόσμος ἔμπηξε ἔνα γοερὸ μονυχτότο.

Καὶ τὸ κορμάκι τοῦ Μπόμπ πῆγε καὶ χτύπησε σᾶν τόπι ἀπάνου σ' τὰ ἔντια, κ' ὑστερα μικρούλι, τσακισμένο σ' τὰ δυὸ, σὰ μικρὸ πουλάκι πεθαμένο, λοξεύοντας δεξιά, μὲ μίαν ἀσύγκριτη γηγοράδα, ξεβροντήστηκε τριψαλα κάμου...

— Ετσι πέθανε ὁ καῦμένος ὁ Μπόμπ.

Κι' ὁ Τόμη, ἀπάνου σ' τὴν κούνια, ἵσιος, κὲ τὰ νύχια μπηγμένα βαθειὰ μέσο τὸ σίδερο, καὶ μὲ τοὺς βολβοὺς δέξω ἀπ' τὴς κόρχες, μέσα σ' τὰ γοερὰ ξεφωνητὰ καὶ σ' τὸ ἀναφιλητὰ τοῦ κόσμου, ὠνειρεύοντανε βαθειὰ τὰ μάτια τῆς Γιολάντας — τὰ μεγάλα τὰ μάτια τῆς Γιολάντας.

ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΛΑΠΑΘΙΩΤΗΣ

Η ΜΑΡΣΙΛΙΕΖΑ

Η ταν ἔνας τιποτένιος.

Η Εἶχε καρδιὰ λαγοῦ καὶ ὑπομονὴ ἀξίπαστη καὶ πεισμωτικὴ φορτηγοῦ ζώου.

Οταν ἡ κακὴ καὶ εἰρωνικὴ τύχη μᾶς τὸν ἔριξε στὶς σκοτεινὲς συντροφιές μας, στὴ φυλακὴ τῆς ἔξοδίας, ἐσκάσαμε τὰ γέλια σὰν τρελλοί. Τόσο μᾶς φάνηκε τὸ λάθος πουτὸ καὶ ἀστεῖο.

Ἐπεινὸς φυσικὰ ἔκλαιε. Σ' ὅλη μου τὴν ζωὴ δὲν ἀπάντησα ἀνθρωπο, ποὺ νάχῃ ὅπως ἀνθρωπο, ποὺ νάχῃ ὅπως αὐτὸς διάρθρωπο, ποὺ νάχῃ ὅπως αὐτὸς διάρθρησι, τὰ δάκρυα στὴ διάθεσί του, καὶ νὰ τάφρην ἀπὸ τὰ μάτια, ἀπὸ τὴν μύτη, ἀπὸ τὸ στόμα. Παρόμοιαζε σὰν ἔνα σφουγγάρι νεροποτοισμένο καὶ πάντα στεγνό. Πολλὲς φορὲς ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους μας, εἰδα ἀνθρωπῶντος νὰ κλαίνε μὰ τὰ δάκρυα τους ἤταν καφτερά, ποὺ νὰ συγκινοῦσαν κ' ἔνα δήμιο. Τάνδρικὰ αὐτὰ δάκρυα κάνουν τὰ πρόσωπα νὰ γεράζουνε καὶ ξανανείωνουν τὰ μάτια.

“Οπώς ἡ λάβια ποὺ ἀπὸ τὴς γῆς τὰ φλοιογισμένα στλάχηνα ἔχουνεται, ἀφίνουν κ' ἐκεῖνα αὐλάκιες ἀνεξάλειπτες καὶ σαβανώνουν ἀπὸ κάτω τους σωρούς ἀπὸ ἐπιθυμίες ἀλλιες καὶ χυδαῖες φροντίδες. Μᾶς δταν αὐτὸς ὁ εὐλογημένος ἔκλαιγε, ἡ μιτίτσα του ἔκοκκινες καὶ τὸ μαντηλάκι του ἔμουσκευόταν. Χωρὶς ἄλλο θὰ τὸ στέγνωνε ἔπειτα, ἀπὸ ἔνα σχοινάκι γιατὶ ποὺ στὸν ἀνέμο θαύμισκε τόσα μαντήλια ποὺ ἔμουσκενε;

“Ολες τὶς ἡμέρες τῆς ἔξοδίας του ἐπήγαινε κοντὰ στοὺς ὑπαλλήλους δλοὺς ἔκείνους τοὺς ὑπαλλήλους στὴν ὑπηρεσία ποὺ μποροῦσε νὰ τὸν κάνῃ τὰ παράπονά του. Ἐκανε βαθυνὸς χαριετισμούς, ἔκλαιγε, ὁρκιζόταν ὅτι ἤταν ἀθῶος.

— Αγαπημένοι σύντροφοι καὶ φίλοι!...

— Εμεῖς ἔκουνούσαμε τὸ κεφάλι, λέγοντάς του:

— Πρόσεξε! Μπορεῖ νὰ σ' ἀκούσουν!...

Κι αὐτός, ἔτσι κλεφτά, ἔρριχνε μιὰ γοργή, γλυστερή ματιὰ κατὰ τὴν πόρτα.

Ποιὸς μποροῦσε νὰ μείνῃ σοβαρὸς βλέποντάς τον; Ἐγελούσαμε κ' ἐμεῖς μὲ ξεφωνητὰ ποὺ ξεσυνήθισαν τὸ γέλιο. Τότε αὐτὸς θαρρεμένος, παρηγορημένος ἐσίμωνε πιὸ κοντά μας, κι ἀναστενάζοντας μιλοῦσε γιὰ τὰ προτιμημένα του βιβλία, ποὺ ἀπόμειναν σπίτι του, στὸ τραπέζι του ἀπάνω, γιὰ τὴ μαμά του, γιὰ τὰ μικρά του ταῦδεφοια, ποὺ δὲν ἦξερε δὲν ξοῦσαν ἀκόμη, ἢ ἀν πεθάνανε ἀπὸ τὸ κακό τους.

Υστερα τὸν ἔδιώχναμε.

Οταν ἐμεῖς ἐβαλμήκαμε νάρωνθοῦμε κάθε τροφή, τὸν ἔπιασε ἕνας φρόβος ἀλογάριαστα κωμικός. Ἐπιθυμοῦσε πολὺ νὰ φάῃ δικαίους, καὶ ἐφοβόταν τοὺς ἀγαπημένους συντρόφους του, ὅπως καὶ τοὺς ἐπιστάτες τὰ θύματα ὅπως καὶ τοὺς μπόγηδες.

Ἐστριφογύρζε ἀναμεταξύ μας σὰ καμένος, καὶ ἐσφούγγιζε τὸ μέτωπό του ἀκατάπαυτα.

Μὲνα τὸν ἀνήσυχο, μὲν ἐρώτησε διστακτικά — Θὰ νηστέψετε πολὺν καιρό;

— Ναί, πάρα πολὺ! τοῦ ἀποκρίθηκα μὲ συληρότητα.

— Καὶ δὲ θὰ φάτε τίποτα, καθόλου, μήτε κρυφά;

— Η μαμὰ μᾶς ἔστειλε κάπι πτὶ - πατέ, τοῦ εἶπα, χωρὶς νὰ γελάσω.

Μὲ καλοκύταξε δύσπιστα, ἐκούνησε τὸ κεφάλι καὶ ἀπομακρύθηκε ἀναστενάζοντας.

Τὴν ἀλλή μέρα, χλωμὸς ἀπὸ τὴν ταραχὴ του, γιὰ κεῖνο ποὺ ἐρχόταν νὰ εἰπῇ, μᾶς διαλάλησε:

— Ἀγαπητοί μου σύντροφοι! Θέλω νὰ νηστέψω μαζὶ σας!

Ομόργνωμα τὸν ἀποκριθήκαμε:

— Νήστεψε δλομόναχος!

Κι ἀληθινὰ ἔνηστεψε. Ἐμεῖς δὲν τὸ πιστεύαμε περισσότερο ἀπὸ σᾶς. Ἐστοχαζόμαστε ὅτι δάφραγμε κρυφά. Οἱ δεσμοφύλακες εἶχαν τὴν ἔδια γνώμη. Καὶ δταν, γιὰ νὰ τελειώσῃ ἡ δύσπιστία μας, τὸν ἔπιασε δι τυφοειδῆς πυρετός, ἐσκόσαμε μόνο τὸν ἄδειον:

— Φτωχὸς γουρούνακι!

— Άλλὰ ἔνας ἀπὸ μᾶς — ἐκεῖνος ποὺ ποτὲ δὲ γελοῦσε — εἴπε μὲ τόνο σκυδρωπό:

— Εἶναι ἔνας σύντροφος. Πάμε κοντά του.

Ἐπαραμιλοῦσε. Τὰσυνάρτητα ὄνειρα του ἤτανε τὸ ἴδιο συμπαθητικὰ ὅπως σὸ δλόκηρη τὴ ζωὴ του. Ἐλάλει ὅπως καὶ τὴν προηγούμενη μέρα, γιὰ τὰ μικρὰ προτιμημένα του βιβλία, γιὰ τὴ μαμά, γιὰ τὰ δερδράκια του. Ἐζητοῦσε πτὶ - πατέ δρκιζόταν ὅτι ἥταν ἀθῶς, καὶ παρακαλοῦσε πολὺ νὰ τοῦ δοθῇ χάρη. Ἐμελέτας τὴν πατοΐδα του τὴ δύστυχη τὴ Ρωσία, ἐφώναξε τὴν ἀγα-

πημένη τὴ Γαλλία, ποὺ τὰ παιδιά της ἐπλήρωσαν μὲ τὸ αἷμα τους τὴν ἐπανάστασι καὶ τὴν ἐλευθερία. Ὡ, καταραμένη, ἀδύνατη καρδιὰ τοῦ ἀνθρώπου! Αὐτὴ ἡ φωνὴ — «ἀγαπητὴ Γαλλία!» μᾶς ἐσπάραξε τὴν ψυχή.

Ἐλμαστε δλοὶ στὸ νοσοκομεῖο τὴ στιγμὴ τοῦ θανάτου του. Ἡ διαύγεια τοῦ ξανάρθε πρὸ τῆς ἀγωνίας. Ἐκοίτετο ἀδύνατος, μικρός, τριγυρισμένος ἀπὸ τοὺς συντρόφους.

Τότε μᾶς εἴπε:

— Οίαν πεθάνω νὰ τραγουδῆστε τὴ Μαρσυλιέζα πάνω στὸν τάφο μου!

Μιὰ ἀναφώνησι μᾶς ἔσφυγε. Ἐτρέμαμε ἀπὸ καρδὶα καὶ θυμὸν καινούργιο.

— Τί εἴπες;

— Εξανάστε:

— Οίαν πεθάνω νὰ τραγουδῆστε πάνω στὸν τάφο μου τὴ Μαρσυλιέζα!

Γιὰ πρώτη φορὰ τὰ μάτια του ἔμειναν ξερά. Κ' ἐμεῖς ἐκλαίγαμε δλοὶ χωρὶς ἔξαιρεσι. Τὰ δάκρυνά μας ἐφρλόγιζαν ὅπως ἡ φωτὶα ποὺ φοβίζει τὰ ράρα, νὰ ὀμιλήσωμεν δὲ ὅλα τὰ εἰδῆμα πράγματα τοῦ κόσμου.

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ. — Μού φάνεται παράξενον. Λησμονεῖτε λοιπὸν τὸν Μιλβουᾶ, τὰ φύλλα ποὺ πέφτουν, τοὺς ἀνθρώπους ποὺ αἰσιούσθιον τὴν τύχην τῶν φύλλων καὶ ὅλα τὰ μελαγχολικὰ πράγματα, ποὺ περιέγραψαν οἱ ποιηταὶ εἰς τοὺς φθινοπωρινοὺς τῶν στίχους;

Ο Χ. ΑΣΟΦΟ. — Τί νὰ τοὺς κάμω τοὺς ποιητας; Οἱ ποιηταὶ εἰναι δύο εἰδῶν. Αὐτοὶ ποὺ κλαίουν καὶ αὐτοὶ ποὺ γελοῦν. Οἱ πρῶτοι κλαίουν εἰς δλα τὰς ἐποχάς, ἀδιάρροφον ἀνείναι ἀνοίξει, καλοκαῖτο, φθινόπωρον ἡ χειμῶνας καὶ οἱ δεύτεροι πάλιν γελοῦν διαρκῶς, χωρὶς νὰ προσέχουν τὸ βαρόμετρον καὶ τὸν Καζαμίαν. Καὶ ἔτοι πρέπει νὰ γίνεται. Κατὰ τὴν ὥραν του καὶ τὴν διάθεσίν του ἐκλέγει καθένας τὸν ποιητὴν ποὺ θὰ διαδιαβάσῃ. Μερικοὶ δὲν διαβάζουν κάνενα καὶ αὐτοὶ κάμουν τὸ καλύτερον πράγμα τοῦ κόσμου.

Ο ΜΑΘ. — Άλλα οἱ ποιηταὶ ἐφημηνεύουν τὴν γενικὴν ψυχήν. Καὶ τότε ἀκριβῶς εἰναι μεγάλοι.

Ο Χ. ΑΣΟΦ. — Οἱ ποιηταὶ ἐδημηνεύουν τὴν ἀτομικὴν τους ψυχὴν. Καὶ δι' αὐτὸ ἀκριβῶς εἰναι μεγάλοι. Άλλεως θὰ ἥσαν υπάλληλοι τῆς ἔνης αἰσθηματολογίας.

Ο ΜΑΘ. — Ἐν τούτοις δλοὶ οἱ ποιηταὶ ἐθρηνήσαν μὲ τὸ φθινόπωρον καὶ δὲν υπάρχει ποιητής, ποὺ νὰ εἰδε, μὲ στεγνὸν μάτι, νὰ πέφτουν τὰ φύλλα, ξηρά καὶ μαρτιμένα, ἀπὸ τὰ κλαδιά τους.

Ο Χ. ΑΣΟΦ. — Εἰσθε κακά πληροφορημένος. Ο Λεοπάρδης ἔβλεπεν δλον τὸν χρόνον νὰ πέφτουν τὰ φύλλα καὶ ἔγω βλέπω τὸ δένδρο νὰ πασινίζουν τὸ φθινόπωρον καὶ νάνθιον τὸν χειμῶνα. Τὸ θέαμα, δτως λέγει ἡ Γαλλικὴ παροιμία, εὑρίσκεται μέσα εἰς τὸν θεατὴν. Εγνώρισα εἰς τὴν γεότητά μου ἔνα χλωμὸν ποιητὴν, δὲ ποιοῖς ἔγραψε τοὺς στίχους αὐτούς, διὰ νὰ συνοδεύῃ δλίγα τριστάφιλλα ποὺ ἔστειλεν εἰς τὴν ἐρωμένην του:

— Καὶ σὲ τὰ δίδω ὡς αὐτὰ δὲν θὰ βλαστήσουν πλέον, Εἴται τὸ ἔσθιο μού θαρρῶ αὐτὸ τὸ τελευταῖον.

Οι στίχοι εἰναι ἀσχημοί, ἀλλὰ δ ποιητὴς τοὺς ἔγραψεν εἰς τὴν ἐποχὴν, ποὺ ἀνήστει ἡ φύσις, καὶ δ ποιητὴς ἀπέθανεν, δτως τὸ ἐποφήτευσεν. Σᾶς ἐπαναλαμβάνω δτοὶ οἱ στίχοι αὐτοὶ δὲν ἔγραψαν τὸ φθινόπωρον.

Ο ΜΑΘ. — Εγράφησαν ὅμως τόσοι ἄλλοι. Καὶ δλοὶ μελαγχολικοὶ καὶ δακρυσμένοι. Τὸ φθινόπωρον ὀλόκληρος ἡ φύσις ἀναστενάξει καὶ μελαγχολεῖ, ὡς νάντικούζῃ τὸν θάνατον.

Ο Χ. ΑΣΟΦ. — Δὲν ἔννοω, διατί θέλετε καὶ παλὰ νὰ μὲ ἀναγκάσετε νὰ μελαγχολίωσον; Καὶ διατί θέλετε νὰ μὲ πείσετε δτοὶ ὡς θάνατος πλανᾶται ἐπάνω ἀπὸ τὴν φύσιν τὰς ἡμέρας αὐτάς; Σᾶς λέγω λοιπόν, δτοὶ τίποτε δὲν τὸν ἔνθυμο μείζει τόσον, δσον τὸ καλοκαῖτο. Ο οὐρα-

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

Φθινόπωρον...

Ο Χ. ΑΣΟΦΟΣ. — Η ἀγαπημένη μου ἐποχὴ! Χαίρομαι ποὺ ἔζησα νὰ τὴν χαιρετίσω ἀλλην μιαν φοράν. Αἱ πρῶται πνοαι τοῦ φθινόπωρου σαρώνουν μέσα μοὺ τὰ τελευταῖα λειψανα τῆς καλοκαιρινῆς μελαγχολίας καὶ αἱ πρῶται σταγόνες τῆς βροχῆς, ποὺ ἔπεσαν προχθές ἀπὸ τὸν οὐρανόν, ἐδρόσισαν τὴν ψυχήν μου, ὡς οὐράνιον βάλσαμον. Είμαι εἰς τὴν διάθεσίν σας τῶρα, νὰ ὀμιλήσωμεν δὲ ὅλα τὰ εἰδῆμα πράγματα τοῦ κόσμου.

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ. — Μού φάνεται παράξενον. Λησμονεῖτε λοιπὸν τὸν Μιλβουᾶ, τὰ φύλλα ποὺ πέφτουν, τοὺς ἀνθρώπους ποὺ αἰσιούσθιον τὴν τύχην τῶν φύλλων καὶ κάμουν χίλια παιγνίδια μὲ τὸ φῶς. Η ἀπισφαῖτρα λιμνάζουσα. Ολη ἡ φύσις τὸ καλοκαῖτο προσέρχεται τὴν ἀναπνοήν της ὡς νὰ πειραμένη κάτι τὸ φθινόπωρον...

Ο ΜΑΘ. — Ενῷ τώρα;

Ο Χ. ΑΣΟΦ. — Τώρα τὰ σύννεφα κυνηγοῦν τὸ ἔνα τὸ ἄλλο ἐπάνω εἰς τὸν οὐρανόν, τὰ δένδρα σαλεύουν τὰ κλαδιά τους καὶ ἀγκαλίζονται, τὰ κύματα πουσκούντουν καὶ τρέχουν καὶ κάμουν χίλια παιγνίδια μὲ τὸ φῶς. Η ἀπισφαῖτρα λιμνάζουνται. Οι κοιμισμένοι ἥχοι εξυπνοῦν. Ο οὐρανός βροντᾷ, ἡ βροχὴ παιᾶζει τὸ ντέρι της εἰς τὰ παράδυρά μας, δτως είλεται δὲ ποιητής, καὶ ὅλα τὰ στοχεῖα εξυπνοῦν νὰ ζήσωμεν μαζὶ τοὺς.

Ο Χ. ΑΣΟΦ. — Καὶ δώμα κυττάξετε αὐτὸ τὸ δένδρον, έξω ἀπὸ τὸ παράθυρον. Παρακολουθήστε τὰ φύλλα του τὰ κίτρινα, ποὺ πέφτουν τὸ ἔνα ἀπότοις ἀπὸ τὸ ἄλλο, καὶ τὰ στροβιλίζει δ ἀγερμος καὶ τὰ σκορπίζει καὶ τὰ στέλνει νάποθνούν καὶ νὰ σαπίσουν ἐπάνω εἰς τὴν γῆν. Είναι ἔνα δέσμα ποὺ φέρει τὰ δάκρυα.

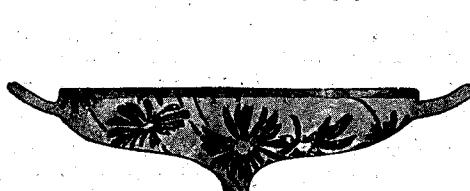
Ο Χ. ΑΣΟΦ. — Σᾶς εἶπα νομίζω καὶ ἄλλοτε, δτι δὲν εἰδα φαιδρότερον χρόνον ἀπὸ τὸν χρόνον αὐτὸν τῶν φθινοπωρινῶν φύλλων. Εάν ἐπόρκειτο ἔνας μουσικὸς νὰ συνθέσῃ τὸν ουρανόν, μὲ τὸν δοτὸν χρονέουν, βεβαιώθητε δτοὶ δὲν θὰ ἔγραφεν ἔνα πένθιμον ἐμβατήσιον, ἀλλὰ τὸ εὐθυμητερον βάλς, ποὺ ἔγραψε ποτὲ εἰς τὸν κόσμον. Υποθέτετε λοιπὸν δτοὶ γνωρίζετε τὰ μυστικὰ τῆς φύσεως; Εἰμιτορεῖτε νὰ μαντεύσετε πότε καθιεται καὶ πότε λυτεῖται; Εἰσθε τόσον ἀφελῆς;

Ο Χ. ΑΣΟΦ. — Άλλοιμονον! Δὲν γνωρίζετε τὰ μυστικὰ τῆς ιδίας σας ψυχῆς καὶ φαντάξεσθε δτοὶ κατέχετε τὰ μυστικὰ τῆς φύσεως. Η φύσις δὲν ἔχει καμίαν ἀνάγκην νὰ δηλώῃσῃ εἰς τὴν ψυχήν σας. Ομοίει διὰ τὸν έαυτόν της καὶ σᾶς συμβουλεύω νὰ μὴν ζητήτε ποτὲ νὰ μαντεύσετε τὴν γλωσσαν της, διότι θὰ ματαιοπονήτε αἰωνίως. Ζήσετε σεῖς δὲν τὸν έαυτόν σας καὶ ἀφίσατε τὴν φύσιν νὰ κάμη τὸ ἴδιον.

Ο ΜΑΘ. — Άλλα οἱ δποιοῖς δὲν ποτὲ ποιητές; Προσταθεῖτε ἀπὸ τὸ δένδρον φθινόπωρον, ἀπὸ τὸ δοτὸν ἔγω ἀντλῶ τὴν μελαγχολίαν μου νάντησαν τὴν χαράν σας. Καὶ είναι τὸ ἴδιον.

Ο Χ. ΑΣΟΦ. — Έγὼ δὲν προσπαθῶ καθόλον. Αὐτὴ εἰναι δὲν διαφορά. Δέχομαι ἀπλῶς τὴν εὐθυμίαν ποὺ μοῦ ἔρχεται ἀπὸ τὴν φύσιν. Καὶ μοῦ ἔρχεται ἀκριβῶς, διότι δὲν βλέπω τὰ σύννεφα, ὡς κρέπια, μὲ τὰ δποια σκεπαζοῦνται αἱ χήραι, καὶ τὰ φύλλα ποὺ πέφτουν δὲν μοῦ ἔνθυμοιζοῦν τὸν φθινόπωρον τὴν ζωῆς. Δὲν ἔχω τὴν συνήθειαν νὰ προσβάλλω τὸν οὐρανόν, τὰ δένδρα καὶ δλα τὰ πράγματα γύρω μου, μὲ τὰς ἐλεεινάς παρομιωσεις, ποὺ ἔφευρηκαν οἱ ποιηταί. Τὸ φθινόπωρον μὲ γεμίζει εὐτυχίαν. Δὲν τρέχω νὰ ζητήσω τὴν ἀδειαν τοῦ Μιλβουᾶ, διὰ νὰ δεχθῶ τὴν εὐτυχίαν ποὺ μοῦ προσφέρεται. Καὶ πιστεύσατε με δτοὶ . . . Άλλα δὲν θέλω νὰ είτω μεγάλον λόγον.

Ο ΜΑΘ. — Οχι. Νὰ τὸν εἰπῆτε!

[Προσπάθεια Κ. ΠΑΣΑΓΙΑΝΗ]
Κέρκυρα: 1910

Α. ΑΝΤΡΕΪΦ

Ο ο. ΑΣΩΦ. — Πολὺ φιοβοῦμαι λοιπὸν δτὶ ἡ κακοστομαχία ἔνδι ποιητοῦ κάμνει κάποτε χιλιάδας ἀνθρώπων νά βλέπουν μὲ τὰ δάκρυα εἰς τὰ μάτια ἔνοπρόγαμα, τὸ δυτικόν καθ' ἐαυτὸ δὲν ἔχει τίποτε μελαγχολικὸν ἐπάνω του.

“Ο ΜΑΘ. — Ἐφθάσαμε εἰς τὰ ὅρια τῆς ὑπερβολῆς Δέν εἶναι ἔνας ποιητής. “Ολοὶ οἱ ποιηταὶ ἔκλαυσαν ἐπάνω εἰς τὰ φύλλα τοῦ φιδιοπάχου.

Ο κ. ΑΣΟΦ. — Τί σημαίνει; Είναι βεβαιωμένον ὅτι
ὅλοι οἱ ποιηταὶ ἔχουν ἐλεεινὰ στομάχια . . .

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΤΑ ΥΠΕΡ ΚΑΙ ΤΑ ΚΑΤΑ

ΟΛΑ νομίζει κάνεις, ότι συνώμωσαν νά κάμουν δυσκολωτέραν τὴν θέσιν τῶν κριτῶν τοῦ Ἀβερωφείου. Δὲν φθάνουν οἱ ψιθύροι περὶ προκαταβολικῶν βραβεύσεων, τὰ διάφορα μυστικά καὶ φωνητά, περὶ ἐκδηλωμένων δῆθεν συμπαθειῶν καὶ ἀντιπαθειῶν τῶν κριτῶν, ἢ ἀντλεῖς καὶ ἐνοχλητικά παρακολούθησις τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν εἰς τὴν ἔξασθησιν ἐνὸς ἀνιαροῦ καθήκοντος, ἀπατοῦντος Ἱάβιον μημονοῦν! Ἀλλὰ καὶ τίποτε δὲν τοὺς βοηθεῖ, τίποτε δὲν τοὺς ἐνθαρρύνει. Τὸ κοινὸν χειροκροτεῖ καὶ ἐπευφημεῖ ὅλα τὰ ἔργα ἀδιαρίτας μὲ μίαν καλωσόνην παραδειγματίκην, χωρὶς ἐννοεῖται νά πατή τὸ πόδι του εἰς δευτέραν παραστάσιν, οὕτως ὥστε νά παρουσιάζεται τὸ μοναδικὸν φάνινόμενον ἔργων θριαμβευσάντων, τὰ δόπια μὲ κόπον περνοῦν τὰς δύο παραστάσεις. Αἱ ἐφιμεοίδες ἐξ ἄλλου — καὶ ἐκεῖναι ἀδύκι μπού πον εἰχαν ἔως πρόσφατον τὰ δυσκολώτερα γούστα — ὑμνολογοῦν ὅλα τὰ ἔργα ἀδιαρίτας καὶ εὐδόκισιν εἰς τὸ καθένα τὴν ἀρετήν του. Οἱ θιασάρχαι πάλιν ἀνεβάζουν εἰς τὴν σκηνὴν, χωρὶς πρόφασιν ἡ δυσκολίαν, διὰ τὰ χειρόγραφα που τοὺς προσφέρονται. Κάνεις δὲν θέλει νά ἔχῃ εἰς τὴν συνείδησιν του ὅτι... « ἔκουψε τὸ φωμί » ἐνὸς ταλαιπώρου συγγράφεως. « Ενά κάρος δημιουργεῖται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον γύρω ἀπὸ τοὺς κριτας. Καὶ δὲν λέγω μέν, ότι τὸ κάρος αὐτὸν εἶναι ἐνδεχόμενον, νά σκοτίσῃ καὶ τὴν ἀντίληψιν τριῶν ἀνθρώπων ποὺ εἰμιτοροῦν ὑπωδήποτε νά ἔχωρίσουν τὸ καλὸν ἀπὸ τὸ κακόν. »**Άλλ** ὁ σκοπὸς τοῦ Ἀβερωφείου, ὅπως διωργανώθη, ήτο νά δώσῃ καὶ τὸ μετρον τῆς θεατρικῆς ἐπιτυχίας. **Άλλ** ποὺ εἶναι τὸ μέτρον αὐτό; « Όλα τὰ ἔργα ἐνθιματισμένα σέφετος ἔξι ίσους καὶ κάνει συγγραφένς θὰ ἔχῃ τὸ δικαιώματα νά ἐπικαλεσθῇ τὸν θριαμβόν του ἀτέναγτι τῶν κριτῶν. »**Ο** Θεός να τοὺς λυπτήσῃ!

ΗΚΟΡΣΩΘΙΣΑΝ ἐν τῷ μεταξὺ καὶ ἀραιαῖ φωναῖ, ὅτι
οὐ 'Αβραώφειος ἔχεων οὐτησεν, ὅπις καὶ οἱ μακα-
ρίᾳ τῇ λήξει προκάτοχοι του. Τὸ περιέργον εἶναι ὅτι
τὴν χρεωκοπίαν αὐτὴν ἐκήρυξαν ἐφήμεροί δε, αἱ δύοτι
ἐπανγήνυσισαν τὴν δημιαυτικήν ἐπιτυγχάνουσι τοῦ ἑνὸς
τρόπου τοὐλάχιστον τῶν παραστατένων τῷ γραμματικῷ
ἔχοντων. Ἀλλὰ διατί ἔχεων οὐτησεν ἐπιτέλους ὁ διατυχῆς διαγωνισμός;
Υπῆρχε λοιπὸν κάνεις ποὺ ἐπερίμενε σιθαρῶς τὸ
θαῦμα ἀπ' αὐτὸν; Διὰ ποῖον λόγον; Διὰ τὰς δύο τον
χιλιάδας; Ἀλλ' ἐὰν δύο χιλιάδες δραχμαὶ εἰχαν τὴν
δύναμιν νὰ δώσουν εἰς ἓνα τόπον τὸν Ἰψεν, τὸν Μά-
τερολιγὸν καὶ τὸν Χάσουπλιτὸν του, θάξεις τὸν κόπον νὰ
νηστεύσωμεν ὅλοι μας ἀπὸ μίαν ἡμέσαν διὰ νὰ χαρί-
σωμεν παροιμίας δόξας εἰς τὸν τόπον μας. Διατυχῶς
αἱ δύο χιλιάδες ἔνος διαγωνισμοῦ, ὡς μόνον βέβαιον
ἀποτέλεσμα ἔχουν ναύσηγον τὸν ἀριθμὸν τῶν μετρο-
τήτων. Ἐὰν ήσουν ἐκατὸν χιλιάδες, ἢ 'Ελλάς θὰ ἐγέμι-
ζεν ἀπὸ κακοὺς συγγραφεῖς. Καὶ οἱ Ἰψεν δὲν θὰ ἔφθανε
ποτέ. Ἄξ μη ξητοῦμεν λοιπὸν ἀπὸ ἓνα διαγωνισμὸν
ὅτι τοῦ εἶναι φυσικὰ ἀδύνατον νὰ μᾶς δώσῃ. Καὶ ἀς
μη κηρύσσωμεν ποτὸ πάντων τὴν χρεωκοπίαν του.
Χρεωκοπούν μόνον ὅσοι εἰγαν κάτι γά γάσουν . . .

μὴ κηρύσσωμεν πρὸ πάντων τὴν χρεωκοπίαν του
Χρεωκοποῦ μόνον δοι είλγαν κάτι γα γάδουν . . .

Η μόνη βέβαια χρεωκοπία, εἰς δὲν αὐτὴν τὴν ἰστορίαν, εἶναι ἡ διατρανωθεῖσα χρεωκοπία τοῦ γούστου εἰς τὰς Ἀθήνας. Τὸ περιούσιον κοινὸν τοῦ ἀστεως ἐχειροκόρτησε καὶ ἐπευφῆμης τὴν περιόδον αὐτῆν, μιτεῖσαν ὀλίγων καλῶν ἔργων, φρικαλέοτητας, τὰς διοικίας μόλις θάττητο καὶ εἰς τὸν Καραγκιόζην αὐτόν, νὰ παρουσιάσῃ ἐνώπιον κοινοῦ καννιβάλων. Καὶ δῆμος ἡ μισθωμένη ἀριστοκρατία τῶν Ἀθηνῶν, αἱ κυρίαι μὲ τὶς ἀνταρσίες φούστες καὶ οἱ κύριοι μὲ τοὺς ἀμειττούς μιαούδετας καὶ τὰ ἀναστρωμένα πανταλόνια, ἐλιγάθηκαν πλέον ἡ ἄπαξ ἀπὸ τὴν συγκίνησιν ἐπάνω εἰς τὰ μαξιλάρια, τῶν διακεκριμένων θέσεων. Διὰ μίαν στιγμὴν ἐνόμιζε κάνεις ὅτι τὸ κοινὸν τῶν θεάτρων τοῦ Θησείου, τοῦ Μεταξουργείου καὶ τοῦ Πασσαλιανοῦ, εἴχε μετάναστευσει εἰς τὰ θέατρα, τὰ διαγωνιζόμενα διὰ τὴν δάρφην ἐνὸς φιλολογικοῦ ἀγῶνος. Μακάριον νὰ ἦτο! Εἳν τὸ κοινὸν αὐτὸν ἡ τῇ τὰς ὁμάδας συγκινήσεις καὶ τὰς βιαιάς συγκρόσεις τῶν παθῶν ἐπάνω εἰς τὴν σκηνήν, δὲν ἀνέχεται τοιλάχιστον τὴν φιλολογικοφανῆ φλυαρίαν, ποὺ θαμβούνει τοὺς χαζοὺς καὶ τοὺς ψευτομορφωμένους. Παρόμοιες σαλάτες χρηματίητος καὶ ἔειδοσιασμένης φιλοσοφίας μόνον ἀπὸ στομάχια μπυούζουσιν ειμποροῦν νὰ χωνευθοῦν. Καὶ ὅταν, μέσα εἰς τοὺς ἀποτροπαίους θεατρικοὺς θριάμβους τοῦ καλακαιριοῦ αὐτοῦ, μόνον ἔνας "Οσκαρ Οὐνάιλδ δὲν εὑρῆκε χάριν καὶ μόνος αὐτὸς ἐκαντηριάσθη ἀπὸ τὸν τύνον, δὲν χρειάζεται τίποτε περισσότερον, διὰ νὰ κηρύξῃ κάνεις τὴν χρεωκοπίαν τοῦ Ἀθηναϊκοῦ γούνας. Κ' ἔπειτα τὰ βάζουμεν μὲ τοὺς διαγωνισμούς. Τί μᾶς πταίουν; Ζητούμεν ἀπ' αὐτούς νὰ μᾶς δώσουν τοὺς μεγάλους μας συγγραφεῖς. Ἄλλα τί νὰ τοὺς κάμωμεν; Μᾶς φθάνει διὰ τὴν ὥραν ἡ Ταρατατά. Τί φρονεῖ καὶ ἡ θεατρική μας συνεργάτις, ἡ κυρία Πετρούλα Φλωρεΐτη; Λέν εἴναι ἔτισ; Ταρατατά. Ταρατατά, ψυγή μου Ταρατατά!

TA BIBAIA

N. Κυπαρίσση Δ. Φ. ἀρχαιολόγου «Καλὸν Φύσις Τέχνη». Αθῆναι 1910.

ΕΛΚΙΓΤΙΚΟΣ ὁ τίτλος: ἀλλ' ὁ συγγραφεὺς ἐχάραξε
ἢ ἡ ἡμέλησε νὰ χαράξῃ δρόσημα μόνον, διποι αὐτὸς
ἢ ἔνας ἄλλος θάτο ποποθετοῦσε τὸ ἔργον του περισσό-
τερον ἐκτεταμένον, περιεκτικόν, μελετημένον. Μᾶ τότε
ἥτο περιττὴ ἡ ἐκδοσις, θὰ μοῦ εἰπῆτε. Ναί: ἀλλὰ καὶ
δὲν είχε τὴν ὑποχρέωσιν ὁ συγγραφεὺς νὰ μᾶς φω-
τίσῃ, ἐμᾶς.

Πάντα, καλὸν ἡ κακόν, ἡμιτοφεῖ νὰ προκαλέσῃ μερικὰς σκέψεις ἔνα βιβλιαράκι περὶ τέχνης. Κ' ἐκδιδονται τόσον δολίγα εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐμένα μοῦ δίδει ἀφορφήν νὰ γράψω μερικὰς σημειώσεις εἰς τὴν στήλην αὐτῆν, χωρὶς οὐτ' ἔγω νὰ ἥμαι οὐποχερωμένος νὰ ουτήσω κανένα.

Φυσικὰ λοιπόν, εἰς ἔνα τέτοιο πλαισίου ὅπως τὸ βιβλιαράκι αὐτό, δὲν ἡμετορεῖ νά είπῃ κανεὶς μεγάλα πράγματα. Πρόχειρον ὑλικών μόνον, ποὺ ἀν εἰς τὰ δικά μας τὰ μάτια ἡμιδούσης νά φανῆ παιδαριώδες, πολύτιμον θά είναι διά τὸν συγγραφέα. Κάποιον ἐρωτεῖ: «Διατί γοητεύει ἡμᾶς τὸ ἐπίχαρι βλέμμα παρθένου ἄγνης; Τί ἐνοικεῖ ἐν αὐτῷ; Τί ἐνοικεῖ ἐν τῷ ἄνθει; Τί ἐν τῇ φύσει πάσας? Ἀγνῶ. Τοῦτο μόνον γινώσκω, διότι τοῦτο μόνον βλέπω: ὅτι πανταχοῦ καὶ πάντοτε πέριξ ἡμῶν ὑπάρχουσι τὰ μυστηριώδη ἵγνη ὑπάτητε σφραγίδος!». Καὶ δύμως τόσα καὶ τόσα ἔχουν γράψει δι', αὐτά δὲ Σπένσερ, δὲ Ταΐν.

Άλλοι, προσπαθεῖν νά καθορίσῃ τὰ πράγματα μὲν τοις κριτικοῖς καὶ σπουδανόν.

Δέν οι μπόρεσε διαγραφείς νά δώση χάριν εις τό γράψιμόν του διὰ νά μᾶς ἀναγκάσῃ νά θεωρήσωμεν

κάπως δικαιολογημένον τὸν πόδον του νὰ γράψῃ διά τὸ κοινὸν δλίγας σκέψεις του περὶ τέχνης. Τὴν χάρων αὐτὴν ἐν τούτοις ἐπιχειρεῖ νὰ τὴν δρίσῃ : « Ἡ χάρως εἶναι, δύναται τις νὰ εἴπῃ, κάλλος ἐξ κινήσει, ή ψυχή του κάλλους, ὅπερ ἀνένει αὐτῆς ψυχρὸν φαίνεται, οὐδεμίαν ἐντύπωσιν προέκεινον ». Δὲν ἐνθυμοῦμαι καλά ἀν καὶ δ. Λέσσιγκ ή ἀλλος ἔδωκε αὐτὸν τὸν δρισμόν. Ἐνόσφ ὁ κ. Κυπαρίσσης διμειεὶ περὶ χάριτος καὶ εἰς τὴν τέχνην καὶ εἰς τὴν φύσιν, δ. δρισμός εἶναι ἀτελές. Ἀποκλείει τὴν χάρων ἀπὸ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν ὅταν τὴν περιορίζῃ εἰς τὴν κινήσην. Καὶ ὅμως μία ἀπλὴ γραμμὴ ἔχει χάρων ἀνάλογον πρὸς τὴν χάρων τῆς ζωῆς καὶ τῆς κινήσεως. Εἶναι τόσον ἐπικινδυνὸν νὰ ἐπιχειρῇ κανεὶς νὰ δίδῃ δρισμοὺς διά καθετί. Τι τὸν θέλοιμεν τὸν δρισμόν; Μία εἰκὼν ἀναλυτικὴ καὶ λεπτομερής εἶναι πολὺ προτιμότερα ἀπὸ ἔνα δρισμόν. Ἀπόδειξις καὶ δρισμός τῆς καρδιᾶς ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Τὸν γνωρίζετε: petit poisson rouge, qui marche à reculons.

Ἐλεγα λοιπὸν παραπάνω ὅτι ἔνα βιβλίον περὶ τέχνης γενιᾶς τόσας σκέψεις. Πᾶς νά παραδεχθῆναι μὲ κλειστὰ ματία τὴν γνώμην αὐτῆν τοῦ κ. Παραφίσσῃ; «οἱ νεωτερισταὶ ὁδηγοῦντες ἀπὸ τῆς ἐσφαλιμένης γνώμης διὰ ὃ ἀνθρώποις οὐδὲν μὴ ἔτη φύσει ὑπάρχουν νά παραγάγῃ δύναται, ταύτην πιστῶς ἀντέγραψαν ἐν τοῖς ἔσυνδροις καὶ μάλιστα τάς πακάς δύψεις αὐτῆς» οὕτω δὲ παρόχηθη ἡ πραγματικὴ λεγομένη σοχολή.¹ Αλλ ἡ πραγματικὴ σοχολὴ ἑτηρεῖται ἀπλῇ ἀντιδράσις κατὰ τῆς στενῆς ἐννοίας τῆς τέχνης καὶ κατὰ τῆς σοχολαστικότητος. Καὶ κάθε ἀντιδρασις φέρει εἰς τὰ ἄκρα. «Ἡ φύσις, ἀντιγραφομένη, εἰναι ἀπλῶς τὸ περιβάλλον μέσα εἰς τὸ ὅποιον ὁ τεχνίτης θὰ ἐγράψῃ τὸ ἔργον του. Εἰναι ὁ παράγων διὰ τοῦ ὅποιον θὰ δημιγήσῃ τὸν θεατὴν ἢ τὸν ἀναγνώστην εἰς τὴν σκέψιν του, τὴν ὅποιαν ἀπὸ τὴν φύσιν ἔχει ἐμπνευσθῆ ἢ ἀμέσως ἢ ἔξ υποκειμένου. Αλλ ὁι ἀνθρώποι συχνά βλέπουν τάς λεπτομερειάς καὶ δηλατοῦν ἡ παραγωγούν ὡς ἰδέαν τὸ ἔργον του ὅχλον τῶν τεχνιτῶν. Ετοι ἐπιπολάρις δὲν ἐπιτρέπεται εἰς ἔνα μελετήτην νά καταδιάσῃ μίαν σοχολήν. Έκτὸς ἀν κατεβάσῃ εἰς τὴν σειράνα αὐτῆν τὸν Ζολά εἰς τὴν φιλολογίαν, τὸν Μενιέ εἰς τὴν γλυπτικὴν κλπ. Οσον καὶ ἀν ἐπέμειναν οι καλλιτέχναι αὐτοὶ εἰς τὴν ἀπεικόνισην τῆς πραγματικῆς ζωῆς, κουδαστικά ἴσως κάποτε, μὲ δύναμιν δύμασιν, ησαν καὶ θὰ εἰναι ποιηται, δημιουργοὶ ἰδικού των ὄντωτέρου κόσμου.

Ο ρεαλισμός δέν είναι σημερινός. Πάντοτε υπῆρξε.
Είναι ή βάσις της τέχνης, ή πηγή ή αληθινή από την
δύναμιν παίσουνται ζωήν ή τέχνη.

Θὰ ἔγραφα δύο λέξεις διά τὴν γλῶσσαν τοῦ βιβλίουν
ἀλλ᾽ εἶναι χαμένος κόπος. Μὰ τὸν Θεόν, τέτοιοι καθα-
ρεούσιντον ἡμποροῦν νὰ πηγαίνουν πλαΐ-πλαΐ μὲ τὸν
Ψυχάριον. KIMON MΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

KIMON ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

Hubert Pernot: Anthologie Papulaire de la Grèce Moderne, Paris 1910.

Ο κ. Περού, δι γνωστὸς γλωσσολόγος καὶ νεοελληνικῆς στής, τὸν ὄποιον αἱ συνεχεῖς ἐργασίαι του ἐπὶ τῇ νεοελληνικῆς γλωσσολογίᾳ, τάσσουν εἰς τὴν πρώτην γραμμήν τῶν ἔρευνητῶν· καὶ ἐρμηνευτῶν τῆς ἴστορίας καὶ φυσιολογίας τοῦ νέου μαζοῦ γλωσσικοῦ ὅργανου, μᾶλλον προσφέρει τώρα μίαν νέαν καὶ ἑξαετεικήν ὑπηρεσίαν. Ἡ «Λαϊκή Ἀνθολογία τῆς Νεωτέρας Ἐλλάδος», ποὺ ἔξεδωκε τὰς ἡμέρας αὐτάς, είναι ἔνα βιβλίον, ποὺ ἔχειται νά γνωρίσῃ εἰς τοὺς ἔνοντας τοὺς ποιητικοὺς θησαυροὺς τῆς «Ἐλληνικῆς λαϊκῆς Μούσης», θησαυρὸν ὃχι δὲλιγυθέρον πολιτιμούς, ἀπό ἐκείνους ποὺ ἔκθετοι ή σκαπάνη τῶν ἀρχαιολόγων καὶ παραδίδει εἰς τὸν θαυμασμὸν τοῦ πολιτισμένου κόσμου. «Ενας συμπατοιώτης τοῦ κ. Περού, δι Λαγκυνετέρο, ἀπό τὸ 167

πόδες τὸ περιφέρουν ἐπίγραμμα Πλάτωνος τοῦ Κωμικοῦ.¹ Ή μελέτη τοῦ κ. Δραγάτος εἶναι ἐπιμελῶς τεκμηριωμένη καὶ πειστική ὑπὸ πᾶσσαν ἐποψιν, ἐπεξηγουμένη διὰ τοπογραφικῶν πινάκων, σχημάτων καὶ εἰκόνων τοῦ ἐκσκαφέντος, τῇ ἐπιμελεῖᾳ τοῦ Ιδίου, χώρων καὶ τῶν ἀνευθεθέντων τεκμηρίων. Εἰς τοὺς εἰδικοὺς ἀπόκειται, λαμβάνοντες ὑπὸ δύψιν τὰς παρατηρήσεις τοῦ κ. Δραγάτος, συγχεντωμένας ἡδη εἰς βιβλίον, νάποφανθῶν διστικῶς ἐπὶ τοῦ ἀμφισθητούμενου ἀκόμη ζητήματος. Προσεκμένου περὶ ἀρχαιολογικοῦ θέματος τόσης σπουδαιότητος, ἡ τελειωτικὴ γνώμη περὶ αὐτοῦ, δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ νὰ προσδοκᾶται μὲν ἔξαιρετικὸν ἐνδιαφέρον.

© EATPON

Νέα Σκηνή: «Λολίτα» είσι μίαν πρᾶξιν υπό Κολο-
νοτρώνη.

Ο Φίλιππος, πενηντάρχης, ἀνύπανδρος, κάθεται μίαν
χειμωνάτικην νύκτα στήτι του λυπημένος, γιατί
συλλογίζεται τὴν ζωὴν του, πρὸ ἀδικοπῆγε χωρὶς νὰ
χαρῷ. Οὗτε ναυάκια ἔχει οὐτὲ παιδιά ποὺ νὰ τοῦ διμο-
φήνουν τὰ ὑστεραὶ χρόνια του.

Η γηρά οπτέρεται, ή Χρηστίνα, είναι κι' αυτή θλιμμένη διὰ τὴν κατάστασιν αὐτήν, καὶ δύο μιλεῖ τοῦ κυρίου τῆς για τὸ δῖ πτοροῦσαν νὰ θῶσι τῷρα τὸ σπίτι διὸ εἰχε ἔνα δυὸ παιδάκια, καὶ μίαν κυρίαν νέαν, δύοφρην. — Καὶ φεύγει η Χρηστίνα νὰ πάψῃ νὰ ἔτοιμη τὸ τραπέζι καὶ λέει τοῦ κυρίου τῆς νὰ μην γράψῃ. Ο Φίλιππος δύμως δὲν ἔχει δρεξιν. Συλλογίζεται τώρα τὸν φίλον του, τὸν Κώσταν, ποὺ βρίσκεται αὐτές τις ήμέρες ἐδῶ για ὑπόθεσές του. Αὐτός είναι εύτυχης δὲ τὴν γυναίκα του, τὴν Λολίταν, ποὺ τόσο ἀγάπητης δὲ Φίλιππος στὴν νεότητά του. Καὶ νά, ή πόρτα χτυπᾶ κ' ἔρχεται ἀκριβῶς δὲ Κώστας μὲ τὴν γυναίκα του. — Ερχονται νά τὸν ἀποχαιρετίσουν ἐπειδὴ φεύγουν ἀπόψη. Θέλει νά τοὺς κρατήσῃ στὸ τραπέζι. Ο Κώστας δὲν ἡμπορεῖ νά δέχθῃ ή Κυρία, κ' ἔκεινη διστάζει γιατὶ τὸ βαπτόρι θά φύγῃ ἔπειτα δὲ Κώστας ἔχει ἔνα γοράμμα πολὺ βιαστικό γιὰ τὸν δικηγόρον του. — Τέλος πάντων μὲ τὰ πολλὰ δέχονται νά μείνουν, ἀφοῦ μπορεῖ δὲ Κώστας νά περάσῃ στὸ γραφείον τοῦ Φίλιππου νά γράψῃ τὸ γοράμμα του. Καὶ μένουν μόνοι δὲ Φίλιππος μὲ τὴν Λολίταν, κι' ἀρχίζει ἔνας παραπολὺ μονότονος διάλογος διὰ τὴν νεότητά των, γιὰ τὶς ἐκδρομές των, γιὰ τὶς παπαρούνες ποὺ κόβανε, γιὰ τὶς φωτογραφίες ποὺ βγάζανε. Κ' ή Λολίτα συγκινεῖται, ποὺ τὸν ἀκούει. Η συνομιλία αὐτὴ βαστᾶ ὥρες — ποὺ δῆλο μίαν σημείωσιν, δόλωληρην ἐφημερίδα θὰ πρόσθιαινε κανεῖς νά γράψῃ. — Κ' ἔρχεται δὲ οὐζυγος καὶ μᾶς δίδει νά καταλάβωμε πῶς ἀντελήφθη τὶ συμβαίνει. Τώρα γιατί; ἀφοῦ ἀπὸ αὐτὸ δὲν προκύπτει καμιὰ σκηνή, οὔτε καν ἔνας ὑπαντιγμός; Τέλος φεύγουν, καὶ μένει πάλιν μινάχος δὲ Φίλιππος μὲ τὴν Χρηστίναν ποὺ μπήκε νὰ τοῦ πῆ πως τὸ τραπέζι είναι ἔτοιμο. Ο Φίλιππος ἀρνεῖται, ή Χρηστίνα ἐπιμένει, καὶ τελειώνει τὸ δρᾶμα μὲ μίαν σπαρακτικωτάτην κραυγὴν τοῦ Φίλιππου «Δὲ θὰ φάω ἀπόψε, δὲ θὰ φάω!» ποὺ γίνεται ἀφορμὴ νὰ πέσῃ δὲ λάμπτα ἀπὸ τὰ νέρα τῆς Χρηστίνας.

η λαμπά στο τέλος της Χρηστίνας.
Αὐτό είναι τὸ δοδάμα τοῦ κ. Κολοκοτρώνη. Δέν ἔχει
καρίαν σημασίαν. Πρόστι— πρώτα τὸ θέμα είναι τόσο
κοινόν, τόσο πολυτριμένον, που παραξενεύεται κανεὶς
πῶς, ἔνας νέος, ἐτοι δουλικά καὶ στεῖρα, τραβιέται ἀπὸ
παφομοιες κοινοτυπίες, καὶ δὲν ἥμπορει νὰ ὑψωθῇ σὲ
κάτι γάπτως πρωτοτυπότερον, ἔστω καὶ ἀμελέτητον
καὶ οπτοπικόν.

Ο διάλογος μονότονος, κουραστικός, γυρίζει και ξαναγυρίζει στὸν ἴδιον κύκλον, δὲν προχωρεῖ λιγάκι, δὲν ξωτανεύει — Λέγει και ξαναλέγει τὸ ἴδια πράματα. «Επειτα, και λίγο νά ἐντείνη τὴν φωνήν του διαγραφεύς, ἔκεινα πού. λέγει δὲν προδενούν παρά

ἀστείαν ἐντύπωσιν. Ξεχρῆ πώς οἱ ἡρῷες τού, εἰναι γέροι καὶ τοὺς βάζει νὰ λέγουν φλογερὰ αἰσθήματα. Ἰδίως ἡ Λολίτα ποὺ συγκινεῖται εἰς τὴν ἀνάμνησιν τῆς μαμάς της, — καὶ μιλεῖ γ' αὐτήν σὰν νῦν κοριτσάκι εἴκοσι ἑταν — κ' ἔκαστε πόδωρα τὴν μαμάκα του. — “Ομοια κ' ἡ τελευταία κραυγὴ τοῦ ἔρωτος ἀστειότατα μεταφέρει τὴν δραματικὴν συγκίνησιν ἀπὸ τὴν καρδίαν εἰς τὸ στόμαχον.

Νέα Σκηνή : Εύα - Μαρία Έλένη - Σαλώμη υπό Μιλ. Ιωσήφ.

Αννα, (Εύοι Μαρία), είναι ή κόρη που παραδίδεται σ' έκεινον που άγαπα, τὸν Ἀνδρέαν Ράλμον.—Τὸ γενονὸς αὐτὸν τὸ μαθάνομεν, ἀπὸ τὴν ἔξουσιολόγησίν της εἰς τὴν φιληνή της, τὴν Πίταν (Ἐλεγην Σαλωμή).¹ Η Πίτα στὸ ἀκούσμα αὐτὸν ταράσσεται φρικτά γιατὶ ἀγαπᾶ καὶ ἀστὴ τὸν Ἀνδρέαν Ράλμον, — ἀναγκάζεται οἵμως καὶ ἐποχωδεῖ ποδὸς τῆς ἀνάγκης ποὺ ἔτιβάλλει στὸν Ράλμον νά πάρῃ εὐθὺς τὴν Ἀνναν δίχως ἀναβολήν. Εἰς τὴν ἀνάγκην αὐτὴν προστίθεται ή ἀπειλὴ τοῦ ἀδελφοῦ τῆς Ἀννας. Η Πίτα ἐν τῷ μεταξὺ παντρεύεται καὶ ἔκεινη μ' ἔνα ἥλιθιον ποὺ διαρκῶς λέει ἀνοησίας καὶ ἀρχίζει νὰ ἔτειλύγεται τὸ δρᾶμα ἀνάμεσα σὲ ἀηδῶς ἀποκρυπούστικα κοινέντες. Η „Ἀννα κατόπιν συμβουλῆς τῆς Πίτας, ἀφεντεῖ νὰ δοθῇ στὸν σύζυγόν της, ὃ δοπίος ἔνεκα αὐτοῦ ὑποφέρει φορεόν μαρτύριον. Καὶ εἶνε σὰν τρελλός. Εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν τὸν παραλαμβάνει ἡ Πίτα. Συναντῶνται εἰς ἔνα χορὸν ποὺ δίδει τὸ Ράλμος σπίτι του — καὶ ἔκει ἀκράτητος πιάδ σύνχυγος τῆς Ἀννας λέγει πώς τὴν ἐπιμυεῖ — μᾶς τὸ λέει καθαρά μὴ τυχὸν δέν τὸ ηννόησμων — πώς τὸ σῶμα της τὸν κάνει παράφρονα κτλ. Η Πίτα τὸν ἔξπτει περισσότερον περιγράφουσα πώς θὰ τοῦ ζητοῦσε τὸν ἔρωτα — ποὺ φθάνει στὸ σημείον ὁ Ράλμος νὰ παραιτητεῖ τὴν γυναῖκα του καὶ τὸ παιδί του — καὶ νὰ πάγι μὲ τὴν Πίταν.

Πηγάνει μὲ τὴν Ρίταν ὁ Ράλμος, μὰ κ' ἐκεὶ τὸν πειριμένει τὸ ἴδιο βάσανο. Ἀργεῖται καὶ ἡ Ρίτα, ὅπως καὶ ἡ "Αννα κάθε σχέσιν — ὃς ποὺ ὁ δυστυχισμένος ὁ Ράλμος καταφεύγει εἰς τὴν μορφήνην. Εἰς κακήν κατάστασιν πάλι βγάνει στὴν τελευταίαν πρόξειν κ' ἔλιταρει καὶ πάλιν τὴν Ρίταν — ἡ ὄποια ἐτί τέλους ἔχει σκοπὸν νά ἐνδώσῃ, ὅλλα ἀφοῦ πρότι τῆς τραγουδῆσῃ τὸ τραγούδι πον ἔλεγε μιὰ φράζ στῆς "Αννας τὸ σπίτι. Μιαύνει ὁ Ανδρέας, συμμαζεύει διας δυνάμεις του ἀφήνει νά ἀκατάσταστη ἀγνεία — καὶ ή μορφίνη — νά τραγουδῆσῃ, μ' ἐκεὶ ἔρχεται ἡ "Αννα. Ἐχει γίνει καλογρατά, ἥκουσε δὲ φρινέται στὸ Μοναστήρι τα. βάσανα τοὺς συζύγου τῆς — κ' ἔρχεται νά παρακαλέσῃ τὴν Ρίταν γά καμφθῇ ἐπὶ τέλους. Καὶ ἀκούει τὸ τραγούδι τοῦ "Ανδρέα — καὶ μένονν ἔκστατικαὶ αἱ δύο γυναῖκες, ὃς ὅτιν τένας πυροβολισμὸς τὰς μεταφέρει στὴν πραγματικότητα — ὁ Ανδρέας ἔχει αὐτοκτονήσει.

Πρών ἡ δοχήσῃ ἡ παράστασις δὲ προνοητικὸς συγ-
φραεὺς ἐφόρτισε νὰ μᾶς μηνύσῃ μὲν ἓν φρακοφορε-
μένον ἥθωποιὸν νὰ μὴ τρομάξωμεν, διότι τὸ ἔργον του
ἡδὲ εἶναι «θασόν». Ἀκοιβῶς ἔτσι γίνεται καὶ διὰ τὰ
ρουσνέλλα: Μία στιγμὴ πρό τῆς ἐκρήξεως, ἔνας ἔργα-
της φρανάει: «Βάρδα!»

Και είχε οικανού. Το εργον αυτό σεν είναι μόνον
θρασύ αλλά και ἀηδές. Κι' αυτὸ δημόνησε νὰ τὸ
πρόσθεσή εἰς τὴν αὐτοκριτικήν του ὃ συγγραφεύς.
Κάποτε όλιβεται κανείς, ἀλλά και κάποτε ἀγάνακτε,
ὅταν παρακολουθῇ, τὰ φετεινά θεατρικά μας κατακυ-
λίσματα. "Ενα ὅπλο τὸ δόνο: "Η, ή ίδεα θῶναι πολυσυ-
νηθισμένη, κοινοτάτη καὶ ἀγοραία, καὶ ή ἐκτέλεσις
ὑποφερτή, η ή ίδεα θάχη κάποιες ἀνάτηρες τάσεις
φρωτοτυπίας, καὶ τότε η ἐκτέλεσις θὰ είναι παιδαριω-
δῶς ἀτεχνή."Η—κι αὐτὸ δεν τὸ συνχόνευρον—κι αὐτὸ
μυμβαίνει στην τετραλοίαν τοῦ κ. Ιωσήφ—καὶ ή ίδεα
ίλια γιλιοεπωμένη, καὶ ή ἐκτέλεσις παιδική. Θέλει ὁ

Ἴωσήφ, νά μᾶς παρουσιάσῃ τοὺς δύν συνολικοὺς τύπους τῆς γυναικας: Τὴν σεμνὴν τὴν καλόγρωμην νέαν ἀνήξεον, στὴν Εὖλαν Μαρίαν — καὶ τὴν σατανικὴν, πολυθέλγητον καὶ δλεθρίαν στὴν Ἐλένην Σαλώμην. Κοινοτοπίες τόσο γνωστὲς, ποὺ μήτε σὲ κουβεντανά επεντυχμένων ἀνθρώπων ἐπιτρέπονται. Καὶ ἡ ἴδεα αὐτὴ ἔκτιλίζεται χωρὶς ψυχολογίαν — ἀν καὶ ἐπίτηδες μετελήθη χάριν τοῦ δράματος εἰδικὸς κωδηγητῆς Ψυχολογίας, ὁ κ. Βόλδας — χωρὶς ἐνδιαφέρον, χωρὶς κανένα χαρακτῆρα, χωρὶς συγκρίνονται μὲ δόλια τὰ συζητικά μαρτύρια καὶ γυναίσια τοῦ δυστυχισμένου Ράλλιου. "Ἔχει κάτι τὸ ἄηδῶς νοσηρὸν ἡ Τερατολογία αὐτὴ τοῦ κ. Ἰωσήφ, τὸ μαρτύριον αὐτό, ποὺ ὁ Τορκονεμάδας — Ἰωσήφ, ἐφεύρε γιὰ νά ξεκάψῃ τὸν ἥρωά του. Μήτε κάν αἴσεμνον δὲν είναι. "Ἔχει κάτι το πνικτιόν, τὸ στυγὸν καὶ χυδαίον. Μήτε κάν ν' ἀσέμνονογοῦν δὲν ξιαδον ἀκόμη, οἱ συγγραφεῖς μας — ὥραια σαρκικὸ λόγιον θέλουν νά πουν, καὶ καταντοῦν σε βαρειες ἀνατολίτικες βωμολογίες.

Νέα Σκηνή: «Οι Σκλάβοι» δρᾶμα εἰς 3 πράξεις ύπο της Σπ. Νικολοπούλου.

ΤΙΠΟΤΕ δὲ ήμπορεῖ πιά νὰ σταματήσῃ τὴν καταστροφὴν στὸ σπίτι τοῦ Σπύρου Βλασσίδην. Ή κυρία Βλασσίδην, ἔπιπασμένη καὶ σπάταλη καὶ ἀπαιτητική, ἔφερε τὴν κατάστασιν αὐτῆν μὲ τὰ μεγάλα της ἔξεδα. — «Γνώσις, ἔνας διερθραζόμενος ξενύχτης, ἀποτελείωνε τὸ ἔδυο τῆς μητέρας του. — Παίρνει δαχτυλίδια κυνόφα καὶ τὰ πουλεῖ, καὶ γίνεται αὐτία καὶ ἀποσύρει ἡ κυρία Βλασσίδην κάτι χρήματα ποὺ εἶχαν βάλει στὴν Τράπεζαν, προωρισμένα γιὰ πρότικα τῆς Ἀγνῆς, τῆς κόρης των.

Ἐχουν σπίτι ἀνοικτὸ ποὺ μπανοβγαίνουν χίλιοι-δυό, μεταξὺ τῶν δύοιών κ' ἔνας νέος, ὁ Γιάργος Χαριδάης πλουσιώτατος, ποὺ ἡ κυρία Βλασσίδην πολὺ θά ἤθελε νὰ τὸν κάμψῃ γαμφρόν. Γι' αὐτὸ παθακαλεῖ τὴν κόρην της, τὴν Ἀγνήν — ἕνα κορίτσι πολὺ σεμνό καὶ ἄξε-
βγαλτό — νὰ τοῦ ἀποστάσῃ μίαν ὑπόσχεσιν γάμου· ἀφοῦ ἄλλως τε λέγει ὅτι τὴν ἀγαπᾷ. Σ' αὐτὸ τὸ σχέδιον πολὺ συμφωνεῖ καὶ ὁ Πέτρος Πατρόπουλος, φίλος τῆς οἰκογενείας καὶ ἐφωμένος τῆς κυρίας Βλασσίδου, ὑποκείμενον πολὺ ἀμφιβόλου ἡθικῆς, ποὺ ἔχοται συγνά καὶ ἀνακατώνεται στὰ οἰκογενειακά — χωρὶς ὅμιως καὶ νὰ φάνεται ποτέ, φανερά ἢ ιδιότης του, ὃς ἐρωμένου τῆς κυρίας Βλασσίδου.

Ἡ κόρη στὴν ἀρχὴν ἀρνεῖται, αἰσθάνεται, δὲν τὸν ἀγαπᾷ μὲν ὅπισθιούντιαν τὸν Γιῶργον. — Ἐπὶ τέλους ὅμως τὸ ἀποφασίζει ἀλλὰ δὲν προφθάνει νὰ ἔκτελέσῃ ξονται δυστυχίες καὶ διστυχίες, ὅμως καμιὰν συγκινησίν δὲν μᾶς προκαλοῦν γιατὶ αἰσθανόμεθα πώς ολα ἐκεὶ μέσα εἶναι τεχνητὰ κι' ἀνύπαρκτα.

Καὶ δῆμος, εὐδιορθόμεθα εἰς τόσην θεατρικήν ἔτρετος κατάπτωσιν εἰς τόσην δημιουργικήν στείλωσιν, που ἀναγκαστικά οἱ «Σκλάβοι» τοῦ κ. Νικολοπούλου, ἀνάμεσα στὰ ἄλλα, ἀνέρχονται τὴν βαθμῖδα τοῦ μετρίου ἔργου.

Νέα Σκηνή : «Η Τζένη μὲ τὸ γέλιο τῆς» ὑπὸ Δωρεάνειας Ζωγράφου.

ΔΙΣΤΡΧΩΣ δὲν παρευρέθησεν τὴν βραδειὰν ἐκείνην εἰς τὸ θέατρον καὶ ἀδύνατοῦμεν νὰ γράψωμεν κριτικήν.

Νέα Σκηνή : «Διὰ τὸ Χρῆμα» δρᾶμα μεγάλου Ἑλλη-

Ο Βλασιόδης ήρθε — ἀπέλπισμένος — χρήματα δὲν βρήκε καὶ ἀπὸ στιγμῆν εἰς στιγμὴν περιμένει τοὺς χωροφύλακας. «Ερχεται καὶ ὁ γυνὸς — εἶναι πληγώμενος ἀπὸ τὸν Χαριάδην. Του ζητοῦσε τὴν ίκανοτάσιν τῆς οἰκογενειακῆς των τιμῆς, καὶ ὁ Χαριάδης περιφρονητικὰ τοῦ είπε νῦν τοῦ ἐπιστρεψη πρῶτα τα χρήματα τὸ δοῦλα του ἐδάνεισε δύο καθόρν ἔλεγε ὅτι τα ποιαπούσε τὴν ἀδελφὸν του. «Ηοδην στά γειοία — πληγώθηκε νικοῦ ἐνδιαφέροντος ὅπο Ι. Δεληματερίνη.

σως μετετράπη εἰς θαυμασμὸν ἀπὸ ἐκείνους, οἱ δοῦλοι
ἔκριναν τὸ πρᾶγμα μὲν τὸ μέτρον τῆς Ἰδέας.

Τὸ κοινὸν πολυπληθέστατον, — ἔλειψαν δὰ καὶ μερικοὶ· μερικοὶ ἐνδιαφερόμενοι διὰ τὴν Ἑλληνικήν Τέχνην! — ζωηρότατα ἐνδιαφερόμενοι κατέβησε ἀπό συγκίνησην, ἢ ποσία ἀπετελεσθε τὴν εύνοιας τεράνων προ- διάθεσιν εἰς τὰς κριτικοὺς στιγμὰς τὰς πρὸ τῆς ἀρρενώπολης τῆς αὐλαίας. Προγματικῶς ἤκουε καιεῖς πολλοὺς νο- ἐκφράζωνται ἐκεῖνο τὸ βράδυ προκαταβολικῶς τόσον εὐμενῶς καὶ μετά τόσουν θεμοῦ ἐνδιαφέροντος, ὡς ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ ἀτομικῆς των ὑποθέσεως. Κα- μέσα εἰς ὅλον αὐτὸν τὸ περιβάλλον τὸν συμπατείειν διερμάνοντο πέντε· ἕξ οἰλουεῖται σοβαραί, ἀκαμπτοι ἀγέλαστοι, αὐστηραί. *Ησαν οἱ κριτικοί.

Τόπο αυτάς τάς συνθήκας ηρχισε η παράστασις μι-
την μελωδικήν «Καβαλερία Ρουστικάνα» τοῦ Μασ-
κάνη. Ο όρλος τῆς Σαντούτσας είναι ἀπό τοὺς δρα-
ματικωτέρους. Ή ἐγκαταλειφθεῖσα κόρη ἀγαπᾶ ἀκόμη
τὸν ἔρωτήν της, τὸν θέλει, τὸν προσκαλεῖ, τοῦ γλυκο-
μιλεῖ, κλαίει. Οὐαὶ αὐτὰ θέλουν θδυοποιίαν μεγάλην.
Προσθέσατε τώρα καὶ τὴν μουσικήν φράσιν. Προσθέ-
σατε καὶ τὴν μπαγκέτταν ἡ ὅποια ἐνθυμίζει βήματα
καὶ χειρονομίας, ἡ ὅποια ἐργάζεται σὰν ὄδοιλόγι, τὰ
ὅποιον δὲν εἰμπορεῖ νὰ σταματήσῃ οὕτε ἐπὶ ἓνα δευτε-
ρόλεπτον, διότι τότε θεωρεῖται χαλασμένον.

Πόσα και πόσα είχε ή πρωτόγνατη καλλιτέχνις νά υπεροπήδηση. 'Αλλά ή ιδιοφυΐα δέν λογαριάζει δυσχερείας. Και η Ρεβέκκα εύδηντς με την έξοδον της είς την σκηνήν μάς έδωσε δείγματα τής τεχνής της, και της ήθουσιάς και του άσματος. 'Από τα πρώτα ρετοτατίβια μετέδωσε τὸν ἐσωτερικὸν σπαραγμὸν τῆς ἀπέλπιδος κόρης. Και είχε πολλήν τρυφερότητα ή συνομιλία της με τὴν μαμά Λουτσία, πολὺν λυρισμόν ή φράσις «*Mamma Lúcia ... vi supplico rieangento ...*» (δὲν ἔνθυμοιμα καλά τὴν ἑλληνικὴν μετάφρασιν) πολὺν τὸν ή ἐρώτησις «*dore Turiddu, ditemi per pietà*», πολὺν σπαραγμὸν ή ἀφήγησις εἰς τὸν «*Άλιριον* δὲν ὁ Τουρίντον τῆς ἀφήγεσσος τὴν τιμὴν «*mi tolse l'onore*», καθὼς καὶ τὸ θυματάσιον ντουέτο «... τίμαπι, τίμαπι ancora ...». 'Επίσης εἰς τοὺς «*Παλιάτσους*» ή μεγάλη ἄρια «φωτιές είχε στὰ μάτια...» ή ρομαντισα τῶν πουλιῶν, αὐτὸς ὁ λαβύρινθος τῶν τόνων καὶ τοῦ ωυμοῦ, ή γοργότης τοῦ δόποιον δὲν ἐπιτρέπει εἰς τὸν ἔκτελεστην μήτη ἀναντονή νά πάρῃ, καθὼς καὶ αἱ σκηναὶ τῆς κωμῳδίας ἔξετελέσθησαν μὲ πολλήν ἀκρίβειαν καὶ λεπτότηταν. Η Ρεβέκκα ἐπαρουσιάσει τύπον ιδιού της. 'Η βαθεῖα αἰσθητικὴ μελέτη τῆς τὸ ἐπέβολλε. 'Απέτινε κάθε φωνητικὴν δημοσιοτάτην καὶ λαμβάνων ὅτι δὲν πρόκειται περὶ καταπληκτικοῦ ὅγκου φωνῆς. 'Αλλὰ οὐκ ἐν τῷ πολλῷ τὸ εῖδ. Η χάρις, λυρισμός, ή λεπτότης, τὸ χρῶμα της τὴν θέλουσι εἶνα περιβάλλον λεπτότερον, ευγενέστερον. Τὴν θέλητην ἀκούσων εἰς τὴν 'Οπερά Κομίκ, εἰς μίαν «*Λακμή* εἰς μίαν «*Κάρομεν*» ἕκει ὅπου κυριαρχεῖ ή χάρις πατήση την διακρίνει, τὰ λεπτὰ αἰσθήματα καὶ δχι τὰ σφρόδερα πάθη τῆς «*Τραβιάτας*», τῆς «*Λουζίας*» καὶ τῆς «*Νόδιμας*», ἔκει ὅπουν πάροχει τὸ ἀπάλλον φωνητικὸν με δίαμα καὶ λείπονταν αἱ καρδεῖσα καὶ τὰ δημοκοπικά κυακαρίσματα. Διότι ἐπαναλαμβάνω ή φωνὴ τῆς Ρεβέκκας ἔχει καρακτήρα δημιουργικόν. Και τὸ στάδιον τῆς ἐνεργείας δὲν θὰ τὸ εὔηρη εἰς ἔργα παλαιωμένην ἐποχῆς τὰ οποῖα ἐπλάσθησαν ἐπάνω εἰς ὧδισμένα κυλούντι, ἀλλ' εἰς νά νεωτεριστικά τοιωτά διότου κυνοφρεγεῖ ή λογική ψυχολογία καὶ ή τελεία διαγραφής καρακτήρων. Αὐτὴ είνε ή τατεινή μου ίδεα. Τῷδε πάθα κατορθωθῆνη ή σύμπτηξις ἐνὸς τοιούτου ἑλληνικού θιάσου, αὐτὸδ είνε τὸ πρόβλημα. 'Η ἐπανάσταση τῆς σοῆς Αγνούστου εἰς τὸ «*Πανελλήνιον*» ἐπλήσει ἐπὶ τὸν ὀρχηγὸν της. 'Αν αὐτὴ κατήρτιε ἔνα θιάσον τῆς 'Επαναστάσεως ...

Θ. Ι. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΕΛΙ

τὸ πολὺ κοινόν. Δεν λέγω διτί η φωνή της είναι ἀπὸ ἑκείνας αἱ δροῦσι εἰμποροῦν νὰ καταπλήξουν μὲ μίαν κορώναν ποὺ νὰ σκεπάσῃ καὶ ὁρχήστραν καὶ ὅλα. 'Αλλ' αὐτὸ δὲν χρειάζεται πάντοτε. «Οπως ὑπάρχουν ἔργα διὰ τοὺς φωνασκούς καὶ τοὺς κορωνομανεῖς, οὗτοι ὑπάρχουν καὶ ἔργα, τὰ δροῖα ἀπαιτοῦντα πετότητα καὶ μελιχόρθητα. Τώρα, διὰ νὰ εἶμαι εἰλικρινῆς—προκειμένου περὶ ἐπαναστάσεως, βλέπετε, «ἀνάγκη εἰλικρινείας» — πρέπει νὰ εἰπῶ διτὶ παρετηρήθησαν μερικά σφάλματα. Δηλαδὴ μερικαὶ ὑπερβασίαι τόνου καὶ ουδικά τοιαῦτα, καὶ συγκεκριμένες εἰς τὸ ντυστό Σαντούστα — «Ἀλφρόν τῆς «Καβαλερίας» καὶ περὶ τὸ τέλος τῶν «Παλιάτων» . . . δχι δὲν θὰ τὸ πᾶ, προδότης δὲν θὰ γίνω». Ἐν πρώτοις τὰ λάθη αὐτὰ δὲν τὰ ἔκαμε ή Ρεβέκκα. Τὰ ἔκαμε ἐν μέρει ή συγκίνησις καὶ τὰ ὑπεστήριξε καὶ δ. κ. Λαυράγκας. Και ἔξηγοντα. Οἱ γνωρίζοντες μερικὰς ίδιαιτέρας λεπτομερείσας, μεταξὺ τῶν δροίων καὶ δ. ὑποφανόμενος, βεβαιοῦμεν διτὶ ή Ρεβέκκα τοὺς δόλους τῆς Σαντούστας καὶ τῆς Νέδδας τόσον καλά τοὺς κατέκει ὥστε

πον θά ἐμφανισθοῦν κάπως ἔξημπεινοι ἀπὸ τὸ λαϊκὸν ψήφισμα ποὺ τοὺς ἀνέσυρε ἀπὸ τὴν ἀφάνειαν. Στοιχεῖα εἰς τὸ σύνολον ἀνόμοια, τὰ δποῖα δὲν είνε εὔκολον καθ' ἑαυτὰ νὰ ἀποτελέσουν κοινοβουλευτικὴν ὅμαδα, ἐπτὸς ἐάν επάνω εἰς αὐτὰ ἐπιβληθῆται τὸ διηγατρικόν κέρδι ισχυροῦ πολιτευτοῦ. Ἐξ ἐμφύτου ή Κοινὴ Γύρων ἀνεξήτησε τὸν ισχυρὸν αὐτὸν ἀρχηγὸν καὶ τὸν ἀνενέψεις τὸ πρόσωπον τοῦ κ. Ἐλ. Βενιζέλου. Οἱ μεσημβρινὸι ἥλιοι συνεπλήρωσε τὸ ἔργον καὶ ἔξηγεις τὴν φαντασίαν πέριξ τῆς μορφής τοῦ Κρήτος πολιτευτοῦ. Οἱ λαοὶ καὶ εἰδιμανούντες προσδιμένουν πάντοτε ἡγα Μεσίαν. Εάντος εἴκενος, εἰς τὸν δποῖον ἐναποτίθεται ή Κιβωτὸς τόσων ἐλπίδων, δὲν βαδίσῃ ὅπ' ὁρχῆς μὲ σταθερόν βῆμα ὑπεργυνιῶν κάθε ἐμπόδιον καὶ πρόσκομμα καὶ συγκρατῶν ὑπὲρ αὐτοῦ ἀκμαίον τὸ δημόσιον φρόνημα, τοῦτο θὰ χάσῃ μὲ μεγαλυτέραν ταχύτηταν παταρίσῃ δῆμην ἀπέκτησε τὴν ἐμπιστούντην τοῦ λαοῦ καὶ θὰ εὑρεθῇ χωρὶς τὸ κεφάλαιον τοῦτο εἰς τὸ μέσον δεινοῦ ἄγωνος. Είνε ἐπικίνδυνον λοιπὸν ή ἀποθέωσις ἀτόμου ὅταν τοῦτο δέν ἔχει ἀνάστημα ἐπιβλητικῶς ὑπερέχον τοῦ κοινοῦ μέτρου. Είνε τὸ ισχυρὸν τοῦτο πρόσωπον δ. κ. Ἐλευθ. Βενιζέλος δῆμος μὲ ἀσύντακτον κοινοβουλευτικὴν ὅμαδα, χωρὶς τὴν συνδρομήν τῶν ἐμπειρίων κοινοβουλευτικῶν ἀνδρῶν, τοὺς δποῖους μὲ δριμητικὴν χειρονομίαν παραγκωνίει ή ὅμας τῶν λαϊκῶν ἀντιπροσώπων εἰς Κράτος εἰδισκόμενον εἰς δεινήν κρίσιν, νὰ δυνηθῇ νὰ θέσῃ εἰς ὅρμονίαν τὰς δυνάμεις τοῦ Κράτους εἰς τὸ θεατρικὸν τοῦ οἰκουμενικοῦ πολιτευτικοῦ

Κράτους και να θεμελιώσῃ τὸ στερεόν ελληνικὸν οἰκοδόμημα; Τὰ πράγματα μόνον ἡμεροειδὲν νὰ τὸ δεῖξουν. Ἡ φορὰ δὲ τῶν πράγματων φαίνεται ὅδηγοῦσα τὸν κ. Βενιζέλον εἰς τὴν ἀρχήν. Ὄπωδή ποτε ὁμος καλὸν εἶνε νὰ ἐπικρατήσῃ μετριοπάθεια ἡ ὅποια καὶ αὐτὸν τὸν μέλλοντα κυβερνῆτην τῆς χώρας νὰ διευκολύνῃ καὶ νὰ μη σχηματίζωνται ἀπέλπιδες ἀνώτεραι ἔκεινον τὰς ὅποιας τὰ πράγματα εἶνε δυνατὸν νὰ ἐπαληθεύσουν.

Ἡ χώρα εὐδίσκεται εἰς κρίσιν τῆς ὅποιας δεινοτέρεαν δὲν ἔγνωσιε ἀφ' ἣς ἐθεμελιώθη τὸ ἔλευθερον τοῦτο Βασίλειον. Ἀλλ᾽ ὅσον μεγάλη καὶ ἀν εἰνε ἡ κρίσις, καὶ ἀκριβῶς ἐπειδὴ εἶνε μεγάλη, ἐπιβάλλει τὴν συγκέντρωσιν τῶν ἥθυκῶν δυνάμεων τῶν ὑγιῶν στοιχείων τῆς χώρας διὰ τὴν καλὴν ἔκβασιν. Ἐάν τὸ Κράτος παλαιῇ εἰς τόση ὀμητχανίαν, αἱ δυνάμεις τοῦ ἔθνους εἶνε μεγάλαι καὶ ἡ ἀρμονικὴ ὁργάνωσίς των εἶνε δυνατὸν νὰ ἐπαναφέρῃ τὰ πράγματα εἰς καλὸν δόρον. Μεγαλουργίας δὲν πρέπει να περιμένωμεν ἀλλ᾽ ἡμεροειδὲν τὸ Κράτος νὰ περιελθῃ εἰς ὑλικήν καὶ ἥθυκην ἰσσοροπίαν ὥστε νὰ προστατεύῃ ἐπαρκῶς εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ ἔργάτην καὶ εἰς τὴν ἔξινην τὸν ἄποικον.

АГРИППАΣ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ — ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ — ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

Από τὸν συνεργάτην μας κ. Γεωγόριον Ξενόπουλον ἐλάβαμεν τὸ ἀκόλουθον γράμμα:

Φίλτατε Μιχαηλίδη,

Σοῦ στέλλω, καθὼς εἴπαμεν, νὸ δημοσιεύσῃς εἰς τὰ «Παναδήναια» μίσον σκηνὴν ἀπὸ τὸν «Πειρασμόν». Οἱ ἀναγγῆσται θά̄ ίδουν ἀπὸ αὐτῆν διτὶ τὸ ἔργον μου δὲν εἶνε, δῆπος εἴλαν μερικοὶ κριτικοὶ, φάρσα—καὶ μάλιστα χοντροκομένη! — οὗτε καθαντὸν κωμῳδία: ὅλῃ̄ ἀκριβῶς ἐκείνο ποὺ λέγουν οἱ Γάλλοι comédie, δηλαδὴ φαιδρὸν κ' ἐλαφρότατον δραματάνι, μὲ τοὺς μικρούς του πόνους κρυμμένους βαθειά μέσα σε γέλια. "Αν κατὰ τὴν κοινότατη σῆμερα καὶ γνωστότατη γαλλικὴ τεχνοτροπία («Ἄριστερο Χέρι», «Νύφη μου», «Σύν-γοι τῆς Λεοντίνης» κτλ. κτλ.) ἔχῃ καὶ ὁ «Πειρασμός» μου δύο-τρεις σκηνὲς ἀς πούμε φαρσοειδές («τὴν προτελευταῖα πρᾶξι κατὰ τὸν κανόνα»), καὶ δὲν 'εις αὐτὲς οἱ ἥθηποιοι κάμνουν καὶ δύο-τρια σκέρτσα παραπάνω, δ

καλὸς κριτικὸς δὲν μπορεῖ νὰ στηριχθῇ ἃ αὐτά για νὰ χαρακτηρίσῃ τὸ ἔργο, γιατὶ τότε δείχνει πώς δὲν ζέρει νὰ ξεχωρίζει τὰ διάφορα θεατρικά εἰδή.

Οπωρῷητοειείτε φαρσα, είτε τραγῳδια, το γεγονος είνε δι ο «Πειαισμός» είλε ότι αριστοκρατικώτερο θέατρο τῶν Ἀθηνῶν τὴ μεγαλύτερῃ ἐπιτυχῃ. Ἔπαιχθη 12 φορὲς ἐντὸς 15 ημερῶν, και θὰ παχθῇ ἀκόμη πολλές. Αὐτὸ θὺ ήταν ἀδύνατο ἀν είλε καμιὰ σχέσι μὲ τη «Σύγνυο τοῦ Λουλουδάκη», μὲ τὰς «Νυκτερινὰς Συνεντεύξεις» και μὲ τὰς ταινίας τοῦ Κινηματογράφου. «Η και μὲν είλε, θὰ πῆ πᾶς ἔχει και κάτι ἄλλο ἀκόμη, που μερικοὶ κριτικοὶ του δὲν μπόρεσαν η δὲν θήθελησαν νό τὸ ίδουν.

Μὲ ἀγάπην

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ὄγαπητός συνεργάτης μας, πειραγμένος ἀπό τὴν κριτικήν τῶν «Παναθηναίων», προσπαθεῖ νὰ μᾶς κάμψῃ νὰ ίδουμε πώς τὸν εἰδεῖς ὁ ίδιος πρὶν τὸν γράψῃ. Δὲν ἥνθλεμπν βέβαια — αὐτὸ τὸ ἡξεύρει — νὰ τὸν κακοκαρδίωμεν μὲ τὴν αὐστηρὰν κριτικήν. «Ἀλλ᾽ ἡ ἐπιείκεια θὰ ἡτο κάτι ἀνάξιον πρὸς συνεργότην σὰν τὸν κ. Ξενόπουλον. Δὲν ἔξαρτωμεν τὴν φιλολογικήν του ἀξίαν ἀπὸ μίαν ἀποτυχίαν. Καὶ δημοσιεύσωμεν εὐχαριστώς τὴν σκηνὴν τῆς τελευταίας πράξεως ποὺ μᾶς δίδει, ἡ ὁποία ἔχει καὶ φυσικότητα καὶ τέχνην.

ΕΤΟΙΜΑΖΕΤΑΙ δύοενα ἐν Κρήτῃ νέα ἔκδοσις τοῦ Ἐρωτούριου, ὑπὸ τοῦ συνεργάτου μας κ. Στεφάνου Σανθουσδίλη. Τὸ Κρητικὸν ἔτος ἐπὶ τῷ βάσει τοῦ ἐν Λαδίνῳ μοναδικοῦ χειρογράφου καὶ τῶν δύο πρώτων ἐνετικῶν ἐκδόσεων θάξεικαστιθῇ ἀπὸ κάθε ἔνον στοιχείον. Ἡ γνᾶσις τοῦ κρητικοῦ ιδιώματος, ὑπὸ τοῦ Κρητὸς ἐπιστήμονος, εἰναι τὸ σπουδαιότερον κεφάλαιον διὰ τὴν ἔργασίαν αὐτῆν. Πλείστα, χωρὶς τοῦ κειμένου θ' ἀποκατασταθοῦν εἰς τὸν γνήσιον τύπον των καὶ πολλὰ θάξανταν οὖθιν. Τὴν ἔκδοσιν θὰ συνοδεύσουν εἰςαγωγαὶ σημειώσεις καὶ γλωσσάριον καὶ θ' ἀποτελεσθῇ οὕτω βιβλίον δοθεὶτο σελίδων ἐπιστημονικὸν. Ἡ μόνη δυσκολία τὸν δρόποιαν εὐνόμωδα γὰρ ὑπερπηδήσουν οἱ ἐκδόται, εἰναι οἱ οἰκονομικοί, ἄφοι η̄ ὅλη ἔργασία θ'. Ἀπατήσῃ περίπου το ἔχιλιδάς δροσχμάς.

Η «Ἐπιτεώρωσις» τοῦ Τωρινοῦ Καιροῦ δημοσιεύει τάς ἔξης πληροφορίας διὰ τὰ πρότα πάρισινά χρόνια τοῦ Ζάν Μωρέδη, ὁφειλομένας εἰς τὴν κήρυγαν τοῦ Ροδίου Σαλέ.

Ο Μωρέας είσισχθη εἰς τὸ Σά - Νουάρ τῆς λεωφόρου Ροσεσούναρ τὸ 1882. Τὸν ἔφερεν ἐκεῖ ὁ Ἐμīλ Γκουντώ, συνοδευόμενον ἀπὸ τὸν Σαμαίν, τὸν Ντενίς, τὸν Πελλαδάν, τὸν Ετυμπού καὶ τὸν Χαροκόπιον. Ὁ Γκουντώ ἦτο τότε ἴδρυτης καὶ πρόδεδος τοῦ δημίου τῶν Υδραπάνων. Ο Μωρέας λοιπὸν ἐπαρσούσασθη ἀπ' αὐτὸν καὶ ἔγινε δεκτὸς ἀπὸ τὸν Σαλίς, ὑπὸ συνοδείαν κυμβάλων. Συνειργάσθη εἰς τὸ Σά - Νουάρ καὶ ἀπήγγειλε στίχους. Η μεγαλυτέρα του ἐπιτυχία ἦτο τὸ ποίημα τοῦ Ἀντώνη.

Tà շատերը թունակ ու վաստակած են:

καὶ τὸ δόπιον ἀπῆγγελλε θαυμάσια μὲ τὴν ὑπόθραχνην,
ἔξειριμένην φωνήν του. Μίαν ἡμέραν ἡ κ. Σαλίς, τὸν
ἔρωτήσεν τί ἔκαμνεν εἰς τὰς Ἀθήνας, πρὶν ἐλῦη εἰς τὸ
Παρίσιο. Τῆς ἀτεκούδην ὑπερήφανα. «Κυρία μου, εἰς
τὴν Γαλλίαν είμαι ποιήτης... πρὸς χάριν σας, εἰς τὴν
Ἐλλάδα όμως ήμην ἀρχοντόπολο!». Νέος ὁ Μωρεάς,
προσθέτει ἡ κ. Σαλίς, ἡτο πολὺν ὀδύνατος, γενεθλίδες καὶ
μίαν καταπομῆν ἀπαπτικού πτηνοῦ, πού ἐνέπενεισεν
εἰς τὸν ζωγράφον Ἀντώνιον Ντέλα-Γκανταρά τὴν γνω-
στήν, διασκεδαστικὴν γελοιογραφίαν του. «Ἡ συνεργα-

σία τοῦ Μωρεάς εἰς Σά-Νουάρ ἔπαινε τὸ 1884 καὶ εἰς τὸ νέον Σά-Νουάρ τῆς ὁδοῦ Βικτόρ-Μαυσέ έσυγχαζε σπανίως. Διετήρησεν διμος φιλικωτάτας σχέσεις μὲ τὸν Ροδόλφον Σαλίς.

Ο ΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

Κατὰ τὸν θεορινὸν μῆναν Ιούνιον, Ιούλιον, Αὔγουστον, Σεπτέμβριον τὰ «Παναθήναια» ἐκδόνονται εἰς τὸ τέλος μόνον τοῦ μηνὸς εἰς τεύχη διπλᾶ.

Σημ. Εἴδικαὶ βιβλιοκρίσαι δημοσιεύονται διὰ τὰ βιβλία, τῶν δπολῶν δύο ἀπίτυπα στέλλονται εἰς τὰ γραφεῖα μας. Τῶν ἄλλων ἀπλῶς, ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις.

Ο «Σύλλογος τῶν Ἑλλήνων τεχνιτῶν» Ἀλεξανδρείας προκηρύσσει Παναγίπτιον «Ἐκθεσιν βιομηχανίας καὶ χειροτεχνίας διὰ τὴν 14 Νοεμβρίου. Ἡ ἔκθεσις θὰ διαρκέσῃ δύο μῆνας. Θά περιλαβῇ ἔργα Ἑλληνικῆς πρωτοβουλίας κατασκευασθέντα ἐν Αἰγαίῳ.

Ο Γυμναστικὸς «Ομίλος Κυδωνιῶν ὁ «Αἰολικὸς» προκηρύσσει τοὺς Γ' Αἰολικοὺς Α' Παμμικρασιατικοὺς Αγῶνας διὰ τὴν 12, 13, 14 προσεχοῦς Σεπτεμβρίου.

Η βερολίνειος «Wochenschrift für Klassische Philologie» τῆς 15 Αὐγούστου δίδει ἐν μεταφράσει τὴν γνώμην τοῦ κ. Αρβανιτοπούλου, περὶ τῆς κόρης τοῦ Ἀντιο ποὺ ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ τεῦχος 218 τῶν «Παναθηναίων». Ἡ μετάφρασις συνοδεύεται ἀπὸ πολὺ τιμητικὰ λόγια διὰ τὸν συνεργάτην μας.

Οἱ Κύρριοι ἔτοιμαζοῦν νὰ προσφέρουν εἰς τὴν Ἑλλάδα μίαν πυροβολαρχίαν. Ο Διδασκαλικὸς Σύλλογος ἔχει εἰσπράξει περὶ τὰς 2000 λίρας καὶ ἔξαπλουν διοικεῖ τὸ πατριωτικάτον ἔργον.

Ηρχισε νὰ ἔκδιδεται εἰς τὴν Ἀλεξανδρειαν ὑπὸ τοῦ κ. Ν. Καραβία ἡ Ἐφημερίς. Ο κ. Καραβίας ἐπὶ ἔτη εἰργάσθη ὡς ἀρχισυντάκτης τοῦ Καΐδον. Εἶνε πέντε δοκιμασμένη μὲ δύναμιν, μετριοπάθειαν καὶ εὐγένειαν. Προσόντα ποὺ ἀσφαλῶς θὰ τὸν ὀδηγήσουν εἰς τὸν λιμένα τῆς ἐπιτυχίας.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Πρωτομάστορος, τραγῳδία Πέτρου Ψηλορείτη. Ἀθῆναι ἔκδοσις «Παναθηναίων» δρ. 1.

Ἐγνωπάσεις ἀπὸ τὸ Παρίσι, Μαρίνου Σιγούρου. Ἀθῆναι, ἔκδοσις «Παναθηναίων» δρ. 1.

Τὸ Θεμιστόκλειον, Τακ. Χ. Δραγάτοη. Ἀθῆναι, τυπ. Ραφτάνη - Παπαγεωργίου σελ. 38, δρ. 2.

Οταν σπάσῃ τὰ δεσμά του, δρᾶμα Παιύλου Νιρβάνα. Ἀλεξανδρεία, ἔκδοσις «Νέας Ζώης» δρ. 1.20

Δειλινά, ποιήματα Ελένης Σ. Σβορώνου Σάμιος, 1910.

Ιστορία τῆς Φραγκοκρατίας ἐν Ἑλλάδι, Οὐλλίαι μίλλερ, μετάφρ. Σπ. Λάμπρου, τεῦχος 11-12 δρ. 1 ἐκαστον. Ἀθῆναι, Ἐκδοτ. Ἐταιρεία 1910.

Οἰδίποντος Τύραννος Σοφοκλέους, ἀπόδοσις Στέλιου Σεφεριάδη. Σμύρνη 1910, φρ. 2,50.

Διάλεξις περὶ τοῦ Κρητικοῦ Πολέμου (1645-1669), Γ. Ν. Χατζιδάκι καθηγ. τοῦ Πανεπιστημίου. Ἀθῆναι 1910, τυπ. Σακελλαρίου, δρ. 1.

Νεοελληνικά Γ. Ν. Χατζιδάκι, ἀνατύπωσις «Ἀθηνᾶς» 1910.

Ἄργος ἐπιμνημόσυνος εἰς Κωνσταντῖνον Κόντον Γ. Ν. Χατζιδάκι, ἀνατύπωσις «Ἀθηνᾶς» 1910.

Χρονολογικὴ Ἀντίς ἡτοι χρονολογία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ὑπὸ Παπαϊωάννου Μακούλη. Λάρναξ, τυπ. «Ἐφημερίδος τοῦ Λαοῦ» 1910, φρ. 5.50.

Ἡλύσια, ποιήματα Τάσου Βιδούρη. Κων/πολις 1910, τυπ. «Ἀντολὴ» φρ. 1.

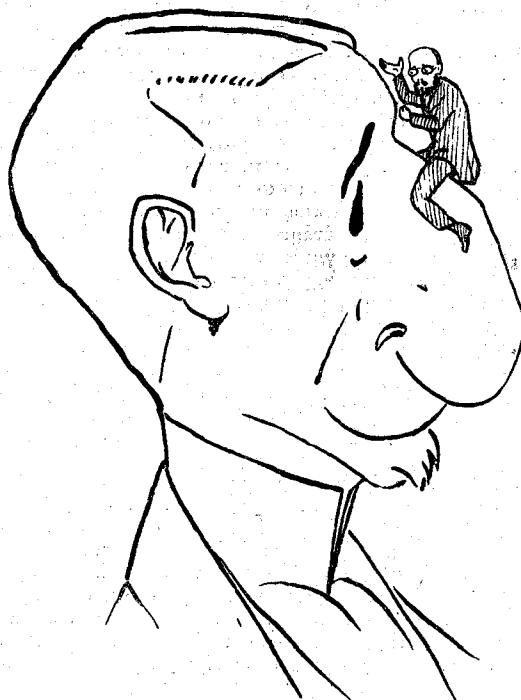
Καλὸν Φύσις Τέχνη Ν. Κυπαρίσση. Ἀθῆναι, 1910.

Ψυχολογικὰ Παράδοξα Μάξ Νορδάου, μετάφρ. Ν. Κουντουριώτου. Ἀθῆναι, Φιλοσ. καὶ Κοινωνιολ. Βιβλιοθ. Φένη, δρ. 3.

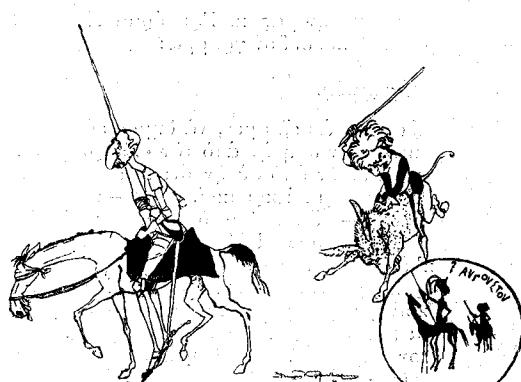
Μονσική: Τραγούδια γιὰ μὰ φωνὴ μὲ πιάνο. Πατινάδα, «Ο ἥμιος λάμπει πάλι, Οἱ γειτότοι μὴ μᾶς δοῦνε (γι' ἀψηλὴ φωνή), Ἡ Μλαγάντιδα, Ἀγαπόνταν, Οἱ δύο διαλαλητάδες (γιὰ μεσιακὴ φωνὴ) Μανόλη Καλομοίρη. τυπ. Μπραΐτκόπερ καὶ Χέρτελ Δεινία, φρ. 5.

Κομιάτια πιάνον: Νυχτιάτικο, Πατινάδα, Μανόλη Καλομοίρη, τυπ. Μωραΐτκόπερ καὶ Χέρτελ, Λειψία, Φράγ. 4.

ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑΙ

Πᾶς τοῦ μπήκε στὴ μύτη — «Πατρίς».

Η θραμβευτικὴ εἰσόδος ὑπὸ Ηλία Κουμετάκη — «Ἀθῆναι».